

Aõhebo Rotŷñyre

Aõhebo Rotŷñyre Jesuisi Erydŷña Mahãdu

1 ¹Juhuu adee ratyritinyreu, Teòfilo, relyyre ibutumy Jesuisi aõbo riwinyré, aõmybo bede riernanyrémy. ²Deuxu Tyytybytyhy bede erydŷñamy taerydŷña woludu mahãdu riernanyre. Tahe taerydŷña mahãdu-ò bede ywina riwahinyre. Iribi tahe Jesuisi ròösere biu-ò. Kia ibutumy juhuu adee relyyre. ³Iribi itxeõnihiký-ki rurureu, taerydŷña woludu mahãdu-ò rexitynnyre hâbu irudilemy. Tamyreny rexideòsinyre sôwetxu-di rulemy ratximyhýmy. Inatyhy wa warybetyhy rare, tamyreny rarybere. Rexitynnyreu, tamyreny riernanyre Deuxu Iòlònamy. Txuõ txuõlemy iny inatxiwaitue txumy riernanymyhýre. ⁴Tiiboho-wana riroximy raremyhýu, Jesuisi tamyreny rarybere: —Uritere Jerusalé-ribi ixitarasarenyömy. Urile Deuxu Tyytybytyhy aworeny-ò kanalokre. Kia ratisebenaõ wesele rare, Deuxu Tyytybytyhy ratisebena. Iwese Joao juhuu bero-ki iny risebenyre wese, kia rare. Kia-txu tahe, iòhòmy roire.

⁶Tahe, juhuu ibutumy wirotrenyreu, Jesuisi dee rŷyraxirenre: —Wanyrý, kai aõbo wiji iny Iòlòreny bediwahinyleke inywedurenwesemy ixypy ronykemy. ⁷Tahe Jesuisi dirawyónyde: —Waha-ki ywisidýnatxu doimyhýde. Tiile rierymyhýre. Kai aõkõhyykre. ⁸Tahe Deuxu Tyytybytyhy aworeny-ò kanalokre, rurunatyhy arayky-ò bitabenyke. Kia tahe warubu-ribi waixixanamy belyykre ibutumy Jerusalé hâwã mahãdu-ò, Judeia hâwã bede mahãdu-ò, Samaria hâwã bede mahãdu-ò, iribi tahe ibutumy bedekonana bede iny-ò. ⁹Tarybe rahudi tahe Jesuisi ixihyy rexidymy raòwonyre biu-txi. Iore biuwetyky-txi. Tiiboho rarirenre bede-ribi idi reteherenre. ¹⁰Idi retehemyhý iòtududýtyhymy. Inatxi hâbumy ityy uramy aõwesele rýimy reamyhýre hâbu mahãduko-txi. ¹¹Tahe tiiboho raryberenre: —Hâbu, Kalileia bede mahãdu, itxereõmahâbenyke. Jesuisi ka ramyramyhýre biu-ò, Deuxu sý-ò. Iwese rarawesele ka ixypy kòdòòsekre.

(Aõhebo Rotýñyre 1.12)

12 Jesuisi erydýyna mahádu ratximyhýrenyre Oliveira òwòruraty hawáló-ki. Tahe dòosedenye Jerusalé hawá-ò. Jerusalé rehe iribi doide sohoji urihixina rehemy rimyolemy. 13 Tahe wii rotyrenyre rorukure ixitòedýymy hetoratyawo-ki. Kahekani-di rirana rarekre tai rýimyhýrenyre: Pedro, Joaõ, Txiau, Andre, Filipi, Tome, Bartolomeu, Mateu, ijõ Txiau (tii Afeu riore rare), Simao Zelote, Judasi (ijõ Txiau ixitxira, kia riore rare). 14 Ijõ iny tule tai ronymyhý, Jesuisise, hawyy ijõ ronymyhý, Jesuisi seriore mahádu tule rorukumyhýrenyre. Ibutumy rexitòenymyhýrenyre wiwese wiweselemy röhötinymyhýrenyre.

15-16 Ijõ txubiowamy 120 inymy wii ributunyre ixbyyle. Tahe Pedro rýire kiamy tamyreny rarybere: —Waityhydýdu seriore mahádu, iwese Judasi aõhebo rotýñyre wesemy Davi tyyritinamy roimyhýre. Kiamy wahe: —Jesuisi taõluduboho-ò röhönyreu, Judasi tiiboho riwiõhenanyre. Iwese ka tyyritina-ki roire wesele, inatyhymy ibutumy rotýñyre. 17 Judasi inybohoõmy raremyhý. Tii nieruõ ritare Jesuisi òludu-ribi tamyreny ridyreki. Tahe kia nieru-di subutebedeõ riwyre. 18 Tahe idi Judasi rexibótotaara. Idi tahe tasubute bedero-txi taratytihikýle-ribi resere. Tahe iumy ruare iwona rejuunyre. 19 Iribi ijyy heka ibutumy Jerusalé mahádu-ò tuu ijyy rýire. Tahe kia subutebede rininirenyre hälubu bederomy. 20 Iolõ Davi kia wese riritinyre tawiunatyyriti-ki:

—Ixinamy iheto rýike, inyõ taisyomy.

Ijõ:

—Inywitxiraõ teròwymy tai rarekre iaõmysýdýyna rimykremy.

21-22 Inyõ tahe teròwymy iaõmysýdýyna rimykremy. Tule rikimyrenyke Jesuisi ixixanamy ijyyduõ inywanahyy rybe ritýnynykemy. Inyõ Jesuisi sebedýyna-di itxereduo rikimyrenykre, inyõ tuu robire Jesuisi nonanamy tule rikimyrenyke. 23 Tahe inatxi hâbumy ritarenyre: Jyje (Basaba inire) Justu iniòrysyna rare, ijõ hâbu tahe Matxia rare. 24 Iribi tahe rexitòenyre: —Kiamy heka Deuxu dee raryberenyre:

Kai Wanynyrýreny, ibutumy inyrayky teeryte, Deuxu. Biteòsinyke tibo rikitarenykemy.

²⁵Tii ritýxinykre ixihyyymy ratximyhýre mahádu. Judasi deròwymy rarekemy, Judasi dori iny-ribi ròhonyre taòrarunaòwydýýnamy rare aõhökýmy rotýýnykemy. Tahe rare tiobo rareò. ²⁶Wypy raheto lisina wesemy idi rehure. Kiamy heka riwinyre tibo ròtakemy. Matxia tahe iribi ròtare. Tii tahe ralore waõsohoji reurò erydýýnaky-txi.

2 ¹Pentecostemy ninadu lisina kia txumy txuu rýireu, ibutumy iny rorukurenyre tarynanakile. ²Aõwesele biu-ribi wodýýo nade yhynihikýwesele ibutumy heto-ò ralore tai rorukumyhýrenyrewo-ò. ³Heòty helýýresi wesemy nade. Iny sohoji sohoji tyre resere. ⁴Ibutumy iny tykymy heka Deuxu Tyytybytyhy ralomy rýire. Ta raryberenyre iwitxira rybemy. Deuxu Tyytybytyhy tamy rybe riwahinyre wese tahe raryberenyre.

⁵Deuxu dee òbitimy hãbu mahádu noduõ rasýnymy raremyhý Jerusalé hawã-ki. Judeu maháduõ ihýre. Ibutumy bede bede hawã hawã-ribi nade.

⁶Kia-ò roholareu, wii ributunyre ijomonamy. Tahe rexiryöhkyre aõmybo röhötinyrè tahe widi bede riòtiinyre iny sohoji sohoji tarybe tarybeòlemy roholareki. ⁷Urile bede riòtiinytyhyrenyre. Tahe raryberenyre deysana-di:

—Betehebeny iny, kowa rybedu Kalileia bede ludu mahádu ratxireri.

⁸Timykibo iny ryberenymy rarybereri. Iny sohoji sohoji tarybeòle raholareri.

⁹⁻¹⁰Kaheka inyboho bede bede ludu roire: Partia mahádu, Media mahádu, Elaõ mahádu, tule ka bede ludu mahádu: Mesopotamia, Judeia, Kapadosia, Ponto, Asia, Frigia, Panfilia, Egito, Libia Sireni-wana iòhore, Roma hawã luduõ tule kaki ihýre. ¹¹Timybo inyrybereny witxira witxira-ò iny roholarenyreri. Deuxu rybemy rarybereri ibutumy inyryberenymy. Ibutumy inyboho: Judeu, Judeuerydýýna ityhydýýdu, tule Kreta mahádu, Arabia mahádu, Deuxu aõmydýýnana wihikey-ò raholarenyreri. ¹²Tahe bede riòtiinyrenyre. Rieryörenyre aõbo rare. Tahe widee rýýraxirenre iny sohoji sohoji-ò aõbo raremy. ¹³Ijõ tahe tawobinarybe rarybere:

—Tiiboho rururenryreri, itxýtemonamy riõreri.

¹⁴Tahe Pedro rýire waõsohoji erydýýna-di, tahe tii rexidelenyre rarybekemy:

—Boholake inihe, ibutumy kaidboho, Judeia mahádu, Jerusalé sýludu-wana — kia bierybenykemy.

¹⁵Inyõ rarybereri itxýtemonamy riõrerimy. Tahe inatyhymy aõkõ rare. Txuu rati rariarerile heka rudileyhyre. ¹⁶Joel juhuu Deuxu rybeduõ rare. Tii narybede wijitxumy. Tahe iwese tii rarybere wesele, wiji ratximyhýre. Tii rarybere:

¹⁷—Kiamy Deuxu rarybere:

—Ikonanatxuu watyytybytyhyhyký aditeònnykre ibutumy inydee.

Ariõrereny, hawyy hãbu-wana, warybe rierynanykre. Weryrybò tahe matuari-wana rarasinhyhykre.

¹⁸Ibutumy wadeòdu-ò, lerý, hãbu, ibutuwo-ò Deuxu Tyytybytyhy kanalokre. Tuu raryberenyre, ritýnynyrenyre.

¹⁹Aõ týmyra ariteòsinykre biu-ki, bede-ki. Hálubu, heòty, worona-wana ròhonykre.

²⁰ Txuu heka ilybyhykýlemy relekre. Ahádu isöhökýlemy relekre. Iribi tahe Inynyrytxu-ò rehemynykre. Kia txu awimy roikre. Inynyry kòdöhönykre.

²¹ Kia bedeu, inyò Inynyrynimy rexitönenykeki, tii jiarý aritakre iòraru-ribi. Kia Deuxu rybe rare.

²² Judeu mahádu, Israeli mahádu, boholabenyke warybe-ò: Deuxu sôwemy aõna aõna witxira witxira-di, bedeòby-di riwahinyre. Inatyhymy Jesuisi Nazare hâwã ludu maháduõ riteòsinyre. Inatyhymy rare. Kaiboho heka teerytenyte. ²³ Kaiboho Jesuisi temyeu, Deuxu juhuu rimykremy rierymyhýre. Rexierymy röhötinyre kawesemy bede roimy rarekre. Kaiboho Jesuisi terubunytenyte. Kaiboho itxeò nihiký-ki tetamadýñytenyte hâbubina debòreny-di. ²⁴ Tahe Deuxu ritare rubu-ribi riixixadýñytre. Wabede Deuxu riböhönyre. Iribi Jesuisi riòlòdýñytre. Rubu heto tii rimyötyhy. ²⁵ Davi juhuu rarybere iwese Jesuisi rarybekremy:

—Wanyrý wawana ratxireri, brebu-di watxiókre. Tii riwawiòhenanymyhýre. Tai wawo deysana-di ritýxinxymyhýre.

²⁶ Wadòròtò wowydyna tamy rewahinymyhýre. Reeryre ibutumy rubuhetowo-ki awityhymy wâhâré, iribi dori aröhönykre.

²⁷ Kai watyytyby teriõte rubuheto-ki. Jiarý ariõre òbitityhy rare, tai waumyde rasunyötyhy.

²⁸ Kai tiwaeryte ibutumy umytýmyra aõmydýñana awana aratxikreu, deysana-di týximy biwasýnykre.

[Kia ibutumy Jesuisi rarybekremy Davi rarybere.] ²⁹ Pedro ijõ rarybemyhýre: —Tahe kiamy heka mohötinybenyke, Waseriõreboho. Davi heka aõ iximy aõkõ rarybereri. Tii tahe hâloowo-ò roire. Itityby heka kakile iny-wana ihýre.

³⁰ Tahe Davi Inynyry deròwymy rybeduõ raremyhý. Deuxu inatyhyna rybe-di Davi-ò narybede. Kia tahe: Iriõre riõreõ bede dinodumy kodonykremy taiòlò rynä-ki. Kia iòlò Davi rieryre. ³¹ Davi tahe Kristu ixixanamy juhuu narybede. Kristu umy dori rubu-ki rariõhyre. Iumyde rarónyore. ³² Jesuisi Kristu, Deuxu riixixanyre. Ibutumy inyboho tuu robirenyre. ³³ Jesuisi ronymyhýre Deuxu rurunawe-ribi. Iwese rarybere wese Deuxu Tatyytybytyhy tamy diteònnyde. Tii adee diwyde. Kiamy tahe wiji tabitenyteri, taholatenyteri.

³⁴ Davi raðwonyore biu-ò. Tahe kiamy rarybere:

Deuxu rarybere Inynyry-ò:

—Bodonyke katxi warurunawe-ribi.

³⁵ Aòludu awarawo-ki arisesýnykre. Aòludu-di arehukre.

Kiamy tahe Deuxu Jesuisi-ò rarybere. ³⁶ Boholake judeu mahádu. Kaa inatyhy hyy rare. Itxeõnihiký-ki Jesuisi terubunytenyte. Deuxu tahe Jesuisi ritidire ibutu-ò wedumy, ibutu-ò Kristumy, aõma, Deuxu deòdýñna.

³⁷ Tahe Pedro rybe-ki urile röhötinyrenyre. Tai tahe Pedro-ò ijõ erydýñna-ò rýyraxirenyre:

—Waseriõreboho, aõhebo rokotýñyrenyre.

³⁸Tahe Pedro dirawyònnyde: —Bòðsebenyke àðrarurený-ribi ixyby Deuxu-ò. Idi tahe Jesuisini-di maratysebekemy àðraru ritakemy. Tai bimykre Deuxu Tytybytyhy wahidýyna wesemy awo-ki rarekremy. ³⁹Kristu juhuu rarybere: —Ibutumy heka Deuxu Tytybytyhy bimybenykre, ariore rimykre, iny hawã witxira ludu rimyke. Ibutumy Deuxu dee wimy tahe rimykre.

⁴⁰Pedro relyymy raremyhy. Tamyreñy rarybere tarasamy roikemy: —Iny bina binahaký-ribi bexitabenkyre.

⁴¹Kia rityhynyré heka tahe ratisebedumy roiremyhy. Ralore kiatxuu 3000 iny iòhomy Jesuisi tyhydýudu mahádu-ò. ⁴²Tahe Jesuisi erydýyna mahádu rierynanyhyre, wii ributunymy roiremyhy, paõ rioroororenýre wideereny: rexitðenymy roiremyhy.

⁴³Iny sohoji sohoji bede riòtiinymy rabrebumy hitxinyhyre. Jesuisi erydýyna mahádu bedeòby sòwemy riwinymyhyre. Aõna aõna wiwihihikýmy riwinymyhyre. ⁴⁴Ibutumy rityhynymyhyre mahádu, sòwemy wii riwiutyre. Ibutumy aõna aõna wimy riywinyre. ⁴⁵Taaõmydýyna, tasu-wana idi rohonyre. Wimy tahe ritxuatxuare. Ibutumy ityhydýudu iaõkõ mahádu dee riwahiriwahinyre. Inyõ aõna aõna rauhenykeki, tamy riwahinyre. ⁴⁶Deuxu dohodýyna heto-ki txuõ txuõlemy wii ributunyre. Tahe tota hetomy paõ riyrieryrenýre. Riroxirenýre ibutumy teysarenymy wii wese röhötinyrenýre. ⁴⁷Tuu reàlärerenýre Deuxumy. Ibutumy iny hawãháký mahádu awimy tai raharenýre. Deuxu rimyre txuõ txuõ lemy ralore mahádu kia ritakemy.

3 ¹Pedro, Joaõ-wana rare Deuxu dohodýyna heto-ò rexitðenykemy, inataõ òra bedeu. ²Deuxu dohodýyna heto ijõ inyõ rininire, ijõ ruxerahaký. Txuõ txuõlemy hâbu tibina ridhyhyhy my iny tamy reamyhyre. Tamy iny ralòmyhykeò tamy nierumy rexitðenykemy. Tii tuu hyy uladumy reareu ihyy itibinare. ³Pedroboho rirònyrenýre, hâbu tibina tuurený robire. Nierumy tahe tamyreny rexitðenýre. ⁴Pedro juhu tamy retehere idi rarybere: —Bedeteheke wadirený.

⁵Tai hâbu retehemy ronyre, nieroõ iribi riwykemy röhötinyre. ⁶Pedro rarybere:

—Aõ ijökõre, womati týrýrhýký ijökõ, pratakõ. Tahe aõbo idi watxirerile ta adee ariwahinykre. Jesuisi Nazare hawãludunýmy adee ararybekremy idi mariakremy. Kia deytena adee ariwahinykre. ⁷Pedro, hâbu debò rimymy ritamadýynyre. Aõwesele iruru iti-ò ralore. ⁸Hâbu rexiwatxiny my tahe, ririradýynyre. Ihyy ralore dohodýyna heto-ò. Deuxu dee deysamy rexiwatxiny my ralore. ⁹Ibutumy iny idi retehere riararerimy, Deuxumy reàlärerimy. ¹⁰Inyõ rarybere: —Tii ijõ ruxerahaký-ki nierumy rexitðenymyhyremy, inyboho tii reeryrenýre. Tai tahe idi bede riòtiinýrerí timykibo aõna aõnamy rotýnyramy.

¹¹Hâbu ta Pedro, Joaõboho werora-ki xiery. Idi tahe ibutumy ributunyre Salomaõ heto ijõ ahanawo-ò. ¹²Pedro kia robireu tahe, tamy rarybere: —Judeu mahádu, wadirený itxereõmy, bedeòtiidýõmy. Jiarýboho inyruru-di aõkõ ka

hābu reteytenyrenyra, Deuxu rurudile wahe. ¹³ Abraõ, Ijai, Ijaò kiaboho Deuxu heka hābu riteytenyra. Tybyreny Deuxu kia heka riwinyra. Deuxu, Kristunimy riwowydynyre, rubu-ribi riixixanyraki. Kaiboho tahe Jesuisi Kristu tedytenyte Pilato-ò. Pilato tii riteònkykemy ratxireriu, kaiboho tamy rarybere: —Aôkôre, tii deòdýömy. Ijõ biteònkyke. Tai tahe rubudýduo riteònkyre. ¹⁴ Jesuisi òraru widýýdu aôkô rarehyymy raremyhý, ityhdydýdu ihýre, òbiti widýýdu ihýre. Kaiboho tii tetxiönytenyte, tewahinytenyte. ¹⁵ Umytuedeõna wahidýýdu tii rare. Kaiboho tahe terubunye. Deuxu tahe tii riixixanyre rubu-ribi. Inyboho ierydu, iitxeredu ratximyhýrenyre. ¹⁶ Rityhynyrekile hābu tibina reytemyhýre. Kia hābu teerytenyte. Jesuisini tyhyna kia riwinyre. Hâbu ibuturu-ò reytera, tai òbitimy raramy ratximyhýre. ¹⁷ Jiarý reeryre kaiboho teeryôte aôbo tewinytemy. Tule adinodu rierykölemy kia riwinyre. ¹⁸ Tahe Deuxu tarybe riwahinyre ihetxiu rybedu mahâdu-ò kia wahe tii rarybere Jesuisi rurukremy. Idi tahe irybe uludumy Jesuisi rurure. Iwese Deuxu rarybere wesemy heka irybe uludumy röhönyre. ¹⁹ Kaiboho ixi-txi ôhöti reakemy Deuxu-ò biòsekemy. Tai tahe aòraru aribi tii ritakre. Inynyrý adeereny kiditeònkyke aôwihikýmy Deuxu-ribi, biu-ribi. ²⁰ Jesuisi Kristu wijityhyle kanaôkre. Aõna aõna juhu rýmy rareke rexihudi, tahe kanakre. ²¹ Tii biukile rarekre wiji. Ijõ bede týmyra wihihikýkre iòhòmy rahudi tahe kanakre. Kia bededýýnanau tahe rarybere ihetxiu rybedu mahâdu. ²² Tahe Moisesi ijömy rarybere: —Deuxu rybeduô kedelekre asý, aijoi-ribi tii rarekre. Iwese Deuxu riwatara wese rybeduômy ararekremy, iwesele tii Inynyrý kiditakre. Tamy boholabenkyre irybe aõmybo kanarybekremy. ²³ Kia, Deuxu rybedu rybe-ò inyô roholakôkre-wana, Deuxu tii kanahukre. Kia Moisesi rybe rare, Pedro rarybere. ²⁴ Deuxu rybedu sôwemy kia bededýýnanamy rarybere. Samueli juhuu rarybere. Idi sôwemy ijõ kiamy rarybere. Ihyyymy ta wiji kabededýýnana roimyhýre. ²⁵ Kaiboho Deuxu ihetxiu rybedu roire atximahâtenyteri Deuxu juhuu rarybere Abraõ-ò. Ariore-ribi iny sôwemy ruaruakre. Kia ibutumy ariore hâwã hâwã-ki rasýnykre. Kia iny-ribi inyô röhönykre ibutumy iny wiòhedýýdumy rarekre. ²⁶ Deuxu tariore Jesuisi adeereny riteònkyre aòraru-ribi arahitzinkyemy, arawiòhenanykemy. Kia tahe Pedro tamyreny rarybere.

4 ¹Pedroboho tamyreny rarybereu, tamyreny rehemynyre Deuxu heto dohodýýna mahâduo, ijõ tahe kia heto itxeredu dinoduô, ijõ, saduseu mahâduo. Inataõ ijoi tamy rehemynyre. ²Pedro, Joaõ-wana iny-ò relyymy raremyhý: —Inyô Jesuisimy rityhynykeki, tii tule rubu-ribi riixixanykre. Jesuisi dori riixixanyre. Tahe Jesuisi ixixanamy tiiboho relyymyhýreki, kia hâbu mahâdu riykaranyrenyre. ³Taita rimyre, Pedro, Joaõ-wana. Ròtena-ò ridyre. Wijile tahe tamy ixidee roholaõrenyra, txiorotyhyreki. Biurasou tahe roholakremy riòlòdýýnykre. ⁴Iny sôwemy Deuxu rybe-ò kia txuu roholare. 5000 hâbumy, ijõ iny tule. Tiiboho Pedroboho-ò roholare. Tahe sôwemy rityhynyrenyre.

⁵Itxu biòwamy tahe Jerusalé-ò rehemynyre dinodu mahâdu, matuari mahâdu, judeu bede ywina erydýýna mahâdu. Kia ijoi mahâdu ibutumy rehemynyre. ⁶Anasi tule rehemynyre. Deuxu-ò xiwena wahidýýdu mahâdu

wedu tii ratximyhýre. Tule Kaifa ijõ, Joaõ ijõ, Alexýdre ijõre. Anasi sý mahãdu tule ijõre. ⁷Tahe dinodu mahãduõ Pedroboho ritamadýñytre ibutu kia mahãdu koò. Tahe ritýrxaxinyre: —Aõrurudibo iny teteytedýñymahãte. Monidibo kia tewinytenyte. ⁸Ta Pedro tykymy heka Deuxu Tytybytyhy ralore. Idi tamyreny rarybere: —Iny dinodu mahãdu, matuari mahãdu, adeereny ararybekre. ⁹Hábu tibina aõmydýñanamy tiwatýrxaxinyte-wana, adeereny kiamy arirawyonykre. ¹⁰Jesuisi Kristu Nazare hawã luduni-di kia rybe ruru-di rewinyrenyre. Kia tahe bierybenyke. Kaiboho dorikýhe Jesuisi itxeò nihiký-ò teukotenyte. Deuxu tahe riixixanyre rubu-ribi. Tai tahe ka hábu reytemy rýmyhýre. ¹¹Jesuisi manaõ wesemy ratxireri. Kia-di rehure heto widýyduõ. Wiji tahe heto idile rýmyhýre. Kaiboho Jesuisi-di tehute heto widýydu mana-di rehure wese. Wiji tahe Jesuisi Deuxu heto dinodu rarekre. ¹²Tamy inyõ rityhynyõkeki, òraru-ribi ritaõtyhy. Ijõni aõkõ iny rityhynyke, Jesuisi nile iny rityhynymy rýikrele, òraru-ribi ritamy rýirakre.

¹³Pedro, Joaõ-wana brebuõ-di kia rybe ritýnynyre. Tai iny bede riõtiinyrenyre, tiiboho dori tyrriti erydu aõkõ roire. Urile Jesuisi-wana roiremyhý, kiale iny rieryrenyre. ¹⁴Hábumy inyboho robirenryra juhuu itibinamy. Tai tahe inyõ aõbinamy tamyreny rybedu aõkõ rare, hábu tibina riteytenyrenyraki. ¹⁵Tahe ibutumy iny dohodýyna heto wo-ribi riteõnyre. Tahe wimy rarybere: ¹⁶—Aõhebo rokotýnyrenykre kia hábu-di. Inatyhymy tiiboho aõwiwhiký riwinyrenyre. Kia rikitxiönyrenyötyhy. Ibutumy Jerusalé hawã mahãdu kia rieryre. ¹⁷Tai kiamy rokotýnykre. Tamy rakarybekre tiu Jesuisimy ixyby rybeõmykremy. Tai Jesuisimy rybe-di rikiixwãdidýnykemy. Inyõ-ò kiamy rarybeõtyhy. Kiawese raryberenryre rybe ywidýydu mahãdu. ¹⁸Idi tahe rarariowyre Pedro Joaõ-wana tamyreny rarybere: —Jesuisi nimy rybeõmy, bibedeerynötyhy irybemy. ¹⁹Tahe Pedro, Joaõ-wana tamyreny dirawyonyde: —Aõbo awityhyre. Inyboho arybe arityhynykre aõbo ada Deuxu rybe aõbo arityhynykre. ²⁰Aõbo jiarýboho rabirenryré, raholarenryré, kialemy araryberenrykre. Inyõ riwarybebinanyötyhy. ²¹Idi ta ixityre tamyreny raryberenryre, rybedýyökemy. Tahe riteõnyrenyre. Tamy aõwidýyomy rýmyhý hawã mahãdu dee ruberurenryreki. Hawã mahãdu dori Deuxu reálàmyhýre hábu riteytenyraki. ²²Kia hábu dori 40 beôra ratyremy tabeõra-di ratximyhýre riteytenryau.

²³Pedroboho rexitamy roirenryeu, ityhydýydu seriõre òrysymy roirenryre. Tahe tiiboho tamyreny relyrenyre iwese dohodýyna heto wedu matuari mahãdu-wana tamy rarybere wesemy. ²⁴Tahe wiwese wesele röhötinyrerri wese, Deuxu-ò rexitõenyrenyre: —Kai, Waha, inylõlöreny atximahãte. ²⁵Kai, ibutuwidýydu tarybete: Davi, inytybyreny-di tarybete Atyytybytyhy tamy ritýnynyre, iwese tii rarybekemy. Davi eõdumy raremyhý. Irybe tyrriti-ki roimyhýre kiamy:

—Judeukõdu mahãdu raykarananyrerri. Kia awimy aõkõ ihýre.

Wajoi aõ õbitinadibo aõkõ röhötinyrerri.

²⁶Dinodu mahãdu wiributunyre Deuxuòludumy rýikremy. Tule Kristu, kia Deuxu deòdýyna òludumy rýikremy.

27 Arybe-ki, Waha, kia ritidýyna roire. Tule Waha, inatyhy rare. Ka hâwâ-ki, Herodi, Poncio Pilato, Judeu mahâdu, Judeukôdu mahâdu, kia ibutumy ributunyre ariore Jesuisi òludu rýirakremy. 28 Tiiboho riwinyre iwese kai tarybete wese, Waha, kia aõmydýynanamy rýirakremy. 29 Kai, Waha, teeryte iwese tiiboho raryberemy, aõma, rybeõmykemy. Tahe eðdu biwiòhenanykre arybe-di ihârele rarybekemy brebuõ-di. 30 Biwiòhenanykre, Waha, eðdu mahâdu, webinadu mahâdu riteytenykemy. Tule aõna aõna wiwihiķi
riwinykremy, Jesuisi, Ariõreni òraru-ki kia riwinykremy. 31 Tahe ixitõedýyna rexihureu, heto ramytatamy. Deuxu Tyytybytyhy ibutumy iny tykymy ralore. Tai tahe Deuxu rybe rarybemyhýre. Brebumy aõkõ tiiboho relyymyhýrenyre.

32 Ityhydýydu mahâdu iaõna aõna-di wii riwiòhenanyre. Inyõ rarybeõhyryra: —Kaa wahõrõ sohojile rare. Ibutu aõna aõna ibutu hõrõmy rýimy raremyhý. 33 Deuxu Jesuisi erydýyna mahâdu riwiòhenanythyhyre irybemy relyyrenyre, kia Jesuisi rubu-ribi ixixana rybemy. Deuxu teysana tamy riwahinyre tule iny sõwemy iluurenyre. 34-35 Tai tahe ityhydýydu mahâdu aõna aõnamy rasiranyõhyrya. Ityhydýyduõ ityhymy rýirakeki, taheto, tasubede rohonyre tahe nieru Jesuisi erydýyna mahâdu-ò diwyde. Idi tahe tii ritxuatxuam y riwahinyre ibutu-ò timybo iny sohoji sohoji tuu rurumy rýiram.

36-37 Jyje tule kiawesele riwinyre. Tasubedeõ-di rohonyreu, idi iòwy nieru diwyde Jesuisi erydýyna mahâdu-ò. Jesuisi erydýyna mahâdu Jyje rininire, Banabemy. Kiani inyrybe-ò riwiurònanyre, rybe-di wiòhedýydu kiani rare. Tii Levi mahâduõ rare, Xibri bedebutesydu tii raremyhý.

5 ¹Idi tahe tule ijõ hâbu, Anania ninadu, tahâwyy Safira-wana tasubederenyõ-di rohonyrenyre. ²lòwy tahe txuralemy diwyde Jesuisi erydýyna mahâdu-ò tasubede òwyreny ibutumy risýnyrenyteri. ³Tahe Pedro tamy rarybere: —Aõherekibo Satanasi-ò taholamy araykywo-ki atxiteri Deuxu Tyytybytyhy-ò taruiteri. Aõherekibo iòwyjura-di atxiteri. ⁴Juhuu asubede tahonyõteu, ahõrõ rare. Aõhe, inatyhy? Inyõ adee rarybeõre idi bohonykemy. Idi tahonyteu, tahe, nieru ahõrõ rare, aõhe inatyhy. Aõherekibo aõbinahâkýmy tahõtinyteri. Hâbu-ò aõkõ heka taruiteri Deuxu dee. ⁵Kia-ò Anania roholareu, rurulemy resere. Tai ibutumy iny ruberutyhyre. ⁶Weryrybò tahe iumy rihetynyre. Tahe ritamadýynamy riwyre rihâloonykremy.

⁷Inataõ òra bededýynanamy reare tahe Safira, Anania hâwyy rehemynyre. Aõ heka rieryõhyrye tahâbu rubuna rieryõhyryre. ⁸Pedro tamy rýýraxire: —Tiwesemybo asu teòwynyta —ahâbu rarybere wesele aõbo. Tahe tii dirawyõnyde: —Kohe, iwesele rakòwõnyre. ⁹Ixityre Pedro rarybere: —Aõherekibo ahâbu-wana kai taruiteri. Tii teurihite aõbo riwinykeò. Beteheke, weryrybò ahâbu loodýy-ribi rehemynyteri. Tule tii aradykre rubumy. ¹⁰Tule tii aõwesele rurulemy resere. Weryrybò mahâdu ralore. Tai riwyre ritoonykre tahâbu biremy roikremy. ¹¹Tai tahe ibutumy ityhydýydu mahâdu ruberure. Ibutumy kia-ò roholareu, tule ruberumyhyryre.

¹² Jesuisi erydýyna mahádu sôwemy wowydyna aõmydýñana riwinyrenyre. Tule deytenawiwhikýtyhy sôwemy riwinyrenyre. Ityhydýdu mahádu wii ributunymyhýre Deuxu dohodýyna heto ube-ò. Salomaõ ubetyhy inire. ¹³ Kaa hâwâ mahádu dori sôwemy ruberumyhýre Jesuisi erydýyna mahádu-ò wiutàdà lau. Tamy rabutuõhyyre ijomony. Ihârele tahe ijõ rityhynymyhýre, ityhydýdu mahâdumy ralokemy. Aõbinatyhymy heka inyõ ityhydýdu mahádu dee raryberenyõhyyre. ¹⁴ Ityhydýdu mahádu rasôwerenymyhýre. Hâbu, hâwyi tule ralòmyhýre Inynyrytyhy-ò. ¹⁵ Webinadu mahádu iny ridymyhýre ryò, hâwâ hâwâ-ribi. Tai Pedro nonana-ki riraõmy roimyhý byretyre-ki, herina tyre-ki. Pedro ubòrò webinadu-txi reakemy tai riteytenykemy rexinohõtinyre. ¹⁶ Ibutumy Jerusalé-ribi iòhòmy rýira mahádu nadé webinadu-di, tule iny tytybybina-di didyde. Tai tahe ibutumy reyttere.

¹⁷ Xiwenawidýdu wedu mahádu, Jesuisi erydýyna mahádu-ò rexinaanymyhýre. Tule kiawedu eryna mahádu riwiõhenanyre. Saduseu imahádu ni rare. ¹⁸⁻²⁰ Tai tahe xiwe wedu mahádu, Jesuisi erydýyna mahádu rimyrenyre idi rehurenyre hâwâ rôtenawo-ki. Rumy tahe Inynyry ýjuõ riraynyre ijõ, tahe ridyre ahana-ò. Tamyreng rarybere: —Boibenye Deuxu àlâna heto-ò. Bexideòsinybenyke iny sôweheký-ò. Tamyreng bitýnynybenyke timybo Jesuisi umytýmyra inydee riwahinymyhýre. ²¹ Iwese ýju rarybere wese, txuu ratýnyreu, dohodýyna heto-ò ralomyhýre. Tai rierynarenymyhýre. Tahe xiwena mahádu wedu dehemynyde, tii-wana ratximyhý-wana. Israeli nohõti juradýdu mahádu ributudýnyre. Ibutumy judeu mahádu, matuari mahádu bedeerytyhy mahâdúo rare. Tahe soldado itxeredu-ò riteõnyre rôtena-ò iòrysrenymy. ²²⁻²³ Tahe roirenyre. Rôtena-ki tai rahaõre. Ròösere tamy relyyre: —Rôtena-ò rehemynyra. Txiotòbòhòkýlemey rýire. Tahe reraynyreu, aõho aõkõ rare. ²⁴ Dohodýyna wedu xiwena wedu-wana kia roholareu, tiiboho rexiryrenyõhyyre aõbo riwinyrenykemy, aõhebo rotýnyrenykemy. ²⁵ Iwesemey rôhõtinyrerikõnalemy, inyõ dehemynyde. Tai rarybere: —Rôtena-ki tetidite maháduõ, dohodýyna heto-ki ratxireri. Iny kowa ritohonyrer. ²⁶ Tai tahe soldado dinodu, soldado itxeredu-wana riöryre ta didydenye ywilemy. Tamy heka aõhe risýnyõhyyre mana huna-di tamyreny kedehukemy heka soldado rôhõtinyre. ²⁷⁻²⁸ Tahe dehemynyde ritamadýnyre inysõwe weduko-txi. Tahe wedutyhy rybe ritelenyre: —Jiarýboho heka juhu adeereny rarybere uritere Jesuisi nimy bede erydýrenykõmykemy. Ihârele tahe tuu tebedeerynytenya ibutumy Jerusalé hâwâ iny-ò. Ibutu-ò aeryna-di tariate. Wamy tarybetenyteri jiarýboho Jesuisi rerubunyrenyramy. ²⁹ Tahe Pedro taijoi-wana rarybere: —Iwese Deuxu wadeereny rarybere wese, arityhynyrenykre. Häbuõ iwixiramy wadeereny rarybeki, tiu arityhynyöthy. ³⁰ Kaiboho inatyhymy Jesuisi terubunytenye. Ówòru nihiký itxeò-ò tetamadýnytenye. Inytyby Deuxu tahe rubu-ribi riixixadýnyre. ³¹ Deuxu tarurunawe-ribi debò-di biu-ò ritamadýnyre ibutu iõlomy rarekemy, ibutu tarasadumy rarekemy. Tai ibutu Israeli ijoi mahádu-ò òraru bedewona

ixâwina riwahinykemy. ³²Inyboho heka kia aõmydýýnamy robimyhýrenyre, tai heka reerymahãrenyre inatyhy raremy. Inyô Deuxu rityhykeki, tii Tatyytybythy tamy kidiwahinyke. Tii tule kia aõmydýýnamy rarybemyhýre.

³³Xiwena wahidýýdu mahãdu wedu tamy roholarenyre, rakyarananyrenyre, irubudýýmy idi ratximyhý. ³⁴Tahe fariseu mahãduõ lamamy rýire. Õnosõna erydýýduõ tii ihýre. Ibutumy iny tii rijemyhýre rityhynymyhýreki. Kamalie heka inire. Tahe tii rarybere: —Jesuisi erydýýna mahãdu-di biòlonyke urihimyò ahana-ò. ³⁵Idi tahe tajtoi-ò rarybere: —Häbu, Israeli mahãdu, bexijebenyke kia häbu-ò, aõhebo botýýnybenykre. ³⁶Kaiboho dori ôhötireny beabenye Teudani-txi. Juhuu dori dinoduõmy tii raremyhý. Tii ixiolõdýýnihikýmy iximy rarybere. Sowemy heka iny tii-wana raremyhý tahe 400 häbumy ihemy rare. Inyô tahe rirubunyre rityhynymyhýre mahãdu tahe iribi raubýtýre. Tahe aõ heka rimyôhyre, ibutumy ijore. ³⁷Iwitxitrau ijõ-txi ôhötireny rearenyke. Judasi inire. Tii Kalileia mahãduõ rare. Iu bede dinodu iny-di rariareu tahe, tii rexiołodýýnyre. Sowemy iny riheludunyre. Tii tule rurure. Taityhydýýdu mahãdu tule raubýtýre. ³⁸Tule wahe kahäbu mahãdu rare ixinamy biteónyke. Häbu kia aõmydýýnana dinodukeki, aõmy aõkõ relekre. ³⁹Deuxu tahe idinodukeki, tiu heka idi behuötyhy. Deuxu òludu wesemy heka kai tesumahâte. Tai tahe Kamalie rybe-ò ibutumy rityhynymyhýre. ⁴⁰Didyde he Jesuisi erydýýna. Rihetenyre. Idi tamyreny rarybere: —Rybeömyke Jesuisi nimy. Tahe ixinamy riteónyre. ⁴¹Tiiboho iribi rexitarenyre, reysatyhymy ratximyhý, Jesuisini òraru-ki dorikýhe tiiboho aõhökýmy rotýýnyrenyraki. ⁴²Txuõ txuõlemy Rybewihiký ritýnynymyhýrenyre dohodýýna hetomy dori, heto hetomy tiiboho rarybehymy rýimyhýre: —Jesuisi inatyhymy Kristu rare, Deuxu deòdýýnamy nade.

6 ¹Tahe ityhydýýdu rasowetyhynymy rýiramyhý. Iu ityhydýýdu wytese mahãdu-ò rýsýna riwahinyhýreu, grego rybedu rexinaanyhýre rýsýna wahidýýdu mahãdu dee. Judeu mahãdu wytese sowemy rýsýna ritamyhýrenyre waratyrereny. Kia wesemy heka judeukõdu mahãdu rarybere. ²Jesuisi erydýýna waò inatxi reurò mahãdu, ibutumy ityhydýýdu didydenye kia aõmydýýnana-ò roholakemy. Tahe raryberenyre: —Deuxu rybe erydýý rikiixâwidinyrenykeki, wytese rýsýna ariwahinyrenykemy, kia heka òbiti aõkõ rare. ³Tai tahe kaiboho häbu mahãduõ bitabenyke ayreny-ribi debò inatxi reurò häbumy bitabenyke. Häbu tyhydýýnale, Deuxu Tytybythy-di týximy rýiralemy, iny bedeeryhykýle, kiaweselemy häbu bitake. Tiiboho dori aõna aõna ywisidýýdumy roirekre, kiawesemy iaõmysdýýnarenykre. ⁴Tai jiarýboho arexitõenywähärenyre watxiwähärenyre. Deuxu rybemy arierynanymahãrenyre. Kiawese Jesuisi erydýýna mahãdu rarybere. ⁵Ibutumy heka tuu raryberé, tamyreny awire. Tai tahe häbu mahãdu ritarenyre. Estevaõ ijore, tii Deuxu Tytybythy-di týximy rýira, tathyyna-ki týximy rýira. Filipi ijore, Prokoro ijore, Nikanu ijore, Timao ijore, Parmena ijore, Niolau ijore, Niolau tahe Atxiòkia mahãdu juhuu rare. Judeu bede erydýýna tyhydýýdu juhuu tii

rare. ⁶Ityhydýýdu mahádu tiiboho didydenye Jesuisi erydýýna mahádu-ò. Deuxu-ò rexitöenyrenyre tahe Jesuisi erydýýna ityre tebò ritidirenyre.

⁷Deuxu rybe heka ibutu ijohonanamy rýire. Ityhydýýdu mahádu-ò sôwetyhymy tamy ralòmyhýre Jerusalé hâwâ-ki. Xiwena widýýdu tule sôwemy Jesuisi rityhynyre.

⁸Estevaõ heka Deuxu luuna sôwemy ratximyhýre. Sôwemy Deuxu ruru-di ratximyhýre. Deuxu urihixina nihikýmy inyko-ò riwinymy raremyhý. Aõdeytenawiwihičký wesemy tule riwinyre. ⁹Kowa hâwâ-ki tahe judeu dohodýýna heto iwitzira rýimyhýre. Libertu mahádumy rexininire taijoi. Imaháduõ Sireneu ludu rare, ijo Alexýdria hâwâ luduõ rare. Tiiboho doidenye Estevaõ-wana rybe ritxiönykemy. Silisia bede luduõ-ribi, Afia bede luduõ-ribi tii-wana doidenye. ¹⁰Estevaõ rarybere bedeerynihiký-di. Kia mahádu tahe irybe weseõre. Estevaõ dori, Deuxu Tyytybytyhy-di ihýre. ¹¹Tai tahe hâbuõ-ò raryberenyre: —Kaiboho heka Estevaõ dee maruibenykre. Jiarýboho dori araòwynyrenykre. Kawesemy maruibenykre, my: —Jiarýboho Estevaõ rybe-ò raholamy ráiwâhârenyre. Tii Deuxumy aõbinahakýlemy rarybemyhýre, Moisesimy tule. ¹²Kia-ki heka Estevaõ dee iny raykaranyre, judeu matuari mahádu tule tamy raykaranyre. Ibutumy Estevaõ òrysymy roirenyre tahe rimyrenyre, ridyrenyre rybe ywisidýýna-ò. ¹³⁻¹⁴Tahe ruidu mahádu didydenye. Tahe tiiboho raryberenyre, my: —Ka hâbu heka Deuxu dohodýýna hetomy ibinamy narybede. Tii rarybere Jesuisi Nazare ludu iny dohodýýna heto kidibòhonykre. Jesuisi iny aõmydýýnana kidiwitxiranykre, ibutumy Moisesi inydeereny rierynanyre. ¹⁵Ibutumy iny ywisidýýna mahádu Estevaõ-ò retehere. Iòsana, ýju òsññwesehekýlemy tamy röhötinyrenyre.

7 ¹Tahe xiwe wedu Estevaõ-ò rýýraxire: —Kia aõbohe inatyhy rare. ²Estevaõ tahe dirawyònnyde. Wanyrýboho, Wahaboho, Ijjymy adeereny arelyykre. Warybe-ò boholabenyke. Mesopotamia bede-ki Deuxu biu-ribi rexitönynyre Abraõ-ò, intybyreny-ò, Harâ hâwâ-ki rasñnyõreu. ³Tamy Deuxu rarybere: —Abede-ribi boibenykre. Alahi riòkore maháduy-ribi makre. Manakre ijo bede-ò adee dori asýbede ariurihičke. ⁴Iribi tahe Abraõ Kadeu mahádu bede-ribi roirenyre Harâ hâwâ-ò tai rasñnykemy. Iribi tahe tyby rurureu, Deuxu kaò didyde ka bede-ò titxibo kaiboho wiji tasñnymahâtemy. ⁵Abraõ-ò sýo riwahinyõre timy urihimyòöhyy. Tahe idi tamy riwahinykemy, iriõre-ò riwahinykemy Deuxu tamy rarybere. Abraõ iriõreõre, ihärele Deuxu tusñmy tamy rarybere. ⁶Tule Deuxu tamy rarybere: —Ariòkore ijo bede-ki rasñnykre 400 bedoram. Kowa ariòkore heka deòdu wesemy raaõmysdýýkrek. Iwedu mahádu heka ibinamy idi rarekre. ⁷Jiarý tahe iny ariòwynykre, Deuxu rarybere, ibinamy widi rýira mahádu. Iribi ka bede-ò kòdòhonykre wamy kaki realàmyhýkemy. ⁸Idi urihixinaõ Abraõ-ò Deuxu riwahinyre, töhöti itxi reakemy. Uladu notyyresyna aõmydýýnana tamy riwahinyre. Idi tahe Ijai reareu, Abraõ Ijai notyy riorore debò inataõ reurò txu-di. Iribi tahe Ijai tariõre Ijaò ritotykyorore. Iribi tahe Ijaò tariõre notyky riorore.

Tiiboho waò inatximy riòrenaduõ roire. Inatyhymy tiiboho inytybyreny rare. 9 Idi waòsohoji inytybyreny mahâdu Jyje dee rexiwobinanymyhyre. Idi rohonyre Egito-ò ramyhýre mahâdu-ò. Tahe Deuxu tii-wana raremyhý. 10 Iaõhökýmy dýýnana-ribi Deuxu ritamyhýre. Egito iòlò, Faraòmy ninadu rare. Deuxu heka Jyje luumy Faraò risýnyre. Faraò rue-ò heka Jyje bedeerydýýna sôwemy ratximyhyre. Faraò ibutu dinodumy Jyje risýnyre. Tule iòlòheto-di itxeredu tyhymy Jyje ronyre. 11 Ramamy rubu nihiký dehemynye ibutusu-ò, Egito-ki, Kanaã bede-ki. Sôwemy iny aõhökýmy rotýýnyre. Inytybyreny rýsýnaõ-ki rahaõhyre. 12 Egito maixõmo rýimyhýreò, Ijaò roholare. Tahe inytybyreny riteònnyre iòrysymy. 13 Idi tahe ixityre iòrysymy riteònnyre, Jyje tamyreny rexideösinyre. Tai tahe Faraò Jyje sýmahâdu rieryre. 14 Tahe tyby-ò Jyje tarybe riwahinsky tamy sýmy kanakemy ibutu imahâdureny-wana. Tiiboho 75 inyry rimyre ibutumy. 15 Tai tahe Egito bede-ò Ijaòboho roirennyre. Iribi tahe Ijaò rurure. Idi tahe ibutumy inytybyreny rurure. 16 Tahe iumyreny diwyde ritoonyre wabede-ò, Sikeni hâwâ-ò. Abraõ kia wabede juhuu riwyre nieru-di, Emo riore-ribi. 17 Deuxusý-ò wahidýýna juhuu rarybere Abraõ-ò. Ibededýýnana iòhòre Deuxu tamy riwahinskyemy. Inyboho Egito-ki rasówemyhyrennyre. 18 Ikonanau tahe iòlò iwitxitramy ròhonyre Egito bede iòlòmy. Tii Jyje rieryore. 19 Tii iny ijoí riitxenanyhyre. Tii heka ibinatyhyre inytybyreny-ò. Uladu-di heto-ribi rehukemy riteònnyre. Tai iny riòrereny ituerenyre. 20-21 Iu tahe Moisesi reare. Tii uladu ruxeratyhyre. Tii tahetotyhykile raumynyre inataõ ahâdumy idi rýire. Heto-ribi dòhonydeu, Faraò riore rimyre itibiedýýmy tariore wesemy. 22 Ibutumy Egito bedeerydýýnana tamy riernanyre. Tii heka rexìòlonnyre rybedunihikýmy aõmydýýna widýýdu nihikýmy. 23 Moisesi iny inatxiwa itue beòra-di rýire, tamahâdu, Israeli mahâdu roramy nadé. 24-25 Egito mahâduõ Israeli mahâduõ rihetenryre, Moisesi tuu robire. Tahe Moisesi tii rirubunyre, Israeli mahâduõ riwiòhenanykemy, Egito mahâduõ rexìowynamy. Deuxu Moisesi debò-di iny ritakre. Kiamy tahe Moisesi mahâdu rierykremy Moisesi röhötinyre. Tahe aõkõre rieryöhyyre. 26 Ijõ txu biòwamy tahe Israeli hâbu inatximy wiwana ròrennymyhy. Moisesi ronyre iyreny-txi riixâwididýýnykemy. Rarybere: —Kaiboho seriore toite, aõhererkibo wii tehetenytenyteri. 27 Kia òhòtedu Moisesi ritorunyre rarybere: —Mobo he wawedurenymy arasýnyra, awaywisidýýdu renemy. 28 Kai biwarubunykekõ aõbo, iwese kau Egito mahâduõ terubunyte wesemy. 29 Kiarybe-ò roholareu, Moisesi rahlenyre Midiâ bede-ò rasýnykemy. Idi tahe inatxi Moisesi riòremy kowa reare. 30 Iny inatxiwaituemy beòra-di bededýýnana riwyre. Tahe Sinai hâwâlò bederahy-ki raremyhýu, ýjuõ tamy rexitynnyre bede rade tòbòhöký-ki tamy roomyhýre. 31 Moisesi kiamy dobideu, bede riòtiinyre. Tamy itxeremy rehemynnyre. Tahe Deuxu rybe-ò roholare. 32 Jiarý boreny Deuxu watxireri, Abraõ Deuxu, Ijai Deuxu, Ijaò Deuxu. Tahe Moisesi rubberutyhyre, timy heka tamy reteheõhyre. 33 Tahe Deuxu tamy rarybere: —Awa bitake, suu awarawo ludu dori, brebuna rare. Jiarý heka Deuxu watxireriki, biwatyhynyke. 34 Wiji tahe waijoimy rabireri Egito-ki. Tiiboho aõhökýmy rotýýnyrenyre. Ibru-ò raholareri, iohitxi-ò raholareri. Jiarý

heka aditadenykre iribi. Manake, Egito-ò arateònnykre. Kia heka Deuxu rarybere Moisesi-ò. ³⁵Ka Moisesi heka Israeli mahädu juhuu teramy reare. Tamy rarybere juhuu mobo wawedurenymy arasýnyra, waywisidýdurenymy. Tiile heka Deuxu riteònnyre idinodumy rarekemy, tarasadumy rarekemy. Bederade tòbòhòký ÿju, heòtywoludu, iwiòhedýydure. ³⁶Tahe Moisesi Egito-ribi iny ritamyhýre. Egito bede-ki bedeeryna aõna aõna wiwihihý-wana. Iwese ahohokýbeso-ki tule bederahy-ki iny inatxiwaitue beòramy aõmydýñana wiwihihý riwinyre. ³⁷Kaa Moisesi heka rarybere Israeli mahädu-ò: —Ayreny-ribi, amahädu-ribi rybedu nihikýmy Deuxu kiditamadýñykre iwese riwatamadýñyre wese. ³⁸Kaa Moisesi taijoi-di wii ributunyre, bederahy-ki ihýmyhý inntybyreny-wana heka ratximyhý. Ýju-wana tii ratximyhý Sinai hâwâlò-ki iu tamy rarybere. Deuxu rybe tyhy iru-di ratximyhý. Tahe rybe bede ywina heka Moisesi-ò Deuxu riwahinyre inydeereny kidiwahinykemy. ³⁹Tahe inntybyreny ityhydýý deramy rare. Reòbyörenyre. Ixybyle Egito-ò ròðsekemy rôhötinyre. ⁴⁰Tahe iny Araõ-ò rarybere: —Ritxoo deuxuõ inydeereny biwinyke inykorenymy rakemy. Moisesi, Egito-ribi iny ritarenyre, tahe titxibo ihýre reeryrenyore. ⁴¹Kiatxu tahe brorenri rioreo riwinyre. Tahe xiwemy ritonyrenyre iko-ò, ritxooko-ò. Raxideysanyrenyre aõbo tebò-di riwinyrenyreki. ⁴²Tai tahe Deuxu rexitare iribi, taina rityhynykemy. Iwese rybeduõ iu tyyriti-ki riritinyre wese:

—Israeli mahädu, kaiboho xiwena tetoonytenye, iròdu xiwena tetoonytenya. Wadee aõkõ tahe kia tetoonytenya 40 beòramy bederahy-ki.

⁴³Kaiboho tewytenya ritxooheto riore. Mòlòki inire, aritxoo deusuni. Tule Renifa taina ijõ aritxoonire. Kia tewinytenye, tetyhynytenye wahe. Tai tahe arateònnyrenykre Babilonia weribihiký-ò wahe.

⁴⁴Inntybyreny heka Deuxu rybe bede ywina tyky heto riwinymyhýre bederahy-ki. Iwese Moisesi-ò Deuxu riteònnyre wesemy kia riwinymyhýrenyre.

⁴⁵Iribi tahe inntybyreny tatyby-ribi tyky heto ritare, tii-wana riwymyhýre kabede-ò, Josue tadinodu-wana. Iu Deuxu iko-ribi riteònnyre, ibutumy tai sÿ mahädu tii-wana riwymyhýre, ihyy tahe Davi reare. ⁴⁶Deuxu heka sôwemy Davi luure. Davi heka rexitönenyre Ijaõ Deuxu dee heto riwinykemy. ⁴⁷Tahe tii aõkõ riwinyre, Salomaõ iwidýydure. ⁴⁸⁻⁴⁹Deuxu biukisýdu tahe hâbu widýýna heto-ki rasýnyömyhýre. Iwese Deuxu rybeduõ rarybere wese:

—Biu tahe warynana rare, bede tahe wawa elehyna rare. Timybo inyõ wadee heto riwinyke, Inynyry rarybere. Iwo-ki tahe waelehyna arihynyökre.

⁵⁰Deuxu rarybere:

—Ibutumy aõna aõna jiarý rewinyre.

⁵¹Tahe Estevaõ rakonananyre he tamyreny rybena heka ròhonyre: —Kaiboho araykytererenyre. Deuxu Tytybytyhy rybe-ò taholaõhyymahätenyte. Iwese iny tybyreny riwinyrenyre wesemy. ⁵²Ibutumy Deuxu rybedu mahädu-ò ibinamy iny tybyreny riwinymyhýrenyre. Tiu ihetxiu Deuxu òbiti hâbu

kanakeò, tiiboho raryberenyre, rirubunyre irybedu. Kaiboho tahe Deuxu òbiti hâbu-di ijõ-ò tewahinytenyte, terubunytenyte. ⁵³Deuxu bede ywina ýju mahâduõ adeereny diwahinydenye, kia bede ywina kaiboho tetatenyte, tahe tetyhynyöhymahâtenyte. ⁵⁴Tahe kiamy Estevaõ rarybereu, tiiboho heka rebure nihikýre. Urile txyde-ki ruruamyhýre tamy. ⁵⁵Estevaõ tahe Deuxu Tyytybythy-di iwoki ratximyhýre. Tahe biu-ò retehere: Deuxu loosònamy robire. Jesuisimy robire lamamy rýire Deuxu rurunawe-ribi. ⁵⁶Tahe Estevaõ rarybere: —Jiarý wa rabireri biu juxahakýmy. Jesuisimy rabireri Deuxu deòdýyna. Lamamy heka rare Deuxu rurunawe-ribi. ⁵⁷Tahe ryrymyhýre, tõhõti ritòbònomyhýrenyre, raijeranyre tamy. ⁵⁸Ridyre hâwây-ribi, mana-di tahe tamy rehumyhýre, rirubunyrenyre. Erydýyna ijyydu tahe taderamy ririrenyre Saluko-txi tamy riyrubunykemy. ⁵⁹Iu mana-di rehureu, Estevaõ rexitòenre: —Wanyrý, Jesuisi, watyytyby kai bimyleke awana ararekremy. ⁶⁰Tahe tatiowotimy resere, ryryre: —Wanyrý, kia òraruna iöwydýyomyke. Idi tahe rurure.

8 ¹Salu tahe kia òbitimy raremyhý rôhôtinyre, Estevaõ rurureu. ²Iribi tahe ityhydýdu mahâdu aõhökýmy rotýñymyhýre. Judeia wedu mahâdu dori, iõludumy rýimyhýre. Tai tahe ityhydýdu sohoji sohoji Jerusalë hâwâ-ribi rôhonyre. Urile Jesuisi erydýyna mahâdu sohojile rýire. Judeia bede hâwâ mynamyna robýtyre, Samaria bede-ò tule. Tahe hâbu ityhydýduõ Estevaõ umy riwyrenyre rihâloonykremy. Tahe rahinymyhýrenyre, rirajuamyhýrenyre. ³Salu tahe ityhydýdu mahâdu hudumy. Wii risýnymyhýre. Ihetorenywo-ò ralòmyhýre tahe ridymyhýre hâwyy, hâbu, ròtenawo-ò riròtenykemy.

⁴Iu tahe ityhydýdu mahâdu ijõ bede-ò roire mahâdu Deuxu rybemy reliyymyhýre ibutu hâwâ-ki. ⁵Filipi ijõ raremyhý. Tii Samaria hâwâ-ò rehemynyre. Tahe Kristumy tamyreny relyyre. ⁶Iny sôwemy rityhynyrenyre aõmybo Filipi rarybemyhýremy. Tahe deytedýyna wiwihihikýmy iny robimyhýrenyre, tyytybybina deòdýynamy tule robirenyre. ⁷Tahe riteònyre, tyytybybina iny-ribi rôhonyre, rirajuamyhýre. Tule iny webinadu raraserasemy roimyhýre, tule inytierre-wana. Tahe ibutumy riteytenymyhýre. ⁸Tai tahe ka hâwâ-ki deysana nihiký rýire.

⁹Samaria hâwâ-ki tahe hâbuõ raremyhý. Simaõ inire. Tii wodohonana widyýdu ihýre. Iny riitxenanymyhýre. Tahe riòtiinyrenyre. Tii iximy rarybemyhýre moõ wiwihihikýmy raremyhýmy. ¹⁰Ibutumy iny tii rityhynyrenyre, hâbu wedu mahâdu tule, hâbu aõtxile mahâdu tule. Tiiboho raryberenyre: —Simaõ Deuxu ruruna rare. Ruruna nihiký inire. ¹¹Tiu bedeu aõkõ iny riitxenanymy raremyhý, riòtiinyrenyre. Tai tahe rityhynymyhýrenyre. ¹²Iu tahe Filipi Jesuisi Kristunimy, Deuxu òlõnamy tamy relyymyhýre. Tai tahe rityhynymyhýre, raratysebemyhýrenyre. ¹³Iribi tahe Simaõ itxenadýdu tule Jesuisimy reòbyre, raratysebenyre. Tahe Filipi-wana ihyy ròirenyre bede òtiidýyna-di retehemyhýre aõbo Filipi riwinyremy.

¹⁴Samaria hâwâ mahâdu tahe Deuxu rityhyntyre. Kia-ò Jesuisi erydýyna mahâdu roholare Jerusalë-ki. Tai tahe Pedro Joao-wana riteònyrenyre

kowa-ò. ¹⁵ Rehemynyrengre, Deuxu-ò rexitõenyrenytre Deuxu Tyytybythy tamy kanakemy. ¹⁶ Inyō dori Deuxu Tyytybythy-di rŷiomyhŷ. Urile Jesuisi Inynyryñi-di raratisededyñmy rŷiramymy. ¹⁷ Tahe Pedro Juaõ-wana teboreny ityrereny ritidire. Tahe Deuxu Tyytybythy tamy nade. ¹⁸ Kiamy Simaõ robire, aõma, debòtidina-di Deuxu Tyytybythy nade. ¹⁹ Tai tahe tamy rexitõenytre: —Ka heka wanieru rare. Bidiwahinyke kia ruruna. Tahe inyō tyre wadebô aritudikeki, tamy Deuxu Tyytybythy kanakemy. ²⁰ Tahe Pedro tamy dirawyonyde: —Aõkõre, anieru rakemy watxireri awanale rububede-ò. Deuxu ruruna dori anieru-di biwykemy mohötinyke. ²¹ Kia heka aõmysydyñnakõre wayreny-ki. Arayky, awo, òbitimy aõkõ ratximyhŷre Deuxu dee. ²² Mabedewomy atximahâke aõraruna-ki, aõbo tahötintye. Bexitõenytre Inynyry-ò tii òsana aõraruna-ribi araixawididýñykre. ²³ Kai dori texiaritinymahâte. Aõraruna adi nararotinymyhyde. ²⁴ Tahe Simaõ tamy rarybere: —Wadee bexitõenybenytre Inynyry-ò, kia aõkõ waki kýnyikemy, aõmybo tarybetenyecki aõbo.

²⁵ Iribi tahe, Pedro Juaõ-wana Inynyry rypybemy rarybemyhŷrenytre, relyymyhŷrenytre tai. Sowemy Samaria bede hãwã hãwã-ki Rybewihiký relyymyhŷre, Jerusalé-ò ròòserenytre.

²⁶ Filipi Samaria hãwã-ki raremyhy. Tahe Inynyry ýjuõ tamy rarybere: —Bexiywinyke, make ibòò-ò. Kasa hãwã ryhyký bimyke. Jerusalé-ribi ryy rare, bederahy-ki rare. Tahe Filipi rare. ²⁷⁻²⁸ Tahe inyō-wana wibymy reare. Tii Etiopia bede luduõ rare. Etiopia bede iõlõ hãwyyõ rare. Kanasi inire. Inieru-di itxeredu kahâbu rare. Tii enuku rare. Tii ròòsereri Jerusalé-ribi. Kowa Deuxu reálàmy rare, tahe tasý-ò ròòsere iawarutewidle. Isaia Deuxu rybedu tyyriti-di rariamy tii ronymyhyre. ²⁹ Deuxu Tyytybythy Filipi-ò rarybere: —Make, awarutewe-ò, mariake ibire-di. ³⁰ Tahe Filipi tamy raijaranyra. Roholare tyyriti-di rariarerì. Tahe Filipi rýyraxire: —Kai aõbo teeryte aõbo rare, aõdibo tariateri. ³¹ Tahe dirawyonyde: —Aõkõre, inyō dori wadee ritýnynyõre. Timybo arierykremy. Manaòwonyke wabire-ò bodonyke. Tahe Filipi raòwonyre. ³² Tii kia-di rariareri tyyriti-ki:

—Iwese iny budoeni rubudýydu-ò riwyre wese, tii iwesele ridyrenytre.

Budoeni-ribi iny isira riororeu, rirajuaõlere. Iwesetyhyle Tii rarybeõlere.

³³ Iehehenamy tamy raryberenytre wese hâbu ehehe wesena, òbitimy aõkõ idi riywinyrenytre. Inyō rarybeõthy iriòkòremy, iumy dori bede-ribi ituera.

³⁴ Tahe tii Filipi-ò rarybere: —Wadee manarybeke momybo rybedýydu rarybereri, iximy aõbo ada ijõmy aõbo. ³⁵ Tahe Filipi kia Tyrritidile rexidelenytre relyyre. Jesuisimy Rybewihiký Týmyramy tamy relyyre. ³⁶ Rydi rariamyhyre idi rehemynyrengre beõ-ò. Tahe tii Filipi-ò rarybere: —Kowa bera rare. Biwaratisebenykekõ aõbo, adee awikeki. ³⁷⁻³⁸ Tahe Filipi dirawyonyde: —Awire wadee. Inatyhymy arayky-ki tetyhynyte-wana, aratisebenykre. Tahe rarybere: —Retyhynyre, inatyhymy Jesuisi Kristu Deuxu Riõre raremy. Tahe tewe irira riixawidinykemy riteõnyre. Tahe itewe-ribi ròhonyra, bera-ò riberenytre. Tahe riratisebenytre. ³⁹ Bera-ribi rotuoreu, Filipi aõwesele iõmy

reare. Inynyrý Deuxu Tyytybythyridyre. Hâbu ixypyby Filipimy robiôhyre. Tahe tary-di rariamy rare. Teysanatyhy-di týximy rare. ⁴⁰Idi tahe Filipi rexieryreu, Asoto hâwâ-ki rehemynymy raremyhý. Iribi tahe Rybewihiký-di relyre ibutumy hâwâ hâwâ-ki. Ikonana tahe Sesaria hâwâ-ò rehemynyre.

9 ¹Salu rarybemy raremyhý, Inynyrý Jesuisi ityhydýýdu mahâdu rubudýymy. Tii rarybemy raremyhý Deuxu dohodýýna heto wedu-ò. ²Tamy rexitönenyre: —Arybe tyyriti ariwykremy watxireri Damasu hâwâ dohodýýna heto wedu-ò. Tai tahe kowa-ki ityhydýýduo-txi areakeki, aõtxile hâbu hâwy aõbo, aridykemy Jerusalé hâwâ-ò, ariròtenykemy. ³Tahe iòhomy Salu rare Damasu hâwâ irôte iòhò-di, idi tahe loosónahaký Salu tyre resere. ⁴Tahe bede-txi resere, tahe rybeõ roholare: —Salu, Salu, aõhererekibo aõna aõnamy ibinamy waddee tatýñymahâte. ⁵Tahe tamy rarybere: —Mowexe, Wanryrý atxiteri. Tahe rirawyonyre. —Jiarý Jesuisi watxireri, aõna aõnabina binamy waddee tadtóyñymahâte wahe. ⁶Myike, mariamy tahe hâwâhâký-ò malokre. Taita inyõ adee rarybekre aõhebo botýñykremy. ⁷Tahe Salu ijoi riöryre rybeõhyy rýimyhý. Rybe-ò roholare, tahe tuu robiôhyre. ⁸Salu suribi rýireu, iruetà wesele heka ratximyhý. Tahe hâbu tii-wana ihýmyhý heka iaxiò-ki idi rimymy idi rare Damasu hâwâ-ò. ⁹Tahe hâwâhâký-ki txu inataõ txu idi rýire aõmy robiôhyre, riroxiôhyre, bemy riõõhyre.

¹⁰Damasu hâwâ-ki ityhydýýdu wihihý rasñyre. Anania inire. Wanryrý Jesuisi tamy rarybere rasi weselemy: —Anania. Tahe rirawyonyre: —Aõbo rare, Wanryrý, kakile watxireri. ¹¹Tahe Jesuisi riteònzymy rarybere: —Myike, make òbitiry-ò, Judasisý heto-ò. Tai bitýýraxinyke titxibo Salu ratxirerimy. Tarso hâwâludu tule rininire. Tii wiji waddee rexitönenyeri. ¹²Tii umy robireri tarasi-ki. Kai tehemynteri wese, irue-ò ebõ bitidikemy, biteytenykemy. ¹³Anania Jesuisi-ò rirawyonyra: —Wanryrý, sôwemy kia hâbumy rybe-ò raholara. Aõbina binamy ityhydýýdu-ò risñymy raremyhý Jerusalé-ki. ¹⁴Deuxu dohodýýna heto wedu tyyriti diwyde kaki ityhydýýdu rutysýny rirutekemy. ¹⁵Tahe Inynyrý tamy rarybere: —Aõwaxina tamy makre, Jiarý dori, kia retara waddee aõmysýdýýdu nihikýmy rarekemy, judeukõdu mahâduko, iõlörenyko, tule Israeli mahâduko wanimy rarybekre, aõma, warybetýmyra wihihý. ¹⁶Tamy aritýnykyre tiwesebo aõhôkýmy rotýñykre wanimy rybeõraru-ki. Kia ibutumy Jesuisi rarybere Anania-ò. ¹⁷Idi ta Anania rare tamy Judasi heto-ki. Ralõmy rahudi, tahe, tebõ ityre ritidira. Tahe rarybera: —Salu, waseriore, Inynyrý adee riwateònnyra. Tiile, Jesuisile heka ryro-ki adee rexitýnynyre. Tiile heka riwateònnyra arue ritxuakemy, tule Deuxu Tyytybythy atykmy ralõkemy. ¹⁸Tahe aõwesele irue-ribi rejujura aõ yjy wesele. Tahe ixityre robira. Idi rýimy rahudi tahe, Anania riratysesbenyre. ¹⁹Idi riroximy rahudi tahe, inatyhymy raruruterenyre. Tahe Damasu hâwâ-ki tiwese txubo idi rýire kia erydýýna mahâduy-ki. ²⁰Idi dohodýýna heto-ki rybe ritýnynyre. Rarybere: —Jesuisi heka Deuxu Riõrele rare. Kiawesele rybe-di ritýnynymy hýre. ²¹Tahe uri ijohonadu mahâdu urile bede riõtiñymy rýimyhý. Tahe inyõ rarybere: —Kia aõ heka ityhydýýdu rubudýýdile ratxireri, Jerusalé-ki. Kiale heka kaò

nade ityhydýýdu ritaataamy ridykemy dohodýýna heto wedu-ò. ²²Salu tahe ire riixiolòdýýnymyhyhýhyre. Judeu Damasu hawã ludu rieryohyymyhy aomybo rarybemy. Tii rarybere: —Jesuisi Kristule rare, Deuxu deodýýna rare.

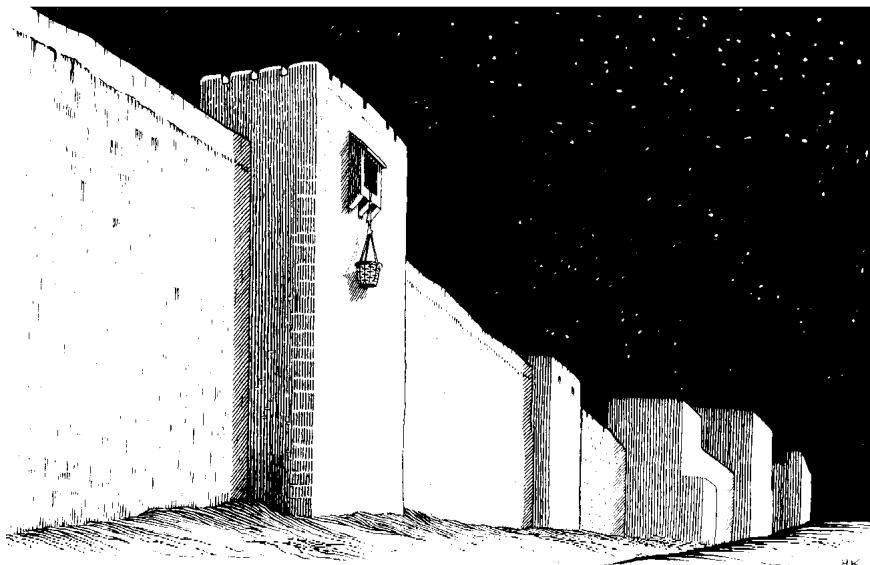
²³Tiweisetxubo txu idi rýidi tahe judeu mahádu rarybere irubudýýmy.

²⁴Tahe Salu rierymy rýimyhy tahe inonana-ò rexiywinymy rýimyhy. Rumy tahe, txumy hawã ijó-ki rirubunykemy retehemy rýimyhy.

²⁵Tahe ijó erydýýna mahádu weriri nihiký riwinyre. Rumy tahe Salu riolòdýýnyre ôtity nihiký kanaweribi-ò, hawã ahanaube-ò.

²⁶Salu Jerusalé-ò rehemynyreu, ityhydýýduky-ò ralökemy ratxireri, tahe urile ilau ruberumy rýimyhy. Erydýýna mahádu röhötinyre: —Tii ityhydýýdu inatyhy aókó ratximyhyremy. ²⁷Banabe tahe rityhynymy ridyre Jesuisi erydýýna mahádu-ò. Tahe relyyre iwese Jesuisinimy Salu rybe ritýnydýýnymyhyremy, Damasu hawã-ki. ²⁸Tahe taihyy Salu ratximyhyre. Tiò tiôle reamy ratximyhyre rybe ritýnydýýnyrerimy ihýre, ruberumy aókó. ²⁹Salu rarybera grego rybe heka erydýýna mahádu-ò. Widee rarybehymyhyrenyre. Idi tahe kia mahádu Salu rubudýýmy roromyhyre. ³⁰Ityhydýýdu seriore kia rieryreu, tahe Salu ridyrenyre Sesaria hawã-ò. Iribi tahe Tarso hawã-ò riteónyre.

³¹Idi tahe ywina reare ityhydýýdu maháduy-ki. Ibutumy hawã bedemy, Judeia, Kalileia, Samaria, ityhydýýdu mahádu iruruteremy relere. Ibutumy

(Aõhebo Rotýýnyre 9.25)

Inynyrý dee òbitina-ki rariamyhýre, rityhynymyhyre. Deuxu Tyytybythyhy teysatyhymy tamy riwahinyre. Sõwemy tahe ralore iheki ityhydýýmy.

³²Ibutumy hãwã hãwãmy Pedro rariamyhýre. Tule robehere Lida hãwã-ò ijõ ityhydýýdu mahãdusý-ò. ³³Tai Eniamy ninadu-txi Pedro reare heka rare. Iumy heka imyremyreheký heka rare. Debó inataõ reurò beòramy heka herina-ki bede idi rýire ³⁴Pedro rarybere tamy: —Enia, Jesuisi Kristu arateytenykre. Myike, aherina biyrubunyke. Aõwesele hãbu rýira. ³⁵Ibutumy Lida hãwã mahãdu Sarona hãwã mahãdu tuu robire, tai Inynyrý rityhynyrenyre.

³⁶Jõpe hãwã-ki hãwyi ityhydýýdu rasýnyre. Tabita inire. Kiani riwiuronyre, watxi wese heka rare. Kia heka aõwihihiký widýýdu heka rare. Aõna aõna sõwemy iny-ò riwahinymyhýre. ³⁷Ijõtxu heka webinadumy resere, ihyy ta, rurure. Risuhõmy rahudi tahe, ritidire hetowo ratyaluduwo-ò. ³⁸Laida hãwã iõhõmy rýire, Jõpe hãwã-ribi, Ityhydýýdu roholare Pedro Lida hãwã-ki ratximyhýreò, tahe hãbu inatxi diteõnyde Pedro òrysymy. Uritere eleõkomy kanakemy tii-wana. ³⁹Pedro tahe tii-wana rare. Rehemynyrenyre, tahe ridyre hetoraty ludu wo-ò. Ibutumy wytese mahãdu robumy rýimyhýre, rubuweroramy. Tahety, tatyyboho ritxeredýñymy tamy riwinyreò. ⁴⁰Tahe Pedro rarybere ibutumy rexitakemy. Tahe rexitõenyre taowotimy resemy. Tahe rexiokesere rubu-ò rarybekemy: —Tabita, myike. Tahe irue raraynyre tahe Pedromy robire, tahe ronyre. ⁴¹Pedro tebò tamy riwainyre tahe rýire. Tahe wytese-ò, ityhydýýdu-ò ryryre. Tamy riteõsinyre hãwyi irulemy roirerimy ihýremy. ⁴²Jõpe hãwã mahãdu ibutumy kia rieryre. Sõwemy iny tahe Inynyrý rybe rityhynyre, ⁴³Txu sõwemy Pedro Jõpe hãwã-ki ihýmyhý Simaõmy ninadu heto-ki. Simaõ heka iròduty wysydýýdu rare.

10 ¹Italia soldado mahãdu dinodumy raremyhý. Oreniliu inire. Sesaria-ki rasýnyre. Tii òbitimy nodu rare, isý mahãdu-wana. ²Tii uriwahidýýna diwahinyde tule sõwemy rexitõenyre Deuxu-ò. ³Aõutxu inataõ òra bedeu iõhõmy, rasina wesemy Deuxu ýjumy tii robira, tamy rehemynrerri. Tahe tamy ryryre:

⁴ —Oreniliu, rimasajuare-ribi riwawyonyre: —Aõhererekibo, Wanryrý.

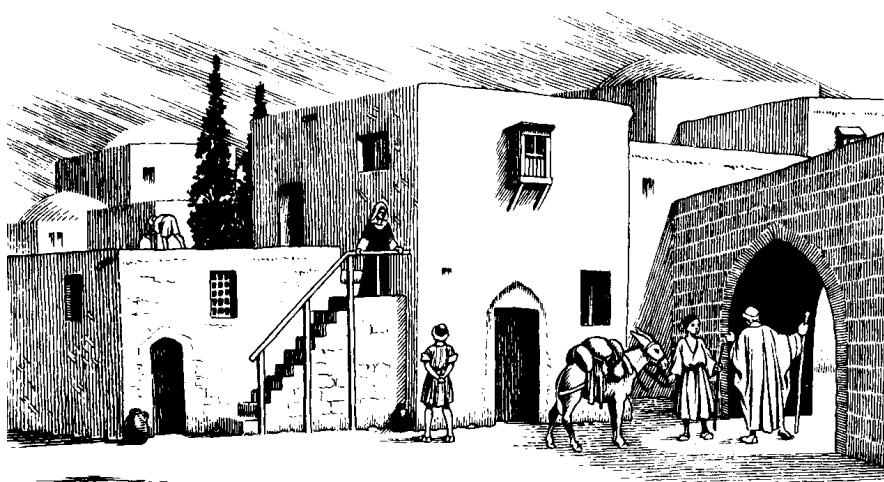
Tahe ýju rarybere Oreniliu-ò: —Aexitõedýýnamy Deuxu rierymyhýre. Tule ijõ-ò awahisina Deuxu rierymyhýre.

⁵Biteõnyke eõdubohoõ Jõpe hãwã-ò Simaõ Pedro òrysymy. ⁶Tii Simaõ iròdutyky iyixidýýdusý-ki ihýre, bera ijà iõhò-ki. ⁷Ýju rybedu rexitareu, teòdu inatxi-ò ryryre. Tule tasoldado mahãduy-ribi inyõwihihiký rihihxinyre. ⁸Kia ibutu-ò relyymy rahudi tahe riteõnyre Jõpe hãwã-ò.

⁹Ijõtxu txutyetxuu, tiiboho hãwã-ò iõhõmy ròire. Kiaule Pedro raõwónymy rýimyhý hetotyre-ò rexitõenykemy. ¹⁰Rama risamy ratximyhý tahe riroxikemy ixi-di ihýmyhý. Rýsýna riraõmy rýimyhý. Idi rasi wesemy röhõtinymy rýire.

¹¹Tahe robire: biuwetty ruamylýre wese tuu robire. Rià wesemy aõna tamy dobephede. ¹²Rià wo-ki ibutumy iròdu, nawii, hemylala, aõbo dökönakõnale.

¹³Rybeõ-ò roholare: —Myike, Pedro, birubunyke, biroxike. ¹⁴Pedro riawayonyra: —Aõkõre, Wanryrý. Kia dökõna reròkõhyywähäre, isuisure dori.

(Aôhebo Rotýýnyre 10.9)

Ixityre tamy rarybere: ¹⁵—Aôbo Deuxu risuhore wese isuisumy rybeõmyke.

¹⁶ Ixityre narybede. Iu tahe aôwesele ridyre biu-ò.

¹⁷ Tahe Pedro kia aôbo raredi heka rôhôtinyreu, Oreniliu-ribi hâbu mahâdu rehemynyre. Simaõ heto riijemyhý tahe ijöhökýkile rahare.

¹⁸ Tahe ryryrenyre: —Simaõ Pedro aôbo kakile ratxireri. ¹⁹ Pedro, tatxuu rasina-di rôhôtinyreu. Deuxu Tyytybytyhy tamy narybede: ²⁰—Myike tahe, bobeheke. Inataõ hâbu dori araijereri. Tii-wana makre adee dori aditeõnyde. ²¹ Tai Pedro robehere. Tamy rarybere: —Jiarý aôrysudu rare. Aôhererekibo tòitenyte. ²² Tahe rirawyonyre: —Oreniliu hâbu òbiti rare. Tii Deuxu dee ijomaduõ rare. Ibutumy judeu bede mahâdu awiremy tuu rarybemyhýre. Ýjuõ tamy rarybere aôrysomy kiditeõnykremy, adee roholakremy. ²³ Tahe Pedro tamyreny rarybere: —Kakile inyboho rôkôrõrenykre.

Ihewoludu txu, rýidi tahe Pedro tiiboho-wana ròirenryra. Ijô ityhydýýdu seriõre tule roirenryra. ²⁴ Ijô hewo ludu txu Sesaria-ò rehemynyrenyre. Oreniliu tii riraõmyhýre. Taijoi mahâdu tabiòwawoludu mahâdu-wana ributunymy rýimyhýre. ²⁵ Pedro rehemynymy raloreu, Oreniliu röhönyra heto-ribi tahe tatiowotimy iko-txi resere riwowydynykemy. ²⁶ Tahe Pedro ritamadýýnyre. Rarybere: —Mynde wahe. Jiarý hâbule watxireri. ²⁷ Tahe rarybemy ralõmyhý, sôwemy wii ributunyrièò itxi reare. ²⁸ Ta Pedro tamyreny rarybere: —Judeu mahâdu iny witxira mahâdu-wana wibutudýýom, iòhömy wiribi riraõmy. Kia teerytenyte. Deuxu dori riwaerynadýýnyre kia wese arôhôtinykre. Iny wiwese wiwesele raremy arôhôtinykemy. ²⁹ Tahe tai waòrysomy teteõnyteu, aõtaximy anademy wanohõti rýire. Tai tahe adeereny

arŷŷraxikre. Aōherekibo waðrysymy aōtaxina teteònnyte. ³⁰Ta Oreniliu rirawyonyre: —Inaubiôwa txumy txu rŷire tahe hâbu tyky tŷryrŷhŷkŷ-di wako-txi rexítönynyra. Iule weseemy tahe waheto-ki rexítönenywâhâre.

³¹Tahe wadée rarybera: —Oreniliu aexitöedŷýna-ò Deuxu roholara, ijõ-ò awahisina rieryra. ³²Biteònnyke Jópe hâwâ-ò Simao Pedro òrysymy. Simao, iròdutyky ixyidŷûdusŷ-ki ihŷre bera ijà iòhò-ki. ³³Aowesele tahe, aòrysymy reteònnyre. Awimy tahe tateriki rahara. Inyboho kakile ributunymy ihŷrenyre, aroholakemy ibutumy Deuxu-ribi aõmybo manarybekemy. ³⁴Tahe Pedro rarybere: —Deuxu dee iny ibutumy wiwesele rare. Kia reeryre.

³⁵Ibutumy bede bede hâwâ ludu Deuxu rityhynykeki, aõbo tamy òbiti riwinikeki, tii Deuxu ixidee rimyke. ³⁶Kia rybe tahe Deuxu riwahinyre judeu mahâdu-ò. Rybewihikŷywina kia diwyde inydeereny bedeerynamy. Kia Jesuisi Kristumy rarybere ibutunyrŷna kia rare. ³⁷Joaõ ijõ ratyysebenamy rarybere, idi tahe kia rybe hâletedŷýmy rexidelenyre Kalileia-ki. Tahe ibutu judeu mahâdu bedemy rarybere. Kia kaiboho teerytenyte. ³⁸Iwese Deuxu Tyytybytyhy, taruru-wana Jesuisi Nazare ludu tyre-ki ditxiwide wesemy relymyhŷre. Iwese Jesuisi reamy raremyhŷ wesemy aõwihikŷ riwinymyhŷremy, tule iny Diabo rururawo-ki ratxirerimy ihŷre Jesuisi iribi riteònnyre, ta reteytenymyhŷre. Deuxu dori Jesuisi-wana ihŷre. Ibutumy kia teerytenyte. ³⁹Tahe ibutumy judeu mahâdu hâwâ-ki riwinymyhŷre, idi itxeredumy inyboho roiremyhŷre. Ihâre tahe tii Jesuisi rirubunyrenyre, òwòru itxeò nihikŷ-ki ritòhâletennymy ritamadŷýnyrenyre. ⁴⁰Inataõ txu-di tahe Deuxu rubu-ribi riixixanyre, tahe tii riteòsinyre inyò-ò. ⁴¹Tatarasanaõôle Deuxu Jesuisi ritýnydŷýnyre. Kia heka inyboho roire tii-wana riroxirenyreki, riörenyreki, iixixana hewomy. ⁴²Deuxu rarybere: —Jesuisi hitxidŷûdu iny wiribi ywisijuradŷûdu rareke, iru mahâdu dee, rubu mahâdu dee. Kiamy heka Deuxu iny-ò ritýnytedŷýmy, ta inyboho rokoirekemy diwahinyde. ⁴³Ibutumy iny Jesuisinimy tamy rityhynykeki, iõraru-ribi iny riixâwididŷýnyke. Kia ibutumy ihetxiu rybedu mahâdu rŷimy rarybemy raremyhŷre. Kia heka Pedro tamyreny rarybere.

⁴⁴Pedro rarybemy raremyhŷu, Deuxu Tyytybytyhy ibutu rybe-ò ijohonadu tyre-ki resemy ralore. ⁴⁵Pedro-wana rare mahâdu, judeu mahâdu òbiti, tahe riòtiinyre judeukôdu mahâdu-ki Deuxu Tyytybytyhy ralòmy rareki. ⁴⁶Raholare dori rybe witxira-di raryberenyreò, tiiboho Deuxumy heka reàlãmyhŷre. Tahe Pedro tamyreny rarybere: ⁴⁷—Inyò rarybeõkre, iratysebedŷýomykemy, tiiboho dori Deuxu Tyytybytyhy-di ratxirenyre inyweserenyle. ⁴⁸Tahe Jesuisi Kristu nimy iratysebenykemy riteònnyre. Tahe rexítönenyrenyre Pedro idi iyreny-ki ijõ txumy ramyhŷre.

11 ¹Judeukôdu mahâdu Deuxu rybe roholamy rityhynymyhŷre. Kia-ò tahe Jesuisi erydŷýna mahâdu roholare kiamy ityhydŷûdu seriore mahâdu tule roholare. Judeia bede ludu ratximyhŷ mahâdu ibutumy kia rare. ²Pedro ixityre Jerusalê-ò rehemynyreu, tahe judeu ityhydŷûdu mahâdu tuu tamy narybede. ³Kia heka, Pedro, judeukôdu mahâdu-wana wiwo-ki atxiteri, tii-wana

teroxiteri. Tai tahe ibinamy raharenyre. ⁴Iribi tahe Pedro ikorenry relyyre ibutumy taaõna aõnamy. Kia wesemy Pedro rarybere: ⁵—Jõpe hawã-ki watxiwähä. Tahe rabire rasinawesemy rià nihiký biu-ribi robehere-ò. Iwese inyõ iòhöti inaubiòwa-ki rimymyhýre wesemy waddee robehemy roimyhýre. ⁶Tahe aõbo heka iwo-ki ratximyhýdi, retehenihikýmy ráiwähä iròdu deboreheký wesemy ratximyhý iwo-ki. Abòròrò wesemy tai ratximyhý, iròdu wese, nawii wese tai ratximyhý, inyboho rirýsöömyhýre wesemy. ⁷Iribi raholare rybeõ-ò: —Myike, Pedro, birubunyke hewa aõtixle birubunyke tibo biròkemy. Aõkõrewa Wanyrý, tiu heka reròowähäre. Judeu mahädu bede ywina heka tiu iny kia riròotyhy. ⁸⁻⁹Tahe ixityre rybeõ tamy rarybere: —Marybeõke kia ibinamy. Aõbo Deuxu awimy rarybere, kia wiji tahe ibinamy aõkõ rare. Deuxu dee awikeki, kia awi rare. ¹⁰Inataõ heka tuu rotýnyre. Iribi tahe kia rià, ibutu-wana iõre biuribihyy heka iõre. ¹¹Iribi tahe hâbu inataõ dehemynymy deade tai watxiwähä-ò. Tii diwaõryde riwadykremy Sesaria hawã-ò. ¹²Tahe Deuxu Tytybytyhy waddee rarybere tii-wana arakremy. Nohõtiõmy heka aõbo judeukõdu mahädu raremy. Tii-wana makre ele elemy. Tahe kia debò sohoji reurò seriõremy wahemy rare. Tahe retehemynyrengre waõrysomy riteõnyrenyre heto-ò tahe ralõrenyre Oreniliu heto-ò. ¹³Iribi tahe Oreniliu rarybere iwese ýju ihetowo-ki tamy rexityñnyremy rarybereri: —Oreniliu, inyõ biteõnyke Simao Pedro òrysymy Jõpe hawã-ki. ¹⁴Tii rybe týmyraõmy adeereny kanarybekre. Tai tahe ibutumy asý ijoi-wana aõraru-ribi kanatakre. Kia Oreniliu inydee rarybere. ¹⁵Iribi tahe jiary Rybewihikýmy rexidelenymy rarybere tamy. Pedro rarybere. Urile tahe roholare, tahe aõwesele Deuxu Tytybytyhy ityrereny resere iwo-ò ralòkemy iwese watyrereny resere wesele juhuu. ¹⁶Tahe Jesuisi rybe wanohõti itxi reare tiubo raryberemy: —Joaõ heka inatyhymy bedi iny ratisebenyre, kaiboho tahe Deuxu Tytybytyhy-di akanasebedyýdenykre. ¹⁷Judeukõdu mahädu Inynyry Jesuisi Kristu rityhynymyhýre. Tai Deuxu tamy diwahinyde iwese wadeereny juhu riwahinyre wesetyhyle. Deuxu Tytybytyhy uriõno wesele tamyreny diwahinyde. Mobo jiary raremy wahe tuu Deuxu dee aõmy ararybekemy. ¹⁸Iribi Pedro rybe-ò roholareu tahe timyhe tamy irybekõna. Tule Deuxu riwowydnyrenyre: —Inathy wa rare Deuxu heka judeukõdu mahädu-ò heka umytuedeõna riwahinyre. Inyõ rityhynykeki, ixirahíkeki, tarasana rimyrenykre.

¹⁹Iu tahe Estevaõ rurureu, ityhydýýdu aõhökýmy rotýnyreuu tahe, ityhydýýdu mahädu Jerusalé-ribi röhonyre. Tii heka relyymyhýre Rybewihikýmy judeu mahäduôle kýny wahe, ixitxira witxira-ò aõkõre. Tahe ibutu bede-ò ritelenymy röirenyre. Senisia-ki relyyre. Xibri bedebute-ki tule relyyre, Atxiòkia hawã-ki tule relyyre. ²⁰Ijõ ityhydýýdu mahädu Jesuisi Rybewihiký týmyra rarybere. Tiiboho Xibri bedebute-ribi röhonyre, Sireni-ribi ijõ rybedu röhonyre Atxiòkia-ò. Tiiboho relyyre judeukõdu mahädu-ò tule. ²¹Deuxu riwiõhenanyre sôwemy iny rityhynyre, Jesuisi ryõ ralõrenyre. ²²Jerusalé ityhydýýdu mahädu kiamy roholare. Tai tahe Banabe riteõnyrenyre Atxiòkia-ò. ²³Banabe rehemynyreuu tahe, tuu robire aõbo Deuxu kowa riwinyrerimy. Tai tahe reysare. Tahe

ityhydýýdu týmyra-ò dohodýýmy, riwiðhenanykremy: —Iòhòtyhymy Deuxu-ribi atximahäbenyke, aworibityhy Deuxu bityhyntybenyke.²⁴ Banabe heka hâbu wihiý rare. Týxihikýlemu Deuxu Tyytybytyhy-di ratximyhýre. Ibutumy ratximyhýre tyhydýýna-di. Sôwemy iny rexiròtenyre Inynyrý mahâdu-ò.²⁵ Idi tahe Banabe rare Tarso hâwâ-ò Salu ijesemy.²⁶ Tai rahareu tahe, didymyhe dòòsemy nade Atxiòkia-ò. Sohoji beðoram y idi bede rierenyre. Sôwemy iny ribedeerynymyhýrenyre. Atxiòkia hâwâ-ki ityhydýýdu mahâdumy raninira Kristu wese mahâdumy. Kiani tamyreny riwahinyre.

²⁷Aõutxu tahe dehemynyde Deuxu rybedu mahâduõ Jerusalë-ribi Atxiòkia-ò.²⁸ Ijõ Abusi inire. Iribi tahe tii rarybere Deuxu Tyytybytyhy rybemy. Ramamy rubu nihiký kanakremy raxireri, ibutu suò. Lauju iòlòmy raremyhýu, kiamy rotýýmyhýre.²⁹ Tai tahe ityhydýýdu mahâdu he nieru riwahinykremy rýire Judeia bede sýdu ityhydýýdu riwiðhenanykremy. Tahe nieru riwahinyre tiwesebo idi ratximyhýre wesemy tamy riwahinyre.³⁰ Tahe nieru riteònnyre, moma-wana Banabe Salu-wana Jerusalë dohodýýna heto matuari mahâdu-ò riwyre.

12 ¹Kia bededýýnanamy heka Herodi judeu iòlòmy raremyhý. Iribi tahe rexideleny whole myhý. Tii riteònnyre aõna aõnamy risýnykemy ityhydýýdu mahâdu-ò.² Tii mayrehe-di rubudýýmy riteònnyre Joao seriore wahe, Txiau wahe.³ Tai tahe judeu wedu mahâdu heka tamy wihiýlemu tuu rotýýnyre. Herodi rierymy raremyhý idi Pedro rimyre. Tahe worana bedehesi rýire. Paõ taurina ihoõ inire. Kia ibutumy rotýýnyre kia bedehesi rýireu.⁴ Tahe Pedro riròtenyre, ròtenawomy wirutyre. Aõmamy soldado mahâdu inaubiowamy iitxeredumy rýimyhýre. Pascoa kia worana bedehesi konana txu rexihumy rýireu tahe, judeu mahâdu-ò riwahinykre. Kia Herodi rexinohötidýýnyre.⁵ Ròtenawo-ki tahe Pedro ratximyhýre. Ityhydýýdu mahâdu tahe Deuxu-ò rexitòdenyhyymyhýre Pedro tõenamy.⁶ Txubiowamy tahe itxu riywinyrenyre iny sôweheký-ò Pedro riwahinykemy. Kiamy Herodi röhötinyre. Ruu tahe Pedro rörömy roimyhý. Inatxi soldado heka idile ratximyhýre. Pedro womati reroti inatxi-di ratisamy roimyhýre. Ijõ soldado rotena ijõ-ki ratximyhýre.⁷ Inynyrý ýju heka Pedro weribi rihetenyre riixiankemy. Loosona itýnyhýkýlemu ròtena ritoosonyre. Tamy rarybere: —Wylemy wa rexiukýnyke. Tahe aõwesele Pedro axiò-ribi womati rerotihiký rejuxunyre.⁸ Tahe ýju tamy rarybere: —Awamy birutyke, bexityynyke. Kiamy riwinyra. Ijõ arahana birutyke tahe biwaheludunyke.⁹ Iribi röhönyra he tai röröreri-ribi wahe. Kia ibutumy heka rasi weselemy Pedro röhötinyre rieryore inatyhy aõbo ada rasi aõbo.¹⁰ Juhu heka ikoludu soldado mahâdumy reare idi ihewoludumy reare iribi rehemynymy rýire ahana ijòtyhy-ò. Womatilere heka iijotòbònare. Ixiwanale heka rarayre ijòtòbònare. Iribi tahe roirenryre hâwâry-di ririranyrenyre. Idi tahe ýjuhe iõre iribi.¹¹ Tahe Pedro röhötinyre, rieryre heka aõhebo rotýýnyra-ò. Wanyrý ýju riteònnyre riwatara Herodi-ribi judeu mahâdu-ribi. Katahe wadée aõhe rotýýnyrenyöthy.

¹²Rôhötinymy rýire juhuu urihimyò idi tahe rare Marie heto-ò. Joaõ Markuse heka tii rare. Tai ityhydýýdu mahädu rýimyhý tahe rexitöenyreriò Pedro tamy rehemynyre. ¹³Tahe ijò he rihetenyre. Ijötâbôna-ò nadé mobo raremy rierykemy ijadòma deòdu. Rode inire. ¹⁴Tahe Pedro rybe rieryra. Reysamy raijaranyre iwo-ò. Pedro tahe ralòôlemy rýire. Tahe relyyre Pedro heto ijò-ki rýimyhýmy. ¹⁵Tiiboho raryberenyre: —Kai tabinamy atxiteri. Ixityre rarybere: —Aôkôre tii taile naderi. Tahe raryberenyre: —Pedro aôkô rare, taýjulemy tahe rare. ¹⁶Tahe Pedro riheterihetenymy rýimyhýre. Idi riraynyrenyre. Pedromy robirenryau, bede riòtiinyrenyre. ¹⁷Pedro tahe tamyreny tebò rearra roholarenkyemy. Tahe tamyreny relyyre timybo Inynyry rôtena-ribi rexilödýýnyramy. Tule tamy riteònnyre: —Kiamy belyyke Txiau-ò tule inyseriòre-ò. Tahe rexitare, rare ijosý-ò.

¹⁸Txuu ratýnyreu, soldado mahädu ierysymy wii risýnyre timybo Pedro aôhebo rotýýnyramy. Tahe jei jei aõnire. ¹⁹Herodi iijesemy riteònnyre tai moõ tai rahaôhyylera. Tai soldado itxeredu sohoji sohoji dýýraximy riteònnyra. Idi irubudýýmy riteònnyra. Iribi tahe Herodi Judeia bede-ribi ròhonyra. Sesaria hâwâ-ò bededýýnanaõ riwyra.

²⁰Tiro hâwâ mahädu Sidoma beà hâwâ mahädu-wana Herodi derarenyre. Tahe tiiboho ributunyrenyre tamy ròirenkyemy rybe-di. Iòlò heto-di itxeredu Blastu inire. Tahe iny mahädu Blastu ròtarenyre iwe-ribi mahäduren. Tahe ròirenkyemy Herodi-ò tamy rexitöenyrerenyre, tamy ykaraõmykemy. Tarýsýna dori diwyde iòlò bede-ribi, Herodi bede-ribi. ²¹Herodi tahe itxu riywinyre. Kia txuu tahe ròhonyre tamy. Rexitöenyrerenyre taiòlöttyyrehe-di tahe tarynana tyre-ò ronyre, tamy Rybewihikýmy rarybere. Tai tahe iny rirajuare: —Katahe hâbu aôkô rarybereri, Deuxu wahe. ²²⁻²³Aôwesele Deuxu ýju heka Herodi rirubunyre, tii Deuxutyhymy reálâoreki. Woudò rubudýýnamy rurure.

²⁴Deuxu rybe tahe ibutumy roholare. Sôwemy iny tahe rityhynyre.

²⁵Banabe Salu-wana nierz riwahinymy rahudi tahe, diòòsede Jerusalé-ribi Atxiòkia-ò. Joaõ Marku tii-wana ridyre.

13 ¹Atxiòkia dohodýýna heto mahädu-ki rybe týnydýýdu mahäduõ, bede erydýýdu mahäduõ rýimyhýre. Kaheka inireny rare: Banabe, Simaõ, iniraròsôna Nike rare. Lusiu ijõre, tii Sireni hâwâ ludu rare. Manaï ijõre, tii Herodisý-ki ratibienyre, Salu ijõre. ²Ibutumy tahe Inynyry rýmy reálâare, riroxiôhyy heka bede riemyhý. Tahe Deuxu Tytybytyhy tamyreny rarybere: —Jiarý waaõmysýdýýna dire Banabe-ò, Salu-ò. Kaiboho heka biteónybenykre kia riwinykremy. ³Tahe roxiôhyy mym bede riemy, rexitöenyrerenyre. Tebòreny iratytyre ritidirenymy, idi riteònnyrenyre tabede týina-ò.

⁴Deuxu Tytybytyhy tahe tiiboho riteònnyrenyre. Selusia hâwâ-ò tamy riberenyrenyre. Tahe hâwôò rimyrenyre Xibri bedebute-ò. ⁵Tahe rehemynyrenyre Salamina hâwâ-ò. Tai judeu dohodýýna heto-ki Deuxu rybemy raryberenyre. Tule Juaõ Marku rare tii-wana wiòhedýýdu wese heka rare. ⁶Tahe ibutumy bedebute mym rekoarenyre. Ritechemnyrenyre hâwâ-ò Pafumy ninadu-ò. Tai tahe judeu mahädu witxi deade, Bajesuisi heka inire. ⁷Tii Deuxu rybeduõmy

raremyhýmy iximy rarybere tahe aõkõre, raruire, riitxenanyre. Tii bedebute hãwã dinodu-wana rare. Kadinoduni tahe Sergio-Paulo inire. Tii hãbu bedeery nihiký rare. Tii Deuxu rybe-ò roholakemy ratxireri. Tahe didyde Salu, Banabe-wana tamy roholakemy.⁸ Bajesuisi, Elimasi ijõ ini rare. Tahe tii bedebute dinodu-ò rarybere uritere Salu rybe-ò, Banabe rybe-ò ijohonakómykemy. Wanry tyhydýkómykemy dori tuu risýnyre.⁹ Salu tahe, Paulo ijõ ini rare. Deuxu Tyytybytyhy heka itykymy ralõmy rýimyhýre. Tahe Paulo retehere Elimasi-ò tamy rarybere:¹⁰—Kai Satanasi riõre tate. Kai heka ibutu itxenadý-di týxihikýlemy ahâte. Kai heka awihiký òludu tate. Tiubo heka bexihukre Inynyry-ribi iny riixâwididýnyre.¹¹ Deuxu heka wiji araòwynykre, aõhökýmy arasýnykre, aruetâmy bonykre. Txu bobiokre bede biwyke. Iule tahe aõwesele bede torohokýlemy reare. Robiöhyymy reare. Urile riemy ratximyhýre, iny riwiõhenanykemy, ryy tamy ritýnynykemy.¹² Tahe kia bedebute dinodu tuu robire aõhebo rotýnyramy, tai bede riõtiinymy ronymyhý tahe tii Inynyrý rityhynyre.

¹³ Iribi tahe Paulo ròhonyra taijoi-wana Pafu hãwã-ribi. Rakremy riberenyra hãwã nihiký-ki Panfilia bede-ò, Peke hãwã-ò. Juaõ Marku iribireny rexitara, dòõsede Jerusalé-ò.¹⁴ Tahe Paulo Banabe-wana roirenyre. Peke-ribi riõlõnyre tahe rekoarenyre Atxiòkia-ò. Kaa iwixira Atxiòkia hãwã rare, Pisidia bede-ki ratxireri. Tahe rirónyrenyre judeu mahãdu dohodýyna heto-ò. Sabado txu rýire. Ronymyhýre ijohonamy.¹⁵ Kia hãbu mahãdu heka Moisesi bede ywina tyrity-di, Deuxu rybemy rybedu mahãdu tyrity-di rariamyhýre. Tahe dohodýyna heto wedu Pauloboho-ò raryberenykemy rarybere: —Waseriõre, arybemy idi atxiteri-wana marybeke aõwaxiny bitýnyke.¹⁶ Tahe Paulo rýire lamamy. Iwese rybedýymy ròteosidýymyhýre wese rýire. Tahe rexidelenyre: —Hãbu, Israeli mahãdu, tule ibutumy Deuxu rityhynymy rýira mahãdu, bodoholabedenye kaa ijyy-ò.¹⁷ Israeli mahãdu Egito-ki rasýnyreu, taDeuxu iribi ritare, moma, intybyreny Deuxu, Israeli mahãdu tybyreny wahe. Deuxu rasõwedýnyre. Iribi tahe Deuxu Egito-ribi ritarenyre tebò ruruteretyhy-di.¹⁸ Tiiboho bederahy-ki 40 beòramy bede riereu, Deuxu taaõbina bina riõludunyre.¹⁹ Kanaã bede-ki debò inatxi reurõmy ixýju ixýju mahãdumy rahure. Idi tamyreny riwahinskyre bede, isýhyymy rarekemy. Idi tahe rybe ywisdýydu mahãdu tamy riwahinskyre. 450 beòra rahureu, tahe Samueli Deuxu rybeduõmy raremyhý.²⁰ Idi tahe rybe ywisdýydu mahãdu tamy riwahinskyre. Tahe 450 beòra rahureu, Samueli Deuxu rybeduõmy raremyhý.²¹ Iribi iny Deuxu-ò rexitõnenyre iõlõmy tamy kadiwahinskykemy. Tahe Deuxu Salu tamy riwahinskyre, iõlõmy. Salu tahe Kixi riõre rare. Benjami mahãdu rare. Tahe 40 beòramy iõlõmy ronyre.²² Salu iribi ritareu, tahe Davi, Deuxu ritamadýnyre iõlõmy. Deuxu Davimy rarybere: —Davi Ijese riõre rare. Jiarý iluure. Tii ibutu wadée wimy riwinykre.²³ Tahe Davi riõkore-ribi Jesuisi ròhonyre, Israeli tarasadumy rarekemy. Iwese juhuu Deuxu rarybere wese.²⁴ Jesuisi naõdeu, Juaõ ritýnynyre Israeli mahãdu-ò iõrarurený ririkemy idi raratisebenykemy.²⁵ Juaõ rybe týnydýyna kónanau, tamyreny rarebere: —Jiarý wa iwese tahõtinentyteri wese aõkõ jiarý rare.

Kaiboho tiwaradōhyymahātenyte. Betehebenyke, tii, wahewomy kanakre. Jiarŷ aō aōkō rare, iwatisana arieseōtyhy iwa ritakemy, tii dori waratyre wihihikŷreki.

²⁶ Waserioreboho, Abraō riore riōremy ibutumy inyboho roire, tule Deuxu reälàmy rŷira mahādu kaki ratximyhŷ. Deuxu inydeereny biu-ò hedu rybe diwahinyde. ²⁷ Jerusalē mahādu, iwedureny-wana raeryōhyyre tii tarasadu rare. Ibutumy sabado txu rybedu tyyriti-di rariamyhŷre tohodŷyna heto-ki, tahe aōbo rare rieryōhyyre. Jesuisi rubudŷymy raryberenyre, iwese rybeduō rarybere wese, tiiboho rotŷnymyhŷre. ²⁸ Tiiboho aōbina bina-ki tai rahaōhyyyra, ihârele irubudŷymy rexitōenye Pilato-ò. ²⁹ Iwese ibutumy Jesuisimy riritinymy roireri wese, ibutumy tuu rōhonyre. Tahe itxeō nihikŷ tyre-ribi ritarenyre. Tahe mana hâlloo rawo-ò ritidirenre. ³⁰ Tahe Deuxu rubu-ribi riixixadŷynyre. ³¹ Tii-wana iny mahāduō roirenre juhuu Kalileia-ribi Jerusalē-ò. Rexixamy rahudi tahe, tii mahādule tuu robihymy txuu widirenry. Kia mahādule inysōwey-ki relyymyhŷre. ³²⁻³³ Deuxu juhuu rarybere inytybyreny-ò aōhebo rotŷnymykremy. Inydeereny tahe tii riwinyre Jesuisi riixixanyreki. Kia Rybewihikŷmy adeereny relyymahārenyre. Iwese inatxi wiuna ritidŷyna-ki roire wese:

—Kai waRiore tate. Wiji tahe bomy watxiwâhâre.

³⁴ Kiamy heka Deuxu rarybere Jesuisimy: —Rubu-ribi ariixixanykemy, tiu rasunymyhŷre bede-ò rōoseōtyhy. Iwese Davi-ò jiarŷ rarybere wesemy ibutumy adee bede ariywinykre. ³⁵ Deuxu ijō wiuna Ritidŷyna-ki tule rarybere. Iwese Jesuisile rarybere wese, kiamy roire:

—Eðdutyhy umy rasŷnyötyhy kai dori waumysudŷ-ò teijemahâte.

³⁶ Iu Davi Deuxu dee taijoi riwiôhenanymy rahudi tahe, rurure. Tybyreny-ò tii rara. Iumy tahe rasunyre. ³⁷ Jesuisi umy tahe rasunyore Deuxu dori rubu-ribi riixixadŷynyreki. ³⁸⁻³⁹ Jesuisi bityhynybenykeki, aðraru riixâwidinyke. Kiamy Moisesi bede ywina ihoõhyyre adeereny. Kia bierybenyke waserioreboho, tiile, Jesuisi, adeereny relyywâhärenyre. ⁴⁰ Bexijebenyke, kiamy adeereny rotŷnymyke lau iwese rybedu ritina-ki roire wese:

⁴¹ —Kaiboho inatyhy derare. Betehebenyke, burubenyke, bede biötiihybenyke, aōbo jiarŷ rewinyreriò. Inyō adeereny ritŷnynyke ihârele. Tiu heka bityhynybenyötyhy.

⁴² Tahe Paulo irybe rexihura. Iribi rōhonyre Banabe-wana.

Rexitōenrenyre ijō sabado biowau tarybetybydile ixybyle relyykemy.

⁴³ Iny ritobinymy rahudi, judeu mahāduō, judeu bede erydŷyna ityhydŷ-òdu mahāduō tule Banabe Paulo-wana riheludunyre. Tahe tamyreny raryberenyre: —Deuxu ruxetöena-ki idi mariahyyymyhŷkemy.

⁴⁴ Ijō sabado rehemynyreu, ibutu iny hâwâ-ribi doimyhŷdenye Deuxu rybe-ò ijohonamy. ⁴⁵ Judeu mahādu tahe inysōwemy robireu, tiiboho rexiwariatinymyhŷrenyre. Tiiboho raryberenyre aōbinahâkŷlemy Deuxuru-ò. Paulo riki inatyhymy aōkō tii rarybemyhŷre. ⁴⁶ Paulo Banabe-wana ihârele brebuolemy raryberenyre: —Juhuu adeereny Deuxu rybe dobbehede. Tahe kaiboho tetyhynyötenyte, tai judeukôdu mahādu-ò aroirenkyre. Kaiboho

Deuxu rybe terarenyreki, ixi sohojile tahe tetaõte adeereny aõ aõkõreki. ⁴⁷Kia Inynyry bede ywina wadeereny riwahinyre: —Kai loosõona wesemy atxikre judeukõdu mahädu-ò. Kai tarasanary ritýnynykre ibutu inyko-ò. ⁴⁸Judeukõdu mahädu kia-ò roholareu, tahe reysarenyre. Deuxu rybe riwowydynyrenyre tai. Tahe rityhynyre, timybo Deuxu juhuu ritare wesele tamyreny umytuedeõna riwahinyremy. ⁴⁹Inynyry rybemy kia bede-ki ibutumy relyyre. ⁵⁰Tahe judeu mahädu rarybere hääwywihič ityhy-ò, tule hääw wedu-ò. Tai tahe Paulo Banabe-ò òludu sõwemy resere. Tahe isubede-ribi riteõnyrenyre. ⁵¹Paulo Banabe-wana tawa-ribi bryby riòhòwirenyre tamyreny tiiboho ibinareki. Tahe Ionio hääw-ò roirenyre. ⁵²Atxiòkia ityhydýýdu mahädu tahe reysamy rýimyhýre. Deuxu Tytybytyhy-di týximy ihýre.

14 ¹Ionio hääw-ò Paulo Banabe-wana rare. Judeu mahädu dohodýyna heto-ò. Tahe rybe ritýnynyrenyre, tarurumy he relyrenyre. Sõwemy judeu mahädu, judeukõdu mahädu-wana rityhynyrenyre ijyy. ²Tahe ijõ judeu mahäduõ rityhynyõre. Ijyy deramy reamyhýre, tule ijõ-ò tule rarybere ityhyñyõkemy. Tahe Paulomy, Banabemy aõ õta õtalemy rarybemyhýrenyre. ³Iharele tahe Paulo Banabe-wana bede nihiký riwyrenyre tai. Tamy rybe ritýnhyhyy roiremyhý ibrebuõlemey. Inynyry taruxetõena rybetyhydýýnamy riwiõhenanyre tiiboho bedeõbyna widýýdu renyreki. ⁴Hääw mahädu ritxuare. Ijõ heka judeu wedu mahädu rityhynymyhýre, ijõ tahe Paulo Banabeboho rityhynymyhýre. ⁵Judeukõdu mahädu, judeu mahädu, tawedureny-wana widee rarybere Paulo Banabe-wana riòkòròrenykemy tamy mana-di rehurenkyremy. ⁶Tahe tiiboho rexiryrenyre tahe rihenryrenyre. Tahe röirenre Listra hääw-ò, Debi hääw-ò, kia Laonia hääw hääw-ò rare. Tule rariarenyre kowa bedewo-ki. ⁷Tahe kowa tiiemy ritýnhyhyy roiremyhý Rybe týmyra wihič-di.

⁸Listra hääw-ki heka hääbuõ-txi rekoarenyre, itierere heka. Taihy heka ronymyhýre. Tuuhyy heka ratohouämijarananyre. ⁹Tii tahe Paulo rybe-ò roholare. Paulo tamy retehere. Kia tahe Paulo rieryre hääbu teytetylhnadire Paulo riteytenykemy. ¹⁰Tai tahe tamy rarybere tarybe riterenymy: —Myntike, õbitimy. Ta hääbu rexiwatxinyre, rariare. ¹¹Ijohona mahädumy robireu, aõbo Paulo riwinyremy tahe rirajuare tarybe-di, Laonia rybe-di: —Ka hääbu mahädu heka deauxu wesemy idi rexinhõtidýýnymyhýre. Inydeereny deauxu wesemy dobephede. Iumyreny tahe hääbu wesemy rare. ¹²Banabe heka, Jupitemy tadeuxurenyniõmy rininire. Paulo tahe ijõnimy, Meuriomy rininirenre irybe sõwetyhyreki, tii rybedureki. ¹³Jupite xiwena wydydu horeru bederade-di dehemynyde. Tohodýyna heto hääw ahana ube-ki rýire. Broreni xiwe wesena tamyreny hääw mahädu riworonykemy, riwahinskyemy. ¹⁴Kiamy roholareu, Paulo Banabe-wana tatykyreny riykaranyre idi rihurenre. Tahe ralõmy reare inysõwey-txi rarybekemy. ¹⁵Tamy ryryre: —Aõhebo tatýýnytenyteri. Jiaryboho hääbulemy watxirenryrer. Kialemy adeereny rarybewähäre, Deuxu rybetýmyra wihič. Adeuxurenry-di nohõtirenyõmy. Bedewidýýdu ta mohõtinbybenyke. Tii dori benihiký riwinyre, ibutumy biu-ki riwinyre, tahe Deuxutyhy-di

mohötinybenyke. ¹⁶ Ihetxiu Deuxu ibutumy bede bedemy sýdu ririre ixidee wimy aõna aõnamy rotýýnykemy. ¹⁷ Urile tahe tamy rexideòsinyre tamy biu riwahinskyre taoworumy ratatykykemy. Tai tahe kaiboho arýsýna dire, Deuxu debò-ribi, awo-ki eysanadire. ¹⁸ Ihärele iny tamy xiwe wesena tamy riwahinskykemy ratxireri. Paulo tamyreny rarybere: —Aõkõ, inydeereny bidiwahinskykemy.

¹⁹ Iribi tahe judeu mahädu-ò Atxiòkia-ribi, Ionio-ribi tamyreny raryberenyre Paulo rubudýymy. Håwã òtityube-ò Paulo ridyrenyre. Mana-di tamy rehumyhý. Tahe rubu wesemy ririrenyre. ²⁰ Idi tahe ityhydýyduõ tamy wirotyre. Paulo tahe suribi rýire tahe tii-wana nalõde håwã-ò. Ijõtxu biòwamy tahe Banabe-wana Paulo rexitare ijõ håwã-ò, Debi håwã-ò. ²¹ Ka håwã-ki tahe Paulo rybe týmyra wihihý ritýnynyre. Sowemy tai rityhynyreu, Pauloboho ròoserenyre Listra håwã-ò, Ionio håwã-ò, Atxiòkia-ò. ²² Ibutumy håwã-ki Pauloboho ityhydýydu mahädu riwiöhenanyrenyre, tiiboho rityhynyhyymy ratximyhýkemy. Tamyreny rarybere: —Kaiboho aõhökýmy botýýnybenyke, ihärele malõkemy titxibo Deuxu Iõlõ ratximyhýre-ò. ²³ Ibutu ityhydýydu mahäduy ribi ritamy rýimyhý rarekremy, idinodumy. Matuari mahädu-ribi tii ritare. Iu ritareu tahe, rexitõenyre Deuxu-ò tule byreõhy tñuõ riwyrenyre. Inynyry-ò rexitõenyre: —Kia ibutumy aratyhynyreri, tai tahe biywiny my ahâke. ²⁴⁻²⁵ Pisidia bede-ki rekoamyhýrenyre Panfilia bede-ò. Kowa-ò Rybewihiký týmyramy relyymy rahudi Peke-ki, Atalia håwã-ò dobehede. ²⁶ Tai håwò nihiký welödi-di rimyrenyre. Tahe Atxiòkia-ò rorore. Kowa-ribi juhuule rybe týmyra wihihý ijyy-di dòhonyde. Kowa juhuu rexitõenyre tamyreny Deuxu ruxetõena-wana rarekemy. ²⁷ Atxiòkia-ò rehemynyreu, Paulo, ibutumy ityhydýydu mahädu ditotonyde. Tai heka tamyreny rarybere iwese Deuxu riwiöhenanyre wese ibutumy iaõmydýyñana-di. Iwese judeuködu mahädu rityhynykemy. Deuxu tamy ityhyna ijötòbóna riraynyre wese. ²⁸ Idi bededýyñana riwynihikýre ityhydýydu mahädu-wana.

15

¹Håbuõ Judeia mahäduõ ditehemynydenye ta teòsamý
ribedeerynyrenyre. Kawese ribedeerynyre: —Moisesi Tyrriti bede ywina, notykyresynamy, rityhynyokeki, iny rataõtyh. ²Iribi tahe Paulo Banabe-wana tamyreny rarybehyy rare. Tai tahe inyõ tamy rarybere Jerusalé matuari mahädu-ò roirenkykemy aõmydýyñana rexiòbitnyrenykemy. Iny witxira-ò Jesuisi erydýyna mahädu-ò rarybekemy heka tamy, Pauloboho iteòdýydu rarybere. Tahe ijõ håbu mahäduõ tule tiiboho-wana riteõnyrenyre. ³Dýýraximy heka tamy ròirenyre, aõ aõmydýyñabo ratxirerímy wahe. Sowemy dohodýyna mahädu ihemy roirenyre urihimyò, tai tahe ririrenyre. Tahe Senisia bede bedemy, Samaria bede bedemy riõhorerenyre. Relyyre judeuködu mahädu tule ityhydýydu mahädu-ki rýrirerimy. Tai ibutumy ityhydýydu mahädu reysare. ⁴Tahe ritehemynyrenyre Jerusalé-ò. Wihe ritotynyrenyre ityhydýydu dinodu-wana, tule matuari mahädu-wana, Jesuisi erydýydu mahädu-wana. Tiiboho relyrenyre aõmybo Deuxu rotýýnyre iyreny-ki, timybo riwiöhenanyré. ⁵Tahe håbu mahäduõ tai raremyhý heka. Juhuu heka fariseu mahädumy ihýre, idi tahe ityhydýyduõ ralore. Imahädu-ribi ijõ

rýire ribedeerynykremy. Tahe rarybere: —Inydeereny kia wese rare. Judeukódu tyhydýýdu ibutumy notyyresyna-di ròhonyke. Tule ibutumy Moisesi bede ywina ibutumy rityhynykemy. Kawesemy tamy ribedeerynyre òbitimy aôkô watxireri.

⁶Idi tahe Jesuisi erydýýna, matuari mahádu-wana wii ributunyre rybe òbitidýýmy. ⁷Rybe sôwemy rahude tahe, Pedro rýire tamyreny rarybekemy: —Waseriøreboho, Deuxu juhu riwatare Rybewihiký rybedumy judeukódu mahádu-ò tuu aritýnynykremy, tiiboho tule rityhynyrenykyremy. Tai rarewâhã. Kaiboho kia ibutumy teerytenyte. ⁸Iwese inydeereny riwahinyre wese, Deuxu Tyytybytyhy tamyreny tule riwahinyre. Judeukódu mahádu ò tule ixidee rimykemy. Kia wese tuu riteòsinyre inydeereny. ⁹Deuxu wiribi lahitximy aôkô iny riwinyrenyre. Wiwesehyyle ihýre. Tiiboho inywesele ihýrenyre. Tiiboho rityhynyrenyreu, heka irayky rityranyrenykyremy ritarenyme. ¹⁰Kia wese Deuxu teurihiitenyteri. Kia bede ywina itxyynautxieheký wesere ityhydýýdu mahádu tyre-ki tetiditenyteri. Inytybyreny tiu rettyöre tule inyboho idi rettyöre. ¹¹Inynyrý, ruxetòenale-di iny ritamyhýre. Tule judeukódu mahádu kia weselere ritamyhýre.

¹²Tahe aômy rarybeõhyrenyre. Ibutumy he Paulo Banabeboho rarybereò, roholarenyre. Tiiboho heka relyyrenyre tule bedeòby wihiiký aôna aôna-wana Deuxu riwinyremy tadebò-di wahe. ¹³⁻¹⁴Iribi tahe rexihurenyre tasý, Txiau rýire rarybekemy: —Waseriøreboho, bodoholabedenykre inihe warybe-ò: —Pedro kýny adeereny rarybere, timybo Deuxu judeukódu mahádu roramý rare iny mahádu ò ixidee ritakremy tanityhy-ò. ¹⁵Kiawesemy he tule ihetxiu Deuxu rybemy rybedu mahádu riritinyre, kamy wahe: ¹⁶—Wanyrý heka rarybera: —Adòosekre, ixyby ariywiny my aritamadýýnykre aôdohodýýna heto Davi juhuu riwinyre. Idi tahe resere. Ixyby ariwinykre. ¹⁷Tai tahe judeukódu mahádu-ribi iuhe riwaòrykre wamy rityhynykemy. Wanyrý, Deuxu, kiamy heka tiiboho rarybekre, ibutumy jiarý retarenyreki. ¹⁸Kawesemy Wanyrý tuhyy rarybemy raremyhý, tule wiji ihýre. ¹⁹Tai heka kiawidýýomy rakatximyhýrenykre. Tamyreny rybeõmy rakatximyhýrenyke. Judeukódu mahádu Deuxumy rityhynyrenyreu, iny bede ywina reny tyhydýýmy tamyreny rybeõmy. ²⁰Kialemy heka tamyreny rakaryberenykre: Suritxoo xiwe-ribi iròdude ròrenyömy. Tule òta òta òraruna widýýomy, iròdu hâlubu-di ròrenyömy, ihâlubu reduxunyömyhýre-wana. ²¹Kiamy heka rakatximyhýrenyke. Moisesi bede ywina-di dori ibutu hâwâ-ki judeu dohodýýna heto-ki rariamy raremyhý. Sabadotxu ihyymy aôkô kia ritýnyny my raremyhý.

²²Tahe kiamy heka rahötinyrenyre, Jesuisi erydýýna mahádu, ibutumy dohodýýna mahádu-wana, hâbuô ayreny-ribi rikitakre. Tai Atxiòkia-ò riteònyrenykyremy Paulo Banabe-wana. Tahe Judasi ritarenyre tule iniòrysyna Basaba rare. Ijô tasý Sila inire. Ka hâbuboho ityhydýýdu mahádu awimy tai raharenyre. ²³Katyyriti tiiboho-wana rakre. Kawesemy tyyriti rare: —Jiarýboho, erydýýna, matuari, seriore mahádu adeereny rybe wehityhyna rewahinyteri. Ibutumy judeukódu mahádu ityhydýýdu-ò ka tyyriti rakre Atxiòkia hâwâ-ò, Siria bede-ò, Silisia bede-ò. ²⁴Inyô rare wayreny-ribi adeereny notykyresymy

rybemy. Tai tahe araykyreny riwerydýýnyre. Jiarýboho reteònnyrenyôhyre. Kia reeremy watxirenyreri. ²⁵Tahe wiwesele rahötinyrenyre riki, hâbubohoõ Paulo Banabe inyluudu-wana reteònnyrenyreri. ²⁶Kia hâbu Paulo Banabe-wana hâwâ binahaký-ò roimyhýrenyre Jesuisi Kristu Inynyryñi-di. Ixi-txi röhötinyölere, brebumy. ²⁷Judasi-wana tule adee raryberenykre kia aömydýýnanamy, katyyriti rewahinyrenyre wese. ²⁸Kawese inyboho röhötinymyhýre, Deuxu Tytybythy dori inyrayky rewiòhenanyre. Kia bede ywinalemy adeereny rarybereri biywinybenykemy. ²⁹Uritere, suritxoo xiwe-ribi iròdude ròrenyömy iròdu, ihâlubu-di ròrenyömy, ihâlubu rejuçunyömyhýre-wana. Tule òta òtana òraruna widýyömy. Ka bede ywina biywinybenykeki, awimy boibeke. Deuxu deysana tahe adeereny kanakemy watxiwâhâre.

³⁰Tahe hâbuõ iny inaubiòwamy Atxiòkia hâwâ-ò röirenyre. Tahe Atxiòkia tyhydýýdu mahâdu ributunyre. Iu tahe tamyreny tyyriti riwahinyre. ³¹Tahe idi rariarenyre, ritýnynymy tamyreny. Ribedeerynyrenyre. Tai tahe reysarenyre. ³²Judasi Silaboho tule Deuxu dee rybeduwihiký roire. Sôwemy dohodýýna-ki seriore mahâdu-wana rohonymyhýre. Tai tahe rirurudýýnymyhýre. ³³Aôutxumy raroorehenyre, tahe seriore mahâdu tamyreny rarybere: —Bòlbenyke he ateòdýýdu mahâdu-ò. Biòkeseké wowina-di Jerusalé hâwâ-ò. ³⁴Tahe Sila röhötinyre rarikremy Atxiòkia-ki. ³⁵Tahe Paulo Banabe-wana naride Atxiòkiakile. Inynyry rybemy riernanyrenyreri, ritýnynymyrenyreri, ijõ serioreõ-wana.

³⁶Aôutxumy tahe Paulo rarybere Banabe-ò: —Ròkòòsekre kýnyhe, ibutumy hâwâ hâwâ-di tai juhuu Inynyry rybemy ritýnynymahâreò wahe, rikiwehityhnanykremy timybo ityhydýýdu mahâdu nyimyhýde-ò. ³⁷Tahe Banabe Joaô-Marku ridykemy tamy reare. ³⁸Paulo heka Joaô-Marku ridykemy ratxireri, Panfilia hâwâ-ki dori iribiren y ròhonyreki, riwiòhenanyoreki. ³⁹Marku ridykemy wiwese wesemy aôkô röhötinyrenyre teratyhylemy ratximyhý. Tai tahe wiribi rexihitxinyrenyre, Banabe Paulo-ribi. Banabe Marku ridyra Xibri bedebute-ò, hâwò-di ròira. ⁴⁰Paulo tahe Sila ridyra. Seriore mahâdu tahe Pauloboho riixitòedýýnyre, Inynyry ruxetòena tamyreny kanakemy. ⁴¹Tahe Siria bede werawo-di, Silisia bede werawo-di, ririranyre dohodýýna mahâdu riwiòhenanykemy, rirurudýýnymyhýkemy.

16

¹Pauloboho tahe Debi hâwâ-ò rehemynyre. Ihyy tahe Listra hâwâ-ò rare. ²Tai tahe Tximòtxi-wana witxi rekoare. Tximòtxise judea tyhydýýduõ rare. Tyby tahe grego mahâduõ rare. ³Listra, Ionio ityhydýýdu seriore Tximòtxi luure. Tximòtximy widee rarybere: —Tii iny hâbu tyhy rare. ³Tahe Paulo Tximòtxi-wana rakemy rexiywinymy raremyhý. Tahe rexitarenykre kotyreu, Paulo, Tximòtxi notykyresymy riteònnyre, kowa judeu mahâdu òraru-ki wahe. Tyby dorihe ibutumy iny rieryre tii grego mahâdu raremy. Notykyresykomy rake tahe judeu mahâdu dee kia ibinare. ⁴Iribi tahe röirenyre hâwâ hâwâ-di, ityhydýýdu seriore mahâdu ribedeerydýýnykemy, timybo Jerusalé mahâdu röhötinymyhýremy. ⁵Tai tahe ibutumy dohodýýna heto mahâdu tii rirurudýýnymyhýre ityhydýýna-di. Tule ijõ rityhynymyhýre txuõ txuõlemy ralokemy ityhydýýduõmy rarekemy.

⁶Pauloboho Asia bede-ò ròirenyõre rybe ritýnynykemy, Deuxu Tyytybythy ritirýreki. Tahe Frigia-Alatxia bedemy rekoamyhýrenyre. ⁷Misia bede-ò rehemynyreu, Bitinia bede-ò ròirenykemy riwisýnryenyre. Tahe Jesuisi Tyytyby tamy riteónyöhyyre, ritirýmyhýre. ⁸Tahe Misia bedemy rekoare, tahe Troaji hâwã-ò robhere. ⁹Tahe Paulo hâbuõ wesemý robire rasina weselemy. Hâbu, Macedonia bede ludu lamamy rýimyhõ, tuu robire. Tahe hâbu ryrymyhý tamy: —Manake Macedonia-ò, biwawiõhenanykemy. Kia Paulo rasi-ki tuu robire wese. ¹⁰Tahe tarasi rahureu, tamyhe wylemy arokemy watxiwähärenyre. Jiarý, Luka, Paulo-wana. Deuxu dori inydeereny rarybereri Macedonia-ò ròkòirenykremy, Rybewehiký rikiubýfýnryenykemy. Kialemy rököhötinyrenykre.

¹¹Tahe Troaji hâwã-ribi röhönyre hâwõ yhywydynamalaworo-ki. Samotrasia hâwã-ò imynahyy riòhòrere. Ijõ txu tahe Niapoli hâwã-ò riòhòreri. ¹²Iribi tahe Filiposi hâwã-ò roirenyre. Juhuludu hâwã rare Macedonia bede-ki. Roma hâwã mahâduõ tule tai rasýnymyhýre. Tai txuõ rewyrenyre. ¹³Sabadoxu tahe hâwã-ribi reolonyrenyre bero ijà-ò. Rahötinyrenyre tai ixitöedýyna-ò rýimyhýremy. Tai tahe hâwyyõ rexibutunymy rýimyhý. Tahe rorokorenry tamyreny raryberenykemy. ¹⁴Hâwyyõ Lidia inire, inyrybe-ò tahe roholatyhymyhýre. Tii Txiatira hâwã luduõ rare. Tii tylýre ijohodure, tule Deuxu tyhydýydure. Inynyrý irayky riywinyre Paulo rybe rityhynykemy. ¹⁵Tahe ibutumy isýmahâdu-wana riratysebenyre. Tai tahe tamy Lidia rarybere: —Inaanokàbo ityhydýkýdumy watxiwähäre-wana, wahetoku-kò manakre. Tai tahe iheto-ò ròirenyre irybe-ki.

¹⁶Aõutxumy tahe riberenyre ixitöedýyna-ò. Itxi rekoarenryre ijadõmaõ-txi, deòdu rare. Iwo-ki tyytybybina ralõmy rýire. Tai ijadõma relyyre inyko aõhebo iny-ò rotýnykremy. Tai sówemy nieru ritare tawedu-ò. ¹⁷Tahe waherenymy dyrymy nade: —Deuxu ibuturatyre rare. Iteòdýkýna mahâdu kia mahâdu rare. Tikiboho rarybemyhýre timybo iny taòraru-ribi ratakemy. ¹⁸Tuheka rarybehyy raremyhý. Aõutxumy tahe Paulo tai rexirare, tamy ròðsemy reare. Rarybere tyytybybina tai ratxireríó: —Jesuisi Kristu nimy iribi arateónykre. Bexitakre. Tahe aõwesele iribi röhönymy reare.

¹⁹Iwedu tahe rieryre nieru idi ritaõkre ta rimyrenyre Paulo Sila-wana. Retýhimy rare ywisdidýydu-ò, hâwã elehyna ube-ò. ²⁰Tahe ijadõma wedu rarybere ywisdidýydu mahâdu-ò: —Kaa judeu mahâdu iny hâwäreny dibinadýñymyhýde. ²¹Tiiboho iny ribedeerynymphýre aõ iny bede ywinareny-di aõkõ. Inyboho Roma hâwã mahâdu rare. Tai kia-ki aõhe arotýñyöthy. ²²Tai tahe sówemy iny Paulo Sila radõnyre. Ywisdidýydu mahâdu tahe ityy ibòrò-ribi ritxuahakýre idi tahe rityhenymy tuu raòhòtere. ²³Tuu raòhòtere, tuu raòhòtere, idi tahe ròtenawo-ò idi rehurenryre. Ròtena-di itxeredu-ò rarybere: —Kaa rahenykre-wana, kaile budurukre. ²⁴Tai rirutere irarú-txi rarutxi-ò iwa ritidire òwòru iwodýñwomý raratyheny. ²⁵Ruetya tahe Paulo Sila-wana rexitöenymy roimyhý Deuxu dee. Ijõ ròtenawoludu mahâdu roholamy rýimyhý tai. ²⁶Aõwese bede ramytatare. Ròtena ijòtóbôna rirayre hâbu mynyna iribi rejuxunyre. ²⁷Tai tahe itxeredu ijò iraymy idi retehereu, rexirubunykemy tamaydese ritare. Ròtena woludu mahâdu

rahenyramy tii rexinohõtinyra. ²⁸ Paulo tahe tamy ryryre: —Ixirubudýýomyke, kakile watxirenryeri, ibutuhukýlemy. ²⁹ Itxeredu ryryre loosóna kidiwykemy tahe ralore ramytatamy brebumy. Paulobohoko-ò resere tatióhomu. ³⁰ Tahe itxeredu diòlòdýnyde irarutxira-ribi, tamyreny rarybere: —Wanyrýboho timybohe aratamy arýike. Aõhebohe arotýnyke. ³¹ Tahe rirawýonyre: —Inynyrý Jesuisi bityhynykrekile, tarasanamy myikre, asý mahãdu-wana. ³² Tahe tamy Deuxu Rybe-di ritýnydýyre ibutumy isý mahãdu-ò. ³³ Iruule tahe riwisinanyrenyra ibrò wotõmona risuhòra. Idi tahe itxeredu raratysebenyre tasý mahãdu-wana ibutumy. ³⁴ Iribi tahe itxeredu ridyrenyre taheto-ò riroxikemy tahe ibutumy reysanihikýrenyre, Deuxu rityhynyrenyra.

³⁵ Txu deadeu tahe ywisdýýna dinodu ijô ywisdýýna mahãdu riteònnyre, ròtena-ribi Pauloboho riteònnykremy. ³⁶ Itxeredu tahe Pauloboho-ò rarybere: —Ywisdýýna mahãdu arateònnykremy riwateònnyreri. Bòibenhe, wowina-di, biòlonybenyke. ³⁷ Paulo tahe rirawýonyre: —Aõkõre, araötyhy. Jiarýboho Roma hãwâháký mahãdu kaa watxirenryeri. Tii riwayhtanyrenyra idi ròtenawo-ki riwasýnyrenyra. Ywisdýýdu mahãdu wii rotykõhyre riwaròtenyrenyra. Wasimy ka tiu ariòlonyötyhy. Tiiboho kodoikreule tahe ariòlonykre. Tii he riwaòlòdýnykre. ³⁸ Tahe ywisdýýna mahãdu tawedu-ò rarybere. Tahe tiiboho ruberurenyre Pauloboho Roma hãwâ mahãdu roireki wahe. ³⁹ Tai tahe dòidenye tamyreny, aõwaxina riòlonykremy. Tahe làhàmì tamy rexitòenyre. Tuthyh-kí aõkõ làhà ararutara. Tai riteònnyrenyreu, hãwâ-ribi rexitarenykemy tamy rexitòenyre. ⁴⁰ Rexitarenyre, Pauloboho tahe Lidia heto-ò ròösere. Ibutumy ityhydýýdu tahe wii ritotynyre, wii riwiøhenanykemy. Idi tahe riòlonyre kia hãwâ-ribi.

17 ¹⁻² Tiiboho rekoarenyre Afipoli hãwãmy, Apòlonia hãwãmy tahe rehemynyre Tesalonia hãwâ-ò. Judeu dohodýýna hetoõ tai rýimyhýre. Paulo, iwese aõu riwinymyhyre wesele rare tamy. Ralore rybe-di rarybekemy. Inataõ sabadomy tai riraynyre tyyriti ritidýýna tamy ritýnnykemy. ³ Rybe hitxina rurukremy tuu relyyre. Tahe Paulo tamyreny ritýnnyre iwese Kristu durudemý idi dexiixixanyde rubu-ribi. Kia iny rityhynyra Jesuisi inatyhymy Deuxu deòdýýna raré. ⁴ Tahe ijomonadu mahãduõ rityhynyre. Tule ijô judeukódu mahãdu rityhynyre. Tule ijô hãwyi wihihý mahãduõ rityhynyre sôwemy. ⁵ Tahe judeu mahãdu dinodu tuu ròhãrumyhyre. Tiiboho tahe hâbu binahaký mahãduõ wii rotyre aõbina ritelenykrem. Tahe ròirenyre Ijasõ heto-ò Pauloboho rimyrenykrem, ywisdýýna-ò idi retýhikrem. ⁶ Tai tahe rahaõhyre tai. Tahe Ijasõ ritarenyre ijô ityhydýýduõ-wana. Tahe ridyrenyre ywisdýýna-ò. Tahe raryberenyre ywisedýýdu mahãdu-ò: —Paulo, Silamy urile bede diòtanymyhydenye, aõna aõna binahakýlemy rotýýnnymyhyre. ⁷ Ijasõ tahe ritirýmyhyre taheto-ki. Tiiboho iny òludu roire. Iny iòlöreny rityhynyötyhy. Jesuisi ka iòlörenyre. ⁸⁻⁹ Ibutumy iny idi ròhãtinyre, tule ywisdýýna mahãdu rexitòenyre nieru ririkemy. Tai xiery tahe ròhonyke. Tai tahe ririrenyre nieruõ.

¹⁰ Kiaru tahe ityhydýýduõ Pauloboho riwiøhenanymy iribi riòlonykemy Bereia hãwâ-ò. Tahe rehemyhýreu, dohodýýna-ò ròirenyre. ¹¹ Kia hãwâ-ki judeu mahãdu

iny awi rare, Tesalonia hawā mahādu wese aökōre. Teyسامي tamy roholarenýra. Idi heka rariara Tyriti-di, òbitimy Paulo rybe aöbo roirerimy rierykemy. ¹²Tahe sôwemy judeu iny rityhyntyre. Judeuködu mahāduy-ribi sôwemy rityhyntyrenyre, hawyy wihiķi, hâbu-wana tule rityhyntyrenyre. ¹³Bereia hawā-ki Paulo Deuxu rybe ritñynymy raremy. Judeia mahādu dinodu Tesalonia hawā-ki roholareu, tahe doidenyde. Iny sôwe-ò raryberenýre: —Pauloboho bibinadýnyke. ¹⁴Tahe ityhydýdu seriore mahādu aowesele Paulo riteònyrenyre ahohokýry-di. Sila, Tximòtxi taile rare. ¹⁵Hâbuō rare Paulo-wana Atena hawā-ò. Iribi tahe dòosede hâbuō. Paulo tamy tarybe riwahinyra Tximòtxi Sila-ò, wylemy kanakremy.

¹⁶Paulo Atena hawā-ki riraoreu, tahe robire suritxoole rityhyntyhyreò. Tai tahe tii rabedewore. ¹⁷Idi tahe Paulo ralore dohodýna mahādu heto-ò judeu dee rarybekemy, tule judeuködu ityhydýdu dee rarybekemy. Tahe rarybemyhyre txuô txuolemy. Tule hawā ube-ki rarybemyhyre hawā-di reamyhyre mahādu-ò. ¹⁸Aõutxumy tahe Epikuriu mahādu Paulo-txi nadé. Estóiku mahādu ijôre. Tiiboho, aöbo rybe rare kia erydu roire. Tiiboho he Paulo raujõmorenyre: —Aõmy aökõ, kiarybedu rarybereri. Ijô tahe rarybere: —Tii Deuxu týmyramy rarybereri. Paulo dori juhuu Jesuisi ixixanamy relymy raremyhyre. Tai kiamy raryberenýrerí. ¹⁹Paulo tahe ridyrenyre. Tai iny roholamy rýimyhyreò ridyrenyre: —Rybe týmyramy telyymahätemy inihe bedelyyke wakorený. Tamy kia rarybere. ²⁰Aökõre inihé aõna aõnamy tarybemy atxiteri, aowitxira witxiramy. Tai aroholarenýkemy watxirenýrerí. ²¹Atena hawā mahādu, tule iwitxira bede luduō tai rasñymyhyre, aõ týmyraõole roholarenýkemy ratxirenýrerí. ²²Tahe Paulo rýire rybenatya-ki. Rexiòrarunymy rarybere: —Atena hawā mahādu, kaiboho Deuxu rybe hyky tahötinymahätenyte. ²³Jiarý hawāymy rariamy watxirerí, sôwemy xiwena-di retehera. Ijô-di kiamy retehera iritina-di: Kaa Deuxu heka inyõ rieryöhymyhyre. Ka Deuxumy kýny heka akorený arelyykre, teerymahätenytedi aökõ tuu teálàmahätenyte. ²⁴Ka Deuxu ibutumy bede riwinyre. Ibutumy tuu rýira tii riwinyre. Tii heka biuwetyy wedu rare, su wedu rare. Aõ hâbu widýyna heto-ki aökõ tii rasñymyhyre. ²⁵Tiu heka tii aõmy reaôtyhy hâbu aõ tamy riwahinyötyhy. Tule tahe inydee ibutumy aõna aõna riwahinyhyre, ele wesena, umy, ibutumy inydee riwahinyre. ²⁶Hâbu sohojiõ-ribi ibutumy iny rôhonyre iriôre rioremý bede witxira witxiramy rasñymy rýirakemy. Urile wiribi rihitxihitxinyre. Tiu tamy riteòsinyre, tikibo rasñymy rýirakremy. ²⁷Ibutumy Deuxu rajemyhykemy, raerykemy. Tii dori irehemy aökõ ihýre iny-ribi. Iny sohoji sohojiõ-ribi iòhòmy ratximyhyre. ²⁸Deuxu òraru-ki inyboho ibutumy irumy ratximyhyrenyre, ririranymyhyre, ihoõkeki tahe aõ rikiwinyrenyötyhy. Attyriti widýyduõ kiamy rarybere: —Inyboho heka Deuxu riore. ²⁹Inyboho Deuxu riore rareki, urile nohõtiõmy womati týrýrý ritxoo wesemy, womatiura wesemy, manaritxoo wesemy Deuxu-di nohõtiõmahäbeny. Hâbu rayky-ribi, hâbu debò Deuxu releremy nohõtiõmahäbeny. ³⁰Ihetxiu tii Deuxu rieryöhyyrenyre. Tai tahe iòraranareny aõnihikýmy aökõ Deuxu dee ihýre. Wiji bededýynana tahe, ibutumy taòraru-txi ixi-txi nohõti ijaranamy, tai tahe rabedewomyhykemy. Kia tahe ibutu iny-ò

rarybereri, iny taõraru ririkemy. ³¹ Deuxu Jesuisi riixixanyre rubu-ribi. Tai tahe ibutumy tii rityhynyrenykemy ihýre. Aõtxumy tahe ibutumy iny ywisisidýdumy kanakremy ijýre. Õbitina-di Jesuisi iny ritxuarenykre kia wiribi hitxi hitxina txuu.

³² Paulo Jesuisi ixixanamy rarybereu, inyõ tuu rirajuar. Ijõ tahe rarybere Paulo-ò: —Ijõ txuu arybe ini aroholatyhykemy watxirer. ³³ Idi tahe Paulo rare iribiren. ³⁴ Ijõ iny tahe Jesuisi rityhynyre, Paulo-ò tahe rixibutunyre. Ijõ Dionisiu inire, Areòpolo heto ube-ki tii iny maháduõ roholamyhýre. Ijõ, hâwyõ rityhynyre, Damari inire, tule ijõ maháduõ rityhynyre.

18 ¹ Paulo tahe Atena hâwã-ribi rôhonyre Oritxi hâwã-ò. ² Kia-ki tahe judeu mahádu-wana witxi reare. Ini heka Akila inire. Tii Ponto hâwã-ki raumynyre. Urihimyôle Italia bede-ribi dehemynye. Prisila ihâwyynire. Iòlò Laujiu Roma hâwã-ribi ibutumy judeu mahádu diteónyde. Tai heka nadе kaweribi-ò. ³ Paulo iaõmysydýyna rierymyhýre, tyyheto widyõ. Tai tahe tiiboho-wana rajoinymyhýre wiwana raaõmysydýrenykemy. ⁴ Sabado txuõ txuõlemy tamy reamyhýre judeu mahádu dohodýyna heto-ò. Tahe ritohonymyhýre, judeu mahádu judeukõdu mahádu tule. Tamy rarybere tii Rybewihiký òbitimy rierykemy.

⁵ Sila tahe Macedonia bedewe-ribi rehemynyre, Tximòtxi-wana. Paulo tai rybe ritýnynymyhýhyy raremyhý. Aõu Paulo rarybere: —Inatyhymy Jesuisi Deuxu deòdýyna rare, Kristu rare. ⁶ Katahe judeu mahádu tamy raykarananymy raremyhý. Aõbinahakýlemy Jesuisimy rarybere. Tahe Paulo tatyy riohowire iixâwidinykemy riteösinykemy. Tahe tamyreny rarybere: —Jiarý aõkõ bede òrarure. Kai aõraruna-di burukre-wana, ahâluburenky waki aõkõ rare, adeereny dori Deuxu rybemy rarybere. Tahe judeukõdu mahádu-ò sohojile tuu arelykyre. ⁷ Iribi tahe inyõ heto-ò Paulo rare. Txisiu Justu inire. Tii judeukõdu maháduõ rare, tahe Deuxu rityhynamyhýre. Judeu dohodýyna heto bire-ki iheto rýire. ⁸ Krispu judeu dohodýyna heto weduni rare. Tii tasýreny ibutumy Inynyrý rityhynamyhýre. Tule sõwemy Oritxi hâwã mahádu rityhynamyhýre. Paulo riratysebedýrenyre. ⁹ Paulo tahe rumy rôrõmy roire. Tai tahe rasina wesemy robire. Inynyrý tamy narybede: —Brebuõmy, Paulo. Marybeke aõmybo rybemy adee rewhainy. Rybe týnydýý lau brebuõmy. ¹⁰ Jiarý adi watxiwähäre urenana. Inyõ adee aõhe rotýnyötyhy. Sõwemy iny rýire kaki watyhydýyü. Kia Jesuisi tamy rarybere. ¹¹ Tai he Paulo bede rijere sohoji beõra weeremy tai bede riere. Ribedeerynymyhýre Deuxu rybemy.

¹² Roma dinodu týmyraõ ronyre Grecia bede-ki. Ini heka Kalio inire. Dinodumy ronyrau tahe, judeu mahádu wii dotyde. Wii ritobinyre Paulo dee aõbinabinaháký riwinykemy. Tahe tiiboho Paulo rimyrenyre idi kanakremy ywisisidýyü dinodu-ò. ¹³ Kiamy raryberenyre: —Paulo, Deuxu deàlñanamy iny dibedeerynymyhyde. Tai bede ywina rityhynõhyymyhýre. ¹⁴ Tahe Paulo ixideele rarybekemy ratxirer, tahe Kalio judeu mahádu-ò rarybere: —Kia rubudýyü ada aõ ibinatyhymy ratxikeki, tai idi arohonykre, ariywisisidýýnanye. ¹⁵ Tahe aõkõre, urile abede ywina rybedile rarybemyhýre,

tai ywisisidýñamy idi araõkre. Kaibohole biywisisidýñamybenyke. ¹⁶Tahe Kalio ibutumy diteònnyde ywisisidýña hetoube-ribi. ¹⁷Tai tahe judeu mahãdu dohodýña heto wedu rimyrenyre. Sòteni inire. Tule raòhòterenyre ywisisidýña heto ube-ki. Kalio tahe kia òhòtena-ò aõhe rotýñyöhyyllere.

¹⁸Oritxi hawã-ki Paulo rare myhýre sôwemy he tai txu riwyre. Idi tahe seriore mahãdu-ò rarybere: —Arakre. Tahe hawõõ-di he rare, reuròkemy Siria bede-ò. Tahe Prisila Akila-wana tii-wana ròirenyre. Paulo Deuxu-ò rarybere aõmybo rotýñykremy. Idi tahe rexihumy kia rýire. Tai tahe tarade risyre nohõti ijerana wesemy. Sekrea hawã-ki tarade risyre. ¹⁹Tahe ritehemynyre Efesu bede-ò. Prisila Akila-wana ririre. Iribi tahe rare tyyriti ritýnynyremy judeu mahãdu dohodýña heto-ò. ²⁰Tii mahãdu tahe Paulo rexitõenyre tai aõutxumy tai ratxunykemy. Tahe rarikökemy ratxireri. ²¹Karibi ròhonyreu, tamy rarybere: —Deuxudeewikeki, ixby adòòsekre. Efesu-ribi ròhonyreu, yhydynalawõò rimyre.

²²Ritehemynyre Cesaria bede-ò. Iribi resereu, Jerusalé hawã-ò rare. Tahe rarybere riwehityhynanyre dohodýña mahãdu. Iribi tahe Atxiòkia hawã-ò rare. ²³Tai bededýñana riijere idi tahe rara. Rariamy rare hawã hawã-di, Alatxia bede-di, Frigia bede-di. Ibutu hawã-ki ityhydýýdu rotohodýñymyhyre, riwiòhenanymyhyre.

²⁴Iu tahe inyõ judeu mahãduõ dehemynye Alexýdria hawã-ribi. Apõlo inire. Tii ribedeeryny wihiķymyhyre tyyriti, tarybe-di rotohonymyhyre, Deuxu rybe rierryreki. ²⁵Inyõ Apõlo rierynanyre timybo Inynyrý Jesuisi aõmydýñana raremy. Tai Jesuisimy ribedeerynymy raremyhy, deysanatyhy-di rarybemyhyre. Tii tahe Joao ratysebenale rierryre. ²⁶Apõlo rexidelenymy relyyre judeu mahãdu dohodýña heto-ki. Prisila Akila-wana tai roholamy ronymyhyre. Idi tahe tiiboho Apõlo ridyrenyre ibutumy Jesuisi aõmydýñanamy tamy ritýnykemy. ²⁷Iribi tahe Apõlo ratýnykemy rexiwonyre Grecia bedey-ki. Ityhydýýdu seriore tamy rybe riwahinyre, Grecia ludu seriore mahãdu-ò, aõma, riryludunykemy, rehemynykeu. Tahe rehemynyre, sôwemy riwiòhenanyre kia tyhydýýdu seriore, Deuxu ruxetõena ityhydýýdu mahãdu. ²⁸Tii dori judeu mahãdu raykyrybe itxýte riwitxiradýñyre iny sôwe hekýy-ki. Rybetyyriti ritina-di riurihimy rarybere iwese Kristu Jesuisi raremyhy wese, Deuxu deòdýýna wahe.

19 ¹Apõlo, Oritxi hawã-ki rareu, Paulo rabedetýnyre kabedey-ki idi rehemynyre Efesu hawã-ò. Kowa ityhydýýdu mahãdu-ki he rahare. ²Tamy Paulo ritýñraxinyre: —Tetyhnyteu, Deuxu Tytybytyhy ixidee aõbo temytenyte. Tahe rirawyonyre: —Aõkõre he, aõmybo tarybeteri. Deuxu Tytybytyhy reeryõrenyre. ³Paulo rýñraxire: —Taratysebetenyteu, mobohe tetyhnytenyte. Tahe rirawyonyrenyre ixityre: —Retyhnyrenyre ibutumy Joao Sebedýýdu riwabedeerynymyremy. ⁴Paulo tahe tamyreny ritýnynyre: —Joao sebedýýna urihimyõ iwitxi rare. Tii kiawese rybe ritýnynyre: iny taõraru-txi tõhõti reakemy. Tahe Jesuisi Juaõ hewo-ribi kanakreu, tii tahe inatyhymy kanatyhydýýkre. Paulo kia tamyreny rarybere. ⁵Kia-ò roholareu tahe, ratatysebenyre Inynyrý Jesuisi nimy. ⁶Paulo iratytyre tebò ritidire, tai

Deuxu Tyytybytyhy tamyreny ralore. Tahe Deuxu rybemy raryberenyre, tule iwtixira rybemy raryberenyre. ⁷Waòinatxi reurò hãbumy rýiramy.

⁸Inataõ ahãdumy Paulo reamy raremyhý judeu dohodýña heto-ò. Tiiemy rarybehyy myhýre, riòbitinymyhýre, Deuxu Iòlònamy ritýnynymyhýre.

⁹Paulo-ò ijohonaduõ rityhynyöhyy myhýre, teramy reamyhýre. Deuxu aõmydýñanamy ibinamy rarybemyhýrenyre iny sôwey-ki. Tai tahe Paulo rexihitxinyre judeu dohodýña heto-ribi. Txirano kia tyriri rybena heto-ò txuõ txuõlemy ralòmyhýre taerydýýna-wana. Tahe rabedeerynymyhýre. ¹⁰Tahe bede riere inatxi beòramy. Tai tahe ibutumy iny Asia bede ludu mahãdu Inynyry rybe-ò roholamyhýre, judeu mahãdu, tule judeukõdu mahãdu. ¹¹Deuxu aõna aõna wiwihihýkí riwinyre Paulo debò rihuotere. ¹²Paulo tykkyre riwyrenyre webinadutyre ritidirenykremy. Tyky òsuróna wesemy ijömy riwyre. Tai tahe webinadu riteytenymyhýre. Tule tyytybybinaháký iny-ki raremyhýu, aõwesele iribireny ròhònymy reare tykkyre òraru-ki. ¹³Ijö judeu mahãduõ ratýinyre hâwâ hâwâ-di inyö ribi tyytybybina ritakemy. Tiiboho tyytybybina riteònykemy idi ratxireri. Tai tahe Inynyry Jesuisini-di riteònyre. Kia wesemy rarybere: —Paulo, Jesuisi rybe ritýnynymyhýre, tai Jesuisini òraru-ki iribi bòhònykre. ¹⁴Debòinatxi seriore kia riwinyre. Sewa tybynire, judeu xiwena widýýdu kia wedu tii rare.

¹⁵Tahe Jesuisi ni-di tyytybybina-ò rarybereu, tyytybybinaõ dirawyonyde: —Jesuisi reeryre, Paulo reeryre, tahe mobo atxiteri. ¹⁶Tahe hâbu tyytybybina-di ratxirerí, ityrehekýle dexiwatxinyde, rihetenyre, ibutumy riwotõmonyre ityky ritare tai hetowo-ribi hâbu mahãdu tadehekýlemy rahenyre. ¹⁷Ibutumy Efesu hâwâ mahãdu kia rieryrenyre, judeu mahãdu, judeukõdu mahãdu. Tahe ibutumy ruberure, Jesuisi ni nityhydýýhýkymy ini raremyhýki. ¹⁸Sowemy ityhydýýdu taòrarurenry riixitoedýýnomyhýre, dohodýña mahãduy-ki. ¹⁹Ijö ityhydýýdu juhuu tyytybybina rierymyhýrenyre, tiiboho tahe tatyyriti diwyde itxenadýýmy rybettyriti, òwòruwidýý kia tyriri. Tahe iny retehemyhýreruki kia tyriri sôwemy ritoonyre. Idi ibutu tyriri juhuu òwy wese inyö riritinyre. Iòwy tahe 50 mil womati ura nieru juhuu iòwyre. Ihârele tahe idi rahure.

²⁰Ibutumy kia bede mahãdu Deuxu rybe-di rôhötinihikýrenyre.

²¹Idi tahe Paulo tarayky-ki rôhötinyre: —Judeukõdu mahãdu bede-ò arakremy ixi-di watxiwâhäre. Juhuu Jerusalé-ò arakre Macedonia bede-di Akaia bede-di arariamy arakre. Adòosekreu, tahe Roma hâwâ-ò arakre. ²²Tai tahe tawiòhedýýdu Tximòtxi, Erasto-wana Macedonia bede-ò riteònyre. Tai Paulo Asia bede-ki naride. Bededýñanaõ riwyre.

²³Kia bededýñanau aõbina nihiký rýikemy riwisýnyre Deuxury òbitina òraru-ki. ²⁴Dimitiu heka womati týrýrý ura ritxoo widýýdu rare. Hâwy ry ritxoo ihâwâreny deuxu rare. Diana inire. Nieru sôwemy ritam y raremy idi riwinymyhýreki. ²⁵Dimitiu ributunyre ibutumy womati ritxoo widýýdu, tamahãdu-wana. Tamyreny rarybere: —Wanyrýboho adeereny ararybekre. Inyboho nieru ritam yhýrenyre kaa aõmysýdýý-ki. Kia tahe teerytenyte. ²⁶Paulo rarybemyhýre kaa inywídýýnarenry deuxu aõkõ rare. Tai tahe sôwemy iny

tamy nariade irybe-di. Efesu hāwā sohojile-ki aōkō, ibutumy Asia bede-ki irybe rityhynymyhyre. ²⁷Iny aōmysydýyna òsana riixāwididýynykre, ideuxu dohodýyna heto-wana, iny deuxu reny riixāwididýynykre. Diana inyluure. Kaki sohojile aōkō inyluure, ibutumy Asia bede-ki, tule bede bede ludu iluu inihikýmy awireki. Paulo heka kia ibutumy rahukre. ²⁸Kia roholareu tahe, raykarananyrenyre. Ryryrenyre: —Diana awi rare inydeereny. Tii Efesu hāwā deuxu rare. ²⁹Rirajuamty rýimyhý hāwā-ki. Hāwā mahādu, Kaio Aristarku-wana rimyrenyre tahe ridyrenyre butunaube-ò. Tiiboho Paulo týimahādu rare, Macedonia hāwā mahādu rare. ³⁰Tahe Paulo ralòkemy rexiwonyre tatýi mahāduhe-ki, iny sôwey-ki tahe taerydýyna ijoi ritirýre. ³¹Tule ijō bededinoduò, Paulo wiòhedýmy ratxireri. Tai tarybereny Paulo-ò riwahinyre ibutunaube-ò raökemy, brebbeunamy roireriki. ³²Tiilemy ijō rarybemyhyre. Ijō iwixiramy rirajuamty rýimyhý. Urile wimy rauriurire. Aôhererekibo ibutumy rýirerí, iny rieryöhyre. ³³Alexýdre iny sôwey-ribi rimyrenyre tahe, idi retýhire, ritamadýynyre iny rudera-ò. Alexýdre debò riteòsinyre tamahādumy rarybekemy. ³⁴Iny sôwemy idi retehereu, judeu mahāduò raremy rieryreu tahe rirajuatyhyre. Tahe inatxi òramy rirajuahyy rýimyhý: —Diana awi rare. Tii heka Efesu deuxu rare. Kiamy ryryrenyre. ³⁵Idi tahe hāwā weduò riixāwididýynyre. Tahe rarybere: —Hābu, Efesu hāwā mahādu. Ka hāwā Diana hāwā rare. Kaki tohodýyna heto reyrubuwāhärenyre. Kaki biu-ribi mana ritxoo desede. Ibutumy kia reeryrenyre. ³⁶Kia inatyhy rare. Tai tahe rikiyrymy rokorokorenykre. Aôwesele aôwidýömy. ³⁷Kaa hābu tedytenyteri. Aôhe rotýynyörieri. Aô-di rawasinyöhyreri dohodýyna heto-ribi. Aôbinahaký iny hāwy deauxumy raryberenyöhyreri. ³⁸Dimitiu tamahādu-wana aôbo tai reny ibinamy ihýrenykeki, ywisidýýdu-ò idi rakre. Tiiboho heka wii ributunamy rýirerí. ³⁹Ijō rybe tahe atxibenkyeki, ijohonadu mahādu adibutunykre arybe-ò aroholarenkyemy. Iwese inyboho rotýñymyhyre wese arieryrenykre. ⁴⁰Roma hāwā dinodu òsana aōmybo inymyreny kanarybekre. Wiji inyboho aôhebo rotýñyrenyrerimy. Aô kýnyhe iò-ki ka wiji jei jei rýirerí wahe. Roma hāwā dinodu tarybe kidiwahinskyre-wana wahe, timyhe warybeõna. ⁴¹Tahe riixāwididýynyre. Ròösere ibutumy.

20 ¹Kia jei jei rybe rexihureu, Paulo tahe taerydýyna mahādu-ò tarybe riteónyre tiiboho kanakemy. Tahe rakrekou tyremy tamyreny Deuxu rybe-di rotohonyrenyre Deuxudeewimy rierykemy. Idi tahe ritobinyrenyre. Rare heka Macedonia bede-ò. ²Ibutumy titxibo rexitomonymyhyrítihodýñymyhyre ityhydýýdu mahādu-ò. ³Tahe Akaia bede-ki heka bede rijere inataõ ahādu. Tahe rexiywinymyhyre ratximyhý Siria bede-ò rakremy hāwò-di ridymyhýredi heka rakremy rexiywinyre. Idi tahe judeu mahāduò irubudýýmy rarybemy nyimyhý. Inyô Paulo rierydýýmy, tai ta Macedonia bede-di ròösere Siria bede-ò rakemy. ⁴Hābuò ramyhyre tii-wana Jerusalé-ò, ta kamahādu Asia bedeôle he roirenyre. Sopatu ijõnire, tii heka Bereia hāwā mahādu rare, Biru heka Sopatu tybyni rare. Aristarku ijõre, adelahelyýna ijõni rare, tiiboho Tesalonia hāwā mahādu rare. Ijō Kaio inire, tii Debi hāwā mahādu

rare, Tximòtxi ijô rare. Tule ijô Asia bede ludu rare, Txitxiô ijô, Trofimo ijôre. Rarekie. ⁵Kiaboho juhutyhy rexiraòmy roirenyre. Paulo riraòmy Troaji hâwâ-ki. Tule riwaraokre —Luka jiarý ka tyyriti widýydure. ⁶Worana bedehesi ituereu tahe, jiarý Paulo-wana roirenyre heka hâwò-di Filiposi hâwâ-ribi. Iruyre txu rýidi tahe rehemynyre. Troaji hâwâ-ò. Taita sohoji semanamy rewyrenyre.

⁷Tahe nobiutxu ityhydýyüd mahâdu iny wi ributunyre, Inynyrý mona, rýsýna-wana tuu rihibitnymy rirýsýkemy. ⁸Tahe Paulo iu rybe ritýnynyre itxu biòwamy rexiywinymy rýimyhý tahe rakremy. Urile tahe rarybereri hyky tahe ruetya he wihe ritotynymyhýrenyre. Hetoranoa-ki biu-ki rýimyhýre. Kanootyhy-ki rabuturenyre. Tiu Paulo rarybemy rarybemy rexihuköhyyre, biurasòmy rakreki. Tahe sôwemy heka lamparina rýimyhýre. ⁹Ronymyhý, moma inire, Otxiu. Aõma-ki ronymyhý, heto janela tyre-ki biu-ki. Ta tôhöti rosare, rôrõmy resere. Iribi reare, biuribihikýle resere suò. Rurure. ¹⁰Tahe Paulo robehemy rare tamy. Tatiowotimy resere weryrybò rimykremy iwetya-ki. Paulo rarybere: —Bedeòtiidýyüomyke irulemy roire. Deuxu ixypy iumy tamy riwahinyre. ¹¹⁻¹²Weryrybòmy irumy robirenyreu tahe, ibutumy reysarenyre. Tai tahe Inynyrý bemonia, rýsýna-wana tuu rirýsýrenyre biu-ki wahe. Paulo ixityre rarybere. Txu iòlò iòlòmy rareri-wana tahe rarybere. Tahe Paulo rare. Tatilemy rare Aso hâwâ-ò. Tii tamy tarybe ririrehe: —Kowa ayhywydyna lawò arimykre.

¹³Tahe jiarý, Luka, wamahâdu-wana roirenyre yhywydynalawò-di Aso hâwâ-ò Paulo-wana rekoarenykemy. ¹⁴Rehemynyrenyreu tahe, Paulo ralòmy yhywydyna laworo-ki. ¹⁵Imyxubiòwa tahe Kio hâwâko-txi rehemynyre. ijô txu tahe Samosi hâwâ-ki rehemynyre. Ijô tahe rehemynyre Mitilene-ò. ¹⁶Paulo xitamatadýÿ deramy reare Efesu hâwâ-ò. Raeleelemy ratximyhý Jerusalé-ò rehemynykemy, aõma, Pentecoste kia judeu worana bedehesi-ò raeelere.

¹⁷Tahe Miletu hâwâ-ki rehemynyre, dohodýyna matuari mahâdu tamy he rarariòwyre tamy rarybekremy hâwò-ò kedehemynykemy. Tahe Efesu-ribi ditehemynydeu, kia tamy rarybere: ¹⁸⁻¹⁹—Tahe tiiemy Asia bede-ki Inynyrý-ò raaõmysdýÿhyy watxiwâhâre. Aõmy aõkõ ixidee rahôtinywâhâre. Rahinymahâre, Inynyrý dee rybe retýnynymahâre. Warube resehyy watxiwâhâre. Tai ta brebuna nihîký waumy-di rarewâhâ. Judeu mahâdu heka sôwemy wamy rarybemy riwarubunykemy. Kia ibutumy aõmydýÿnana teerytenyte. ²⁰Tiu raberuõhyywâhâre Inynyrý nimy rybemy. Ibutumy rarybewâhâre iny sôwey-ki tule heto hetowomy relyymahâre. ²¹Judeu mahâdu-ò retýnynyre tule judeuködu mahâdu-ò taõraru ririkemy Deuxu dee taõraru-txi tôhöti reakemy rabedewokemy. Tule Jesuisi Kristu rityhynykemy. ²²⁻²³Katahe wiji arakre karibi Jerusalé hâwâ-ò. Deuxu Tytybytyhy heka wadee dyrymhýde. Aõhebo arotýnykre, reeryköre. Kiale reerywâhâre, aõma, Deuxu Tytybytyhy wadee rarybemyhýre ibutu hâwâ-ki, aõma, aõhökýmy arotýnykre kowa. Rotenawo-ki aroikre. Myle reeryre. ²⁴Tiiemy tamy raaõmysdýÿmähâre.

Kiale wadee Inynyrý Jesuisi rewahinyre urenana. Kia ariwinyökeki, aõ aõkõ heka jiarý waumy-ki. Tii arelyywähäke inyko-ò rybe týmyra wihiký, timybo Deuxu inyluurenyre.²⁵ Araerynanywýhýrenyre Deuxu lólónamy, wamy tahe bobibenyötyhy ixityre. Kia reerywähäre. Jiarý tule umyreny arobiötyhy.²⁶ Tahe adeereny aõmybo ararybekre. Ryranymy heka watxiwähäre ibutu hälubu-ribi. Kaiboho aõraru-di burubenykeki, jiarý aõkõ tuure. Inyõ wamy rarybeötyhy aõma Rybewihiký-di jiarý itýnynyömahäremy.²⁷ Tiiemy rarybehyy rarewähä ibutumy Deuxu bede ywinamy.²⁸ Tai tahe ixi-di awimy boibekre. Iwese budoeni itxeredu tamy rýsýna riwahinyre wese, kaiboho ityhydýýdu mahädu-ò Deuxu rybe tamyreny biwahinybenykre. Deuxu dohodýýna mahädu tii rare. Jesuisi tahälubu-di tii riwyre. Tai tahe ityhydýýdu mahädu wiòhedýýdumy kaiboho toite.²⁹ Karibi arohonykreu, aitxeredu mahädu kanakre. K reeryre. Adeereny ðabitimy aõkõ riernanykre. Tiiboho ahola wesemy ratximyhýrenyre. Iwese budoeni-ò imynymy ròsemy ramyhýre wese heka kedehemynykre.³⁰ Inyõ heka aityhydýýdu seriore yribi iwitxira aõna aõnamy kidiernanymyhýkre. Taijoi kididymyhýkre tarybe-ò ijohonamy.³¹ Tahe bijemey boibekre. Inataõ beòramy awana rarewähä. Kiamy rarybereri, iribi nohõtilosarenymy. Txu-wana, ruwana adiren yòrenwähäre. Rahinymy heka aõrarurenky-ki watxiwähäre.³² Tahe ararirenkyre Deuxu-wana ixi-di he awimy renykre. Tii heka adiren rarekre. Tii tahe nohõtilosarenymy, boibekre Deuxu rybe-di. Tii heka riwiòhenanykre atyhyna raumynykremy. Deuxu riywinyre wahe adee reny aõna aõna wiwihiký riwahinykre ðobi mahädu-wana kia bitabenykre.³³ Tiu heka jiarý ijò hâbu-ribi nieru tarasamy rahõtinyöhyymahäre tyy wiwihiký tarasamy raruöhyymahäre.³⁴ Tiiemy wadebò-ribi hyy hyy raaõmysdýýmy rarewähä waaõmydýýnana òwydýýmy. Tule rewiòhenanywähäre tii-wana watxiwähäre mahädu. Kaiboho teerytenyte kia.³⁵ Ibutumy rewiòhenanywähäre iaõkõ mahädu kia heka tuu tabitenyte kia rewinymahäremy. Teerytenyte timybo Jesuisi rarybere: —Biwahinybenyke, kia dori iny-ribi ritamyhýre ratyre awi rare.

³⁶ Tahe rybe-ribi rexihureu, tatiowotimy rotamanyrenyre wiwana rexitõenyrenykremy.³⁷ Tahe rahinymy, rimyrenyre tamy wòrenyre, aõna rakreki, kia-ki rexityhenyreru tamyreny.³⁸ Tiiemy rabedeworenryre tiu tuu robirenýokremy. Tahe hâworo-ò tiiboho-wana roirenryre.

21 ¹Iribi röhonyreu tahe, ðbitihyy rare Kòsi hâwã-ò. Ijò txu tahe Rodesi hâwã-ò ritehemynyre. Iribi tahe Patara hâwã-ò ritehemynyre. Roirenryre kia yhywydynalawò-di tahe rorukurenymy ròirenyre tamy.³Xibri bedebute weribi-ò reurore, inhywenawe-ribi Siria bede weribi-ò. Tahe ritehemynyre Tiro hâwã-ki. Tai tahe hâwò-ribi aõna aõna-di rekoarenryre.⁴Tamy roirenryreu tahe, rýyraxirenryre kahâwã ityhydýýdu mahädumy. Tai raharenryre. Sohoji semanamy bede tiiboho-wana wadiren yýire. Kiaerydýýna mahädu heka Paulo dee raryberenryre: —Aõma noõmykre Jerusalé-ò. Deuxu Tyytybythy tuu tamyreny rarybemyhýre.⁵ Tahe semana ituereu, diòòsedenyde ixyby hâworo-ò. Ibutumy

diberenydenye ityhydýýdu mahädu tiiboho-wana ýnyra-ò, hawyy, uladu, ibutumy. Tahe rexitöenyerenye. ⁶Ritobinyrenyre tahe, riòoserenye heto-ò ixypy.

⁷Idi tahe Tiro hawã-ribi rare. Tahe Tolimaida hawã-ki ityhydýýdu mahädu rerybewähärenyre txu sohojilemy bede reijerenye tai. ⁸Ijõ txu biòwamy tahe roirenre Cesaria hawã-ò. Tahe Filipisý-ki rasýnryeny Rybewihiký-di týnydýýdusý-ki wahe. Tii juhuu aõoma ityhydýýdu mahädu wiöhedýýduõ juhutyhy rare. ⁹Tii heka inaubiôwa iriòre rare. Tahe heridu aõkõ ijadõma mahädu rare. Ijadõma mahädu heka Rybewihikýmy rybeduõle rare. ¹⁰Tahe aõutxu taile watxiwähärenyre. Tahe hâbuõ dehemynyde Judeia bede-ribi, moma inire Abusi. Tii tule Deuxu rybe-di rarybemyhýre. ¹¹Idi tahe nade inyrorarenymy. Tahe rimyre tii Paulo wereysana. Tawahe idile rimyre rexitaare tebò-wana. Idi tahe rarybere: —Deuxu Tyytybythy wa kiamy rarybere: —Kia wereysana wedu heka iwese rataataamy râire wesele heka tule rataataamy rýikre Jerusalë-ki judeu mahädu heka kia riwinykre ta riwahinykre judeuködu mahädu-ò. ¹²Tamy raholarenyre tahe, raryberenye Paulo dee raõkremy Jerusalë-ò. Jiarýboho raryberenye tamy tule ijõ tule tamy raryberenye. ¹³Tahe Paulo rarybere: —Hirenöomyke, tiwabedewodýýnytenyteri. Rexiywiny my watxireri Jerusalë ròtena-ò aralökemy. Tamy sohojile aõkõ kýny, tule Deuxu dee wikeki tahe arurukre Inynyrýni òraru-ki. ¹⁴Timy heka Paulo nohõti rareadýýrenyõke tiemy tanonanamy rara. Tahe rarybemy rahudi kiamy tarybe-ò resere Deuxudeewilemy rotýýnymy ratxike.

¹⁵⁻¹⁶Iribi tahe iny aõna aõna rexiywiny my Jerusalë-ò roirenkemy. Ijõ ityhydýýduõ Cesaria-ribi iny-wana roirenre. Tahe retehemynyrenyre, Menasõ heto-ki rasýnryenkemy ityhydýýdu riwadyrenre. Menasõ heka juhutyhy ityhydýýdumy ralomy raremyhý. Juhuu tii Xibri bedebute-ki rasýnry my raremyhý.

¹⁷⁻¹⁸Jerusalë ityhydýýdu mahädu ibutumy awimy riwamyrenyre. Jiarý, Luka wahe, Paulo-wana, ijõ ityhydýýdu-wana. Ijõ txu biòwamy tahe Paulo riwadyrenre Txiaumy robikremy. Tule ijõ Jerusalë dohodýýna matuari mahäduõ tai ronyre. ¹⁹Wirirybenymy rahudi tahe, Paulo tamy relyyre aõhebo Deuxu tamy rotýýnyremy. Timybo judeuködu mahädu Deuxu rityhynyremy. ²⁰Kiamy roholareu, Deuxumy realàrenyre ibrò-kí. Tai tahe inyõ rarybere: —Paulo, sówemy judeu mahädu rityhynyre. Kai teertye, inyseriore, ibutumy judeu mahädu bede ywina riywiny my ratxiemyhýhy. ²¹Inyõ umy rarybere, raroimyhýre kaki Jerusalë-ki. Judeu ityhydýýdu mahädu-ò rarybere: —Paulo he Moisesi bede ywina-ribi nohõtirosakemy tii riteónyre. Paulo rierynanyreri judeu ityhydýýdu mahädu-ò kia judeuköduy-ki rasýnre mahädu-ò. Kia inyõ riki rarybere, Paulo uladunotyky resyna riteodýýoreki riki. ²²Tii kýnyhe roholarenyre kaõ tehemynterimy. ²³Tai kiamy rikiwinyrenykre. Inaubiôwa hâbu katxi rare tarade riwysynykremy. Deuxu-ò tarybetyhy riwahinyrenyre, tai tahe tarade riwysynykremy. ²⁴Kai tule makre iwesele arade riwysynykre Deuxu dohodýýna heto-ò. Tahe iradereny synaòwymy biòwynykre. Tai tahe ibutumy aluukre judeu mahädu bede ywina tetyhynamahâteki wahe. ²⁵Aõ inyboho ka judeuködu mahädu. Ka bede ywinaõ rityhynykemy aõkõ tuu iny ratxirenre.

Kaa adeereny tuu rarybewâhârele rityhyynyrenykemy: —Ka aõma rýsýna ritxoo rýsýnamy iwahidýýnalemy irýsýomy, tule iròdude ihälubu ijjeradýýoreri, uritere irýsýomy, tule òta òta òraru widýýomy. ²⁶Tai tahe Paulo rarybere: —Hýde, tii ariwinykre. Tahe Paulo rare Deuxu dohodýýna heto-ò kia hâbuô-wana. Tahe ibutumy iny rieryre xiwenaõ riwinykre wahe, tamy dori raryberenye.

²⁷Tahe debòinatxi reurò txu-di riwinykremy. Idi ka debòinatxi reurò txu rexihudi tahe iòhòmy. Tahe Asia bede ludu judeu mahâduõ tuu robira. Tiiboho iny-ò rarybere Paulo rimykremy. ²⁸Sówemy iny tamy wi rotyre Paulo òludumy. Tiiboho kiamy rirajuarenyre: —Haeli mahâdu, wylemy bodoike. Biwawiõhenanybenyke. Ka hâbu ratxireri iny bede ywinareny òludumy ritýnynymy rýimyhýre. Iny dee narybemyhýde judeu mahâdu bede ywina rityhyynyökemy, tule iny Deuxu dohodýýna hetomy, judeuködu kawo-ò didyde tai tuu ribinadýýneryeri. ²⁹Juhuu tahe ijõmy robire hâbuõmy hâwâhâký-ki Paulo-wana ratxirerimy. Trofimo inire. Tii heka Efesu hâwâ mahâduõ ityhydýýduõ rare, judeuködu mahâdu aõkõ tii ihýre. Tahe judeu mahâdu röhötinyre Paulo dohodýýnahetowo-ò Trofimo ridyramy. Tahe Paulo ridyölere. ³⁰Tahe sówemy iny rakyarananyre tamy, aõma kia hâwâ hâkyludu mahâdu. Sówemy iny rarybemy rýimyhý, rajeijeimy rýimyhý. Paulo tahe retýhirenyre dohodýýna hetowo-ribi, ijòtòbôna riratòbonyre. ³¹Tahe rirubunykemy ritelenyre heka. Tahe soldado dinodu tyhy roholare aõma ibutumy Jerusalé hâwâ-ki jei jei-di rýireri. ³²Tai tahe soldado tawedu diteònnyde kia tai jei jei mahâdu rýireriò. Tahe soldado robirenryau, riixawidinyrenyre, Paulo òhòtedýý-ribi. ³³Kia soldado wedu tyhy Paulo mynymy riteònnyre. Tahe ritaataarenyre womati reroti-di. Tahe rexitònnyre kia inydee mobo he ratxireri. Aõhebo he tii rotýýnryrerimy. ³⁴Ijõ heka iwixiramy rarybemyhýre, ijõ tiilemy rarybere. Tai tahe soldado dinodu bede rieryöhyyra timyre bomy, ibutumy iny rirajuaiki. Tahe ridykemy riteònnyre. Tahe soldado heto-ò Paulo-di roiremyre. ³⁵Ryòwôna-di rotuòrau tahe, hâwâ mahâdu aõkõre he reburera. Soldado mahâdu Paulo taaxiò tyre ritidimy idi rara iny rimyheny. ³⁶Iny he rirajuamy rarybemyhýre: —Bidybenyke, birubunybenyke wahe. Myhe soldado mahâdu hewomy rirahumyhýre.

³⁷Tahe rirónkykremy roirau tahe, Paulo soldado dinodu-ò rarybera: —Adee inihe wanyrý, ararybekemy watxireri. Tahe soldado dinodu ritýýraxinyre: —Kai aõbo kreku mahâdu rybe teeryte. ³⁸Kai jiarý araeryre. Kai Egito mahâdu dinoduõ tate, ibutudýýdu wedu tate. Kai 4000 iny aõbina widýýdu tedyte bederahy-ò. ³⁹Aõkõre, Paulo dirawyonyde, tii aõkõ watxire. Jiarý Roma hâwâ mahâdu tyhyre jiarý rare. Wahâwâ, Tarso hâwâ rare, hâwâ riore aõkõ Silia bede-ki. Judeu mahâdu tule jiarý rare. Kaki iny mahâdu-ò ararybekemy watxiwâhâre. ⁴⁰Tahe soldado Paulo —ò rarybera: —Tahe marybeke. Tahe lamamy rýire inydee rarybekemy. Paulo tebò riteðsinyre riijohonadýýnykemy. Tai ibutumy iny riyrymy rýirenyre. Judeu mahâdu rybe-di tamyreny rarybere.

22 ¹Kawese Paulo tamyreny rarybere: —Waseriore, waluuboho, wabededyñanamy adee arelyykre. Wamy boholatyhyke.

²Judeu mahädu rybe-ò roholareu tahe, riqrytyhymy rorukurenyre. Tii heka rarybere: —Jiarý judeu mahädu jiarý rare. Raumynyre Tarso hâwã-ki. Kia Silisia bede-ki rare.

³Kaki Jerusalë-ki ratyyritinymy rarewähä, Kamalie ninadu tyyritina-ki. Ibutu Judeu mahädu bede ywina bede reeryre Kamalie-wana. Ibutumy Moisesi bede ywina-di riwaernanymyhýre. Tii tahe reywinywähäre, retyhynytyhywöhýre. Ibutumy Deuxu bede ywina ariywinskykemy ixi-di rahötinywähäre iwese wijí iwidýymy tarutenyteri wesele wahe. ⁴Jiarý ka ityhydýdu mahädu aôhökýmy rotýnymyhyremy reteowähäre ihyyle ijô rubudýymy reteonywähäre. Hâbu hâwy-wana rerotenywähäre rötenawo-ò. ⁵Waaomdydýñanamy bierybenykre-wana, tamy marybeke dohodýyna wedu-ò, matuari mahädu-ò. Dohodýyna wedu tyyriti rewyre Damasu hâwâ dohodýyna heto-ò. Tai tahe tyyriti-di risýnyre ibutumy ityhydýdu mahädu aôhökýmy rotýnykemy, tule womati reroti-di rataataakemy Jerusalë-ò kididykemy. ⁶⁻⁷Ihòmny txutymy ijjira-ò, Damasu hâwâry-ki watxiwähä. Tahe loosôna itýnhýkýmy wadee dehemynyde. Bedetxile resere. Tahe rybeõ raholare: —Salu, Salu, aôherekiwexe aôbina binahakýle wadee tadiwinymahâte. ⁸Tahe jiarý rarybere. Mowexe wadee rarybereri, Wanry. Tii rarybere: —Jiarý Nazare ludu watxireri, Jesuisi. Kai aôbina binale wadee tadiwinymahâte. ⁹Hâbu wawana rýimyhý, aô riveryöhyyre aômybo wadee rarybemyhýre tahe loosónamy he robirenyre. ¹⁰Tai tahe rarybere jiarý: —Aôwexe ariwinskykre, Wanry. Rarybere: —Myike wahe, make Damasu hâwâ-ò. Tai tahe inyô adee kanarybeke aôbo biwinskykemy. ¹¹Tai tahe rabiomy raiwähä kia loosôna ritýrýhýkýreki. Tai wabiôwa ryy wadee ritýnynyre wadebò-ki riwamymy Damasu-ò arehemynykemy. ¹²Tai tahe hâbuô wadee rehemynyre, Ananiamy ninadu. Tii heka Deuxu tyhydýduô rare, bede ywina rityhynyhyhýre, ibutumy Judeia mahädu, Damasu hâwâ-ki heka tuure. ¹³Tii tahe wadee rarybere: —Waseriore, Salu, aruebimyke ixityre bobikemy. Aôwesele tahe rabimy reare. Ananiamy rabire. ¹⁴Tahe ixityre wadee narybede: —Inytyby Deuxu juhuu aratare, aôbo tamywimy bierykemy. Tule Jesuisimy bobikemy, Deuxu ôbiti hâbu. Tule boholakemy aôbo tii adee kanarybekeò. ¹⁵Tai tahe biwykre irybewihiký týmyra ibutu bede bede iny-ò. Belykye timybo taholatelym, tabitemy. ¹⁶Tai tahe rooreheômykre. Wijile makre maratysebekre. Aôraru-ribi yrahakýlemy mabekre, Wanrynimy tetyhynyte xiery. ¹⁷⁻¹⁸Idi tahe Jerusalë-ò rehemynyrewahe, aôutxumy ixitðenymy rarewöhý Deuxu dohodýyna heto-ki. Tai raholarerasina wese-ki aôma Deuxu wadee rarybererimy: —Wylemy böhönykre Jerusalë-ribi. Warybemy tamy marybekreu, rityhynyrenyöthy.

¹⁹Tahe Inyry-ò rarybere: —Ibutumy hâwâ-ki aityhydýdu mahädu rehâtenyre, rewotomonyre, rerotedyñnyre. Ibutumy kaki kia rierymy roimyhýre. ²⁰Arybe týnydýdu rirubunyre, moma Estevaõ, jiarý taile watxiwähäre. Rewiôhenanywöhý irubudýdu mahädu tyy reyrubunyre aôma mana-di

rihurenyreu wahe. ²¹Tahe Deuxu wadee rarybere: —Bòhonyke wa Jerusalé-ribi. Irehetyhymy arateòkre judeuködu mahädu-ò. Kia Paulo tamyreny rarybere.

²²Tahe kia iny roholamy ryimyhýre kia Paulo iximy relyyreò. Tahe raykarananymy ryryre: —Bidyke karibi ahana-ò, birubunyke. Irumy rareòkre idi watxiwähärenyre. ²³Tatyky riohowire, brybysi-di biu-txi rehure, ryrymyhýrenyre. ²⁴Soldado dinodu tahe riteònnyre iwo-ò ridyrenykemy awaru òhòtenahák-ì di tuu raòhòtekemy. Soldado dinodu rierykemy ratxireri aôherekibo iny tamy rakyarananyraki wahe. Tii rarybekre òsana tuu raòhòtekeki. Kia soldado dinodu röhötinyre. ²⁵Tahe Paulo ritaataarenyre. Imy rahudi tahe Paulo rarybere soldado dinodu-ò: —Jiarý Roma hawã mahäduô rare. Wamy maòhòtebenyótyhy, aywisdidýyna mahädu wadee roholaore tebutunyóteki. Kia riwadýkókemy roimy rare. Abede ywinareny adee rarybere kia widýyömy. ²⁶Tai tahe kia soldado dinodu tadinodu-ò rare. Tahe tamy rarybere: —Kowa hâbu, Roma hawã mahäduô rare. Tai tahe aôbina bina tamy iwidýyömy. ²⁷Kia roholareu, tii rara Paulo-ò tamy rýyraxikemy: —Inatyhybe Roma hawã mahäduô aôbo atxiteri. Paulo tahe narybede: —Kohe, jiarý, kia mahäduô watxireri. ²⁸Tai tahe soldado dinodu narybede: —Jiarý tule watxireri. Nieru sôwe-di reòwynyre tuu aronykremy. Tahe Paulo rirawyönyre: —Jiarý tiu kia watxireri. Waha dori Roma mahäduô raremyhý. ²⁹Tai he soldado mahädu iribi röhönyre aôwesele tii Roma mahädu ratxire riki. Soldado dinodu tule ruberure tii dori rataataamy riteònnyreki.

³⁰Txu biòwamy ritare ròtena-ribi röhönykemy. Judeu xiwe wahidýyna dinodu inyô ributunyre ywisdidýdu mahädu-wana. Tahe Paulo ridyre tamy. Tii dori rierykremy ratxireri aôherekibo judeu mahädu Paulo deramy rýrireri.

23 ¹Paulo tamyreny retehere, dinodu mahädu-ò wahe. Tahe rarybere: —Waserioreboho, Deuxudile watximy ramahäre. Tiiemy aôbina binamy aôkô watxireri, tamy iluuna-di tyhy watxiwähäre. ²Anania hâbu-ò rarybere, iòhömy Paulo-ribi rýrireriò: —Iry-ò bihetenybenyke. ³Paulo tahe tamy narybede: —Kai wa aô aôkô tate. Hetotira ura wese tate, awo arayky isuisure. Waywisdidýdu wesemy talòmy atxiteri, tahe wahetedýyemy tarybeta. Kia bede ywina rarybera wesemy aôkô tewisñyteri. ⁴Tahe iòhömy Paulo-ribi rýrireri, tamy rarybere: —Kia wesemy rybeömy Deuxu xiwe wahidýdu wedu-ò. ⁵Tahe Paulo rarybere: —Aôkôre, reeryöhyyre aôxiwe wedubo ratxirerí. Tyyriti kiamy rarybemyhýre: Tiu riki wedumy aômy rybebinamy aôkôke. ⁶Idi tahe Paulo rexierymy resere. Tahe ixidee röhötinyre. Ka iny sôweyre fariseu mahädu heka rare. Iyrejura tasý saduseu mahädu rare. Tai tahe Paulo ryryre: —Waseriore mahädu, jiarý fariseu mahäduô rare. Waha, wylabieboho ibutumy fariseu roire. Rubu-ribi ixixana retyhynywähäre. Tai tyhy tahe kia-ò, ywisdidýdu-ò wiji diwadyde. ⁷Imy rahudi tahe fariseu mahädu saduseu mahädu-wana wiribi rihiitxinyre. ⁸Saduseu dori rubu-ribi ixixana rityhynyöhymyhýrenyre, tule ýju, tyytyby-wana rityhynyöre. Fariseu mahädu tahe, kia ibutumy rityhynamyhýre. ⁹Tai tahe sôwemy rajei jeimy rýimyhý. Tahe fariseuô rarybere Paulo ôbitimy ratximyhý. Aô teòsamý tai tuu arobirenkye kñyhe aôkôre. Ýjuô òsana tamy

rarybera ada tyytyby aôbo. ¹⁰Tai ta tarurutyhymy ryryrenyre. Tai tahe soldado dinodu ruberure aôma Paulo riykaykaketxi roholare. Tai rarybere tamy: —Iribi bitake, idi boibenyke ixby soldado heto-ò.

¹¹Rumy tahe Paulo weribi Inynyrê tamy narybede: —Brebuômy aô-di nohötiômyke ixi-di. Iwese kaki Jerusalê hâwâ-ki wamy tarybete wesele heka Roma hâwâ-ki wamy marybekre.

¹²⁻¹³Tahe biurasòtxu he judeu mahâduô wi dotide Paulo rubudýymy. Iny inatxiwa ituemy hâbu kia wese raryberenyre: Rikiroxirenötyhy bemy rikiörenötyhy. Paulo ruruokeki xiery ta rikiroxirenkyre. ¹⁴Tahe xiwe wedu mahâdu-ò tiiboho roirenyre. Judeu matuari mahâdu-ò tule kia ibutumy relyyrenyre iwese Paulo rubudýymy ratxireri wese. ¹⁵Tule tamyreny rarybere: —Kaiboho ixityre marybebenyke soldado dinodu-ò manakremy Paulo-di ywisidýyu-ò. Tamy dýrjaximy idi ratxireri tiiboho rôhôtinykre. Tai tahe ry kana-ò rearaki tahe ijo riкиubunykre. Kia judeu mahâdu xiwe wedu-ò rarybere. ¹⁶Tahe Paulo seriore woludu, ilana rubudýymy rarybereò roholare. Tahe ralore soldado heto-ò tahe tuu Pauloko relyykemy. Tahe relyyre. ¹⁷Kia roholamy rahudi ta Paulo rariôwyre soldado dinodu tamy kanalokremy. Kiamy rarybere: —Ka weryry bidykre adinodutyhy-ò, aôma, ijyy-di ratxirerimy tamy relyykremy. ¹⁸Tahe ridyre soldado dinodu tyhy-ò tahe rarybere: —Paulo kýny ka weryry-di riwateónyreri aômybo ako relyykremy. ¹⁹Tahe dinodu weryry axiô iyre ribi rimyre, tahe iny-ribi rirehenyre rarybekemy: —Aôbo wexe wako belyykre, weryry. Tahe relyyre: ²⁰—Wylana Paulo ridykremy judeu mahâdu adee rexitòenykremy ratxirenyre. Tiiboho adee raryberenykre: —Rikityýraxinykre ijô aômydýynana. ²¹Uritere tamy boholâokre, weryry rarybere, idyómykre tamy. Hâwâ mahâdu sôwere rexiwòmy rýikre, iny inatxi wa itue hâbumy, wylana rubudýymy. Tii ruruokeki, riroxiötyhy, bemy riôötyhy. Kiawese ka hâbu mahâdu rarybemy ramyhýre. Ahana òsana inyô rýireri wylana ridykremy adee kedexitòenykremy. Wylana òludu tahe ryijàti-ki rexiwòmy rýireri. ²²Tai soldado dinodutyhy weryry-ò rarybere: —Uritere inyô iersyömykre wadee tuu telyyteri. ²³Tahe inatxi soldado dinodu rarariôwyre, tahe tamy rarybere soldado dinodu tyhy: —Aôma, 200 soldado widotykre inataõ òra txu dôhony-ribi, ijô 70 soldado awarutyre-ki, ijô 200 soldado tõnori-di. ²⁴Kia ibutu-wana Paulo bidybenykre awarutyre-ki Cesaria hâwâ-ò. Biyrubunymy boibenyke Feli, kia bededinodu-ò. ²⁵Tahe tyyriti riwinyre kia wese:

²⁶—Jiarý Laujiu Lucio, warybe reritinyrerri. Warybe wehityhyna rewahinyrerri Feli-ò, Wanrytýhy, bede dinodu-ò rewahinyre. ²⁷Hâbuô adee reteónyrerri. Tii judeu mahâdu rimyre tahe rirubudýymy riwisýnyre. Tahe soldado reteónyre ritakremy rubu-ribi, tii Roma hâwâ mahâdumy rareki. ²⁸Redyra heka ywisidýyna mahâdu-ò. Aôhererekibo rimyrenyremy arierykemy. ²⁹Tabede ywina òrarukile teramy tamy reare, kia reerymy rawâhâre. Iny bede ywina òraru-ki aô aôkô tii riwinyre. Tai rurukemy aôkô idi rewisýnyre. ³⁰Judeu mahâdu rarybemy ramyhýre irubudýymy. Kiamy raholareu tahe, adee

reteònkykemy resere. Tule irubudýymy rôhötinyra mahâdu adee rarybekemy reteònkyre. Tiiboho aõbo raremy rarybekre. My kie warybe rewahinyre.

³¹ Idi tahe soldado mahâdu Paulo ridyre, iwese idinodu riteònkyre wese. Rudile ridyre Atxipatxi hâwâ-ò. ³² Tahe biurasòtxumy tahe tatilemy rare mahâdu ròòsere soldado heto-ò. Ijô soldado awarutyre ludu Paulo ridyre Sesaria-ò. ³³ Tahe rehemynyre Cesaria hâwâ-ki. Rare he bede dinodu-ò. Paulo tamy riwahinyre tyyriti-wana. ³⁴ Kia tyyriti-di tii rariareu tahe, tamy ritýraxinyre: —Tiribibo tate Paulo. Tahe Paulo dirawyònnyde: —Jiarý, Silisia hâwâ mahâdu rare. ³⁵ Tahe bede dinodu narybede: —Kaa hâbu mahâdu wii kodotykreu, kedehemynykreu, aroholakre inihe arybe-ò. Tahe iyrubudýymy idi risýnyre Herodi ywisdidýyna heto-ò, Pretòriu ninadu-ò.

24 ¹Iruyre txu reare rexihudi tahe, Anania, xiwena wedu tyhy, judeu mahâdu matuari-wana rehemynyre, ywisdidýyna mahâduõ-wana rehemynyre, moma, Tertuliu inire. Paulomy aõbinabinahâký rybemy rareri bede dinodu-ò. ²Tahe Paulo didyde. Tertuliu rarybere Paulomy. Awiömy rybe tahe ròhonyre. Juhuu Feli-ò rarybere: —Kai Wanryý tyhy, awihyyymy heka atximahâte wadeereny. Tiiemy bede ywina inydee tewahinymahâte. Ibutumy iny bede hâwâ hâwâ-ki iny tewiòhenanymahâte. ³Tai tahe omy reàlâtathyhy my he watxiwâhâre. Urihimyòle adee Paulo aõmydýñananamy ararybekre. ⁴Txioi inihe lâhâ, boholabeny. ⁵Tiiemy jei jeihyy ratximyhýre Paulo òraru-ki. Tiiemy judeu mahâdu, my heka rarybehyy ratximyhýre. Tii Nazare hâwâ dohodýyna mahâduõ rare, kia weduõ rare. Tii Jesuisi rityhynyre. ⁶⁻⁷Aõkõre, iny Deuxu dohodýyna heto ribinadýynyre, brebuna rýrirerimy ihýre Paulo òraru-ki. Remyrenyre tahe, ywisdidýymy watxiwâhâre iny bede ywinaren yarybere wesemy. Tahe aõkõre, Lisiu soldado dinodu tyhy ritare iny-ribi wotõmona-di. ⁸Tahe inydee rarybere: —Boibenykre Feli-ò. Tii adee roholakre. Kia tahe Lisiu rarybere. Tahe jiarý tule rarybere. Boibenyke Paulo dýraxyimy kia inatyhy aõbo ada aõkõre aõbo. Tertuliu kia ibutumy rarybere. ⁹Ijô judeu mahâduõ rarybere: —Kia inatyhy ibutumy inatyhyle ratxireri, aõmybo Tertuliu raryberemy.

¹⁰⁻¹¹ Tahe bede dinodu Paulo-ò riteòsinyre rýlkemy, rarybekemy. Paulo tahe tamy rarybere: —Wanyrý bede dinodu tyhy, sôwe bedra aõmydýñana-di ywisdidýyna-di atximahâte. Jiarý kia reeryre. Tai reysawâhâre adee ararybekremy. Waõ inatxi reuròtxumy heka Jerusalë-ò adehemynyde. Iny-ò bitýraxykeki, wylemy ka bieryke inatyhy raremy. Jiarý Deuxu dohodýyna heto-ò rehemynyre Deuxu reàlakemy. ¹²Tiu heka jei jei rewinyôhyywâhâre dohodýyna-ki aõkõ, hâwâ-ki aõkõ. ¹³Aõmybo wamy rarybemy rýrireri heka, aõ inatyhy aõkõ. ¹⁴Sohojí aõmydýñananamy tahe akoren yarelyykre, inatyhy rare. Retyhynywâhâre heka aõbo Jesuisi rierynany myhýremy. Tiiboho watyhydýyna rininirenre dohodýyna mahâdu iwixira. Kia hâbu rityhyny myhýremy wesele jiarý tule Deuxu inytyby retyhyny myhýremy. Ibutumy bede ywina tyyriti-ki riritinymy rýimyhýremy retyhynywâhâre. ¹⁵Iny, òrarudu mahâdu, ityhydýydu mahâdu kedeixakremy rubu-ribi. Kia retyhynywâhâre. ¹⁶Tiu ibutumy òbiti widýymy raruwâhâre.

Deuxu-txi tule ibutu hãbu rue-ki. ¹⁷Jerusalẽ-ribi rarewãhãu, tiwese beðra rewyre tahe ixypy dòòsede Jerusalẽ-ò aõkõ mahãdu wahidýyna wesemy ariwahinykremy xiwena wese Deuxu-ò. ¹⁸Deuxu dohodýyna heto-ki watxiwãhã, òbitimy rãire, ibutu bede ywina reywinymy rawãhãre. Tahe waxiwena-di waõludu wamy robire. Iny sôwemy weroram y watxiwãhã. Rybe jei jei rarybeõhyre. Tahe Asia bede judeu mahãdu tai rýimyhý. Tiibohole rybe jei jei riwinymyhyrenyre. ¹⁹Wamy aõmydýnana rarybekremy ijõdikeki, rokoholakre. Kaki aõkõ ratximyhyrenyre. ²⁰Aõbo waki teðsam ywisdidýyna mahãdu-ko rãireu, tamy rokoholakre. ²¹Sohoji aõmydýnana lemy rarybere teðsam. Kiamy rarybere: —Retyhynyre rubu ixypy kedexixakre. Tai ywisdidýyna mahãdu-ki watxiwãhã.

²²Feli bede dinodu rierymy ratxireri aõmybo ityhydýydu mahãdu rityhynyre. Tai rarybere judeu mahãdu-ò: —Lisiu, aõma, soldado dinodu tyhy rehemynyreu, bede rikierydýñanakyre. ²³Tahe Paulo ròtena heto wese-ò ratximyhyreki, riòòsedidýnyre. Ta rarybere he soldado dinodu-ò: —Ywimy idi ratximyhykemy. Tule rarybere: —Iò ixinamy terina mahãdu iroram y kanakre. Ixinamy uriõnomy tamy kidiwahinykre awityhy roimyhýkemy.

²⁴Iribi nade Feli tahawyy-wana Drusila. Ihawyy heka judeu mahãduõ rare. Riteõnyre Paulo-ò tamy kanakremy, tamy kanarybekremy. Paulo rarybere tamy: —Jesuisi Kristu kia tyhydýñam. Tii òbiti-di iny röhötinykemy tule ywisdidýyna txumy Deuxu kanakremy ritýnynyre. ²⁵Tahe Feli rubberure. Makre, tamy rarybere, aõwaxiny tiubo wabededidýñana-di my kýnyikre, ixypy adee ararariowykre. ²⁶Tule Feli ijõ nieru Paulo-ribi ritakemy ratxireri, tai rarariowyre ijõtxu ijõtxu tii-wana rarybekremy. ²⁷Inatxi beðramy bede idi rýire. Iwitxira bede dinodu ralore Feli derowy. Porsiu Festu inire. Feli tahe judeu mahãdu tuure tamyreny aõõ riwinykemy ratxireri tahe Paulo ririre ròtenawo-ki.

25 ¹Cesaria hawã-ki bede dinodu týmyraõ ronyre. Festu inire. Inataõ txu-di tahe iribi röhönyre Jerusalẽ-ò rakemy. ²Tahe xiwe dinoduõ, judeu mahãdu dinoduõ tamy rarybere Paulo aõmydýñanamy. ³Tamy rexítõenyre Paulo-di wylemy kanakremy. Kiamy heka rexinohõtidýñyre ryrowetya-ki rirubunyrenykemy. ⁴Aõkõre, Paulo ratxirekre Sesaria-ki, Festu rarybere, jiarý tahe aròòsekre ele elem y kowa-ò. Kaiboho adinodu mahãdu wadi roikre kowa-ò. Rokoholarenykemy ywisdidýyna-ò. ⁵Tule kaiboho aõrybedikeki, Paulomy, kowa-ò rarybekremy.

⁶Iribi tahe debòwiõ txu õsýny txu idi rýidi tahe ixypy Festu dòòsede Cesaria-ò. Irootxu tahe Paulo ywisdidýyna röhönyre. Tahe Paulo ridykemy riteõnyre ywisdidýyna butuna-ò. ⁷Tahe judeu ywisdidýyna mahãdu heka sôwemy tuu aõbina binahakýmy Paulomy rarybemhyre, Jerusalẽ-ribi rehemynyreu. Aõ inatyhymy aõkõ. ⁸Paulo tahe rexitiõnyre: —Jiarý kýny kia-di aõkõ watxiwãhãre. Tii rarybere: —Tiu heka judeu mahãdu bede ywina ratyre aõna aõnamy ratyýkõre. Tiu heka Deuxu dohodýyna hetomy rewinyowãhãre, tiu Roma dinodu bede ywina ratyre aõhe ratyýnyowãhãre. ⁹Idi tahe Festu rýyraxire Paulo-ò: —Kawexe texiywinymy atxiteri Jerusalẽ-ò makremy. Kowa ywisdidýyna ariwinykemy adee

roholakremy. Kiamy Festu rarybere aõwiwihikýmy riwinykemy ratxireri judeu mahádu dee. ¹⁰ Tahe Paulo rirawyonyre: —Aõkõre, arakre he Iòlò tyhyòhkõyle arehemynykre. Tii wadee roholakre. —Jiarý dori ixiywinyhyy tamy arakre. Kai teeryte jiarý aõkõ tudýñduramy. ¹¹ Aõma aõbo waki binamy relera-wana heka arurukre. Aõkõkeki tahe aõbo awihykyle rewinyre-wana heka timy inihe warubudýñomy. Iòlò tyhyle wadee roholakemy he ixide rahõtinyreri. ¹² Festu tawiòhedýñdu-ò rarybere. Idi ta dirawyonyde: —Awire, iòlò tyhy-ò atxiteri urenana kýnyhe aõwaxiny makre.

¹³ Iribi tahe aõutxumy tahe iòlò Agripa dehemynyde, Benise tariorese-wana. Festu roramy rareri. ¹⁴ Tahe tii-wana rarybemyhýre aõutxu, Festu-wana. Idi tahe Paulo aõmydýñnanamy iòlò-ò rarybere: —Ròtenawoluduõ roireri ròtenawo-ki. Tai he Feli ririre jiarý iaõmydýñana arierykremy. ¹⁵ Aõma Jerusalé-ki watxiwähäu, dohodýñna wedu maháduõ wadee heka rarybere: —Tii arirubunykemy heka wadee rityhenymyhýre. Judeu mahádu matuariõ tule kia rarybere. ¹⁶ Tahe tamy jiarý rarybere: —Aõkõre, aõma Roma mahádu kia bede ywina dori tuu aõkõ roimyhýre. Juhu heka rakre ywisdidýñna-ò tahe relyykre heka iximy, taõludu mahäduko-ki. ¹⁷ Kaõ juhu ditehemynydenydeu, tamy rarybere. Ijõ txu he reyrubunyre ywisdidýñna-ò roholakremy tahe Paulo ridykemy aditeònonyde. ¹⁸ Tahe aõmybo tamy rarybere heka, iwese rahõtinyre wese aõkõ tii riwinyre. ¹⁹ Aõbo ityhynareki heka tuheka rýire. Inyõ heka tii rarybemyhýre Jesuisi rurulemy. Tahe Paulo rarybemyhýre irulemy ihýre. Tai kýnyhe rimymy ramyhýre. Riròtenemyhýre. ²⁰ Tai tahe tiiemy rahõtinyre: Timy taheka aõhe arotýñykre ka aõmydýñana-di. Paulo-ò retýñraxire aõma Jerusalé-ò aõbo rakemy ywisdidýñna-ò. ²¹ Tahe Paulo rarybere: —Iòlòdole rakremy aõbo. Tii wamy roholakeki, teòdu waòrysmy ariraokre. Tai tahe ròtena-ò ixybyle rerutyre. ²² Tahe iòlò Agripa rarybere: —Jiarý aroholakre inihe kia hâbumy. Tahe Festu dirawyonyde: —Biurasomy tamy bodoholakre.

²³ Idi tahe itxu biòwamy dehemynyde, iòlò, Benise-wana, ywisdidýñna heto-ò. Ibutumy he iny ralore, soldado wedu mahádu, iny ityhymy rýira mahádu, ibutumy raloralore. Tai tahe Festu Paulo didyde. Tahe rarybere: ²⁴ —Iòlò Agripa, ibutumy ka wadee ijohonadu-wana, ka hâbu heka ibutumy iny he irubudýñmy he idi rýireri, judeu mahádu kaki tule Jerusalé mahádu. ²⁵ Jiarý rahõtinyreri aõ heka riwinyöhyyre tai rurukre wahe. Tai iòlôtyhy-ò rakremy heka ratxireri. Ariteònonykre nomy dori tii ratxireri. ²⁶ Aõbo tamy ariritinykre. Aõ heka waritidýñkõnare. Aõ dori riwinykõre. Tai redyreri adee iòlò Agripa. Tamy juhu boholakre. Iribi tahe wadee manarybekre aõbo ariritinykremy. ²⁷ Timy kýny wateòdýñkõna uritere òhynaòhkõyle Iòlôtyhy-ò ariteònonyöthy.

26 ¹ Tahe Agripa Paulo-ò rarybere: —Aõwaxiny belyykre aijyymy. Paulo he tebò riukore he rarybekremy.

² Wadeysamy he watxireri, Iòlò Agripa. Jiarý dori iximy arelyykre ako. ³ Tule kai dori ibutu judeu bede ywina teeryte. Ibutu lahi rybe teeryte. Bodoholakre inihe wadee, ywina-di. ⁴ Tiiemy uladule aratyryritinyde aõma judeu òbitina-di. ⁵ Judeu

mahādu kia rieryre. Txu rexidelenyre juhu judeu mahāduy-ki, idi tahe Jerusalē-ki ratyyritinyre. Jiarý fariseu mahāduō òbiti jiarý rare. ⁶Kia rybe òraru-ki wiji ywisisdýna-ki rãire. Jiarý dori retyhynywähäre aôbo Deuxu intyby-ò rarybere. ⁷Jiarý Deuxu rybe òlona reraowähäre. Tule judeu ijoí riraòmyhýre, waòinatxi reurò ijoí mahādu. Tiiboho Deuxumy reálàmy raremyhý, rumy, txumy. Iòlò Agripa, kia raròsònà òraru-ki judeu mahādu wadee aôbina binamy rarybemyhýre. ⁸Rubu-ribi ixixana jiarý retyhynyhýre. Araýraxikre iòlò. Kia aôbohe wadeòsana raremy kaiboho tahötintenytere. Deuxu heka ixypy iny kidiòkesedýnykre taumy tuedeònà-ò. ⁹Jiarý heka juhuu awimy heka aôbina binahaký widýy dee rahötintyre, Jesuisi Nazare hawã ludu dee. ¹⁰Sowemy ityhydýydu mahādu rerötenyre rôtenawo-ò Jerusalē-ki. Dohodýyna heto wedu rewawiòhenanyre tyyriti riwahinyreki. Kia irubudýy my wi risýnyrenyreu, jiarý rarybere: —Awire heka birubunybenyke. ¹¹Jiarý heka ityhydýydu mahādu aôhökýmy rotýñykre wi resýnyre bede bede-ki. Aôbinabinahákylemy ityhydýydu rerybedýy nywähäre. Jiarý aônimy reburemy rawähäre. Resýbinanyre tahe tii rahenyre irehetiyhytihy-ò iwitxira hawã-ò. ¹²Rare heka Damasu hawã-ò ityhydýydu òrysymy. Jiarý tyyritidi rare, dohodýyna wedu ritina-di. Tule ibede ywina-di rare. ¹³Táhe Damasu iòhomy rareu, loosònão diwatoosonyde, txu loosònà ratyre ihýre. ¹⁴Jiarýboho rejuxunyrenyre tahe raholare rybeo-ò judeu mahādu rybe-di rarybereri: —Salu, Salu, aôhereki wexe aôbina binahaký tadiwinymahâte wadee wimy aôkô. Aôbina binahakýle ixidee tadiwinymyhýte. ¹⁵Jiarý rarybere: —Mowe, Wanrytate. Tahe dirawyonyde: —Jiarý wa, Jesuisi rare. Wadi aôbina bina tewisýnyte. ¹⁶Katahe myikre. Adeo rehemynyreri, aratara ixidee, wadeòdumy mabekremy. Warybeduo mabekre. Ibutumy wamy belyymy mabekre aôhebo adee wiji rotýñyneri. Iribi tasý ixityre adee adehemynykre. Tule kia-di marybekre. ¹⁷Ibutumy asý-wana arayrubunykre. Tai ta judeu mahādu-ò arateónykre watxireri, judeu mahādu-ò tule. ¹⁸Iwese iny ruetà-di rýira wese tii ihýre. Kai tamy bitýnynykre Deuxu aômydýy nana. Tai biruejuakre, rierykremy. Biòbitinykre tamyreny òrarudu roire aôma ixi-txi töhöti reakremy loosònà-ki rariakremy, Satanasi bedelorohoký-ki aôkô, kia ryki aôkô rariakremy. Deuxu uri bede ywina rimymyhýre ixidee. Ibutu bede bedemy rýira wajjoimykre. Tyramy taòraru-ribi rýira, ritamy rýira, riwatyhyny my rýira. ¹⁹⁻²⁰Tai, Iòlò Agripa, iwese warasina-ki riwateónyre wese, retyhynyhýre. Juhuu Damasu hawã-ki jiarý röhaletere, iribi Jerusalē-ò, tule Judeia bede-ki, ibutu judeuködu mahādu-ò röhaletere. Tamy rarybere taòraru ririkemy Deuxu dee kòdòsekemy. Ixi-txi töhöti reakremy inatyhymy aôna aôna wiwihihýk riwinykemy Deuxu dee. ²¹Tai judeu mahādu riwamyre Deuxu dohodýyna heto-ki, warubudýy my röhötintyre. ²²Deuxu tahe wawiòhedýydu ratximyhýre. Tai he rãire wiji ibutu-ò ararybekemy watxiwähäre, aôma aôbo Deuxu rybedu mahādu iwese Moisesi rarybere wese tamyreny rarybewähäre kia ibutumy kanakremy. Kia sohojilemy rarybewähäre. ²³Juhutyh rarybere: —Kristu, rurukremy iribi tahe kedexixa kremy rybe loosònà kidiwykremy judeu mahādu-ò, tule judeuködu mahādu-ò.

²⁴ Tahe Paulo iximy rarybereu, Festu ryryre: —Paulo, kai wa itxýtere. Aõnityhymy tatyyritinymahäte. Tai arayky tebinanya. ²⁵ Tahe Paulo rirawyonyre: —Aôkore wa, wanyrý Festu, bededinodu tyhy. Jiarý itxýte aôkore. Inatyhyrybemy rarybewähäre. Warybe awi heka rare. ²⁶ Tule Iòlò Agripa rieryre ibutumy tuu tamy rarybere. Aõ wasina aôkõ rarybere. Iòlò Agripa. ²⁷ Aôbo Deuxu rybedu mahâdu riritinyre aôbo, kai tetyhynymahäte. Reeryre jiarý, kai tetyhynymahäte. ²⁸ Tahe Agripa riixâwididýñyre rybe-ribi: —Kai, aôbo, Paulo, aôwesele ityhydýðumy aronykemy wadi tahötintye, wadee tarybeteki. ²⁹ Paulo rirawyonyre: —Kohe, wadee awire, kai tulekemy. Ibutumy kaki wawesekemy adi rahötintye. Kai tule warybe sôwemy aôbo ada aôkore aôbo Deuxu bityhynybenykemy watxiwähäre tule waijohonana-wana. Aõna sohojidile taanamy aôkõ watxireri, wawomati reroti-di taanamy atxiteri.

³⁰ Idi tahe bede dinodu, iòlò, Benise, ibutumy he rýire ròirenyre. ³¹ Widee reny wiwesele röhötintyrenyre. Ka hâbu timyhe rubudýÿona he ròtena-ki irutysyöna he, tii dori aôhe rotýñyötyhy aõna aõnamy. ³² Tahe Agripa Festu-ò rarybere: —Rikiteònnyrenyke idi watxireri, tahe tii inihe iòlòtyhyle rarybekemy ixidi ratxireri. Tai kýnyhe, txioinihe, aôkore.

27 ¹ Tahe rexiywinymy rexihurenyre Italia bede-ò, Roma hâwâ-ò aroirenkyremy hâwò-di. Tahe ròtenayrubudýðuô tii-wana rakre, irubudýðu renemy. Julio inire. Tii iòlò yrubudýðu mahâdu dinoduô rare. Ridyrenyre Paulo ròtena woludu mahâdu-wana. Jiarý, Luka tule ihemy rare. ² Tahe rerònnyre yhywydyna lawò-ò. Adrýmitxiludu tahe kia lawò rare. Tule hâbuô wawana rare. Aristarku inire. Tii Macedonia bede luduô rare. Tesalonia ihâwâ rare. Tahe hâwò rexihynyrenyre addikemy Asia bede-ò. Tahe ròirenyre. Ijõtxu biòwa Sidoma beàbeà-ò rehemynyre. ³ Paulo taery mahâdu roramy rakemy ratximyhýre. Tahe Julio Paulo-di itxeredu ririra. Tai tahe Julio awi heka rare Paulo dee. Julio Paulo riywiywinymy idi ratxirerimy ihýre. Julio Paulo riteònnyre titxibo rakelemy. Paulo ery mahâdu aõna aõna tamy riwahinyre. ⁴⁻⁵ Tahe iribi röhönyrenyre. Xibri bedebute roosibymy ralore yhy dori tiribi reamyhýreki. Tahe iribi riòlonyre. Tahe Silisia bede-ribi riòlonyre, tule Panfilia bede-ribi ijô bede-ò reronyre. Tahe Miha hâwâ-ò ritehemynyre Lisia bede-ki. ⁶ Tai soldado dinodu hâwò nihiký rijemyhýu, ihe-ki roikemy, tahe ijô-ki rahare Alexýdria luduô-ò. Hâwò tahe rexiywinymyhýre rakremy Italia bede-ò. Tahe wadeereny rarybere: —Borukubenyke yhywydyna lawòro-ò. Tahe ixityre roirenyre. ⁷ Sôwemy heka txuu wadirenry rýire. Urihimyôle rexihewâhärenyre. Isirare heka Kinidu hâwâ-ò dehemynsy. Ihârele tahe retehemynyre Samona hâwâ mynatyhyle rarörenyre. Iribi Kreta bedebute roosibymy ralore yhydori tiribi tiribi reamyhýreki. ⁸ Tahe ywimy suò iòlò iòlò adoiwâhâdenyde ihyy tahe retehemynyre Rywihihýmy ninadu-ò. Kia heka Laseia hâwâ-ribi iòhore.

⁹ Sôwetyhymy txuu wadirenry rýire yhynihiký bina òraru-ki. Inarehe lisina txu-ribi röhönyre. Tai tahe bededýñana ibutumy roimyhýre. Tai brebunamy

bede roimyhŷre. ¹⁰ Paulo tahe tamyreny rarybere: —Wanyrŷboho, ka tŷina isiratyhykre inydeereny. Inynonanareny iòhârure aõna aõna ibutumy inyribireny ituekre, hâwò rabohokre ada ijô aõbo rikururenkykre. ¹¹ Tahe soldado dinodu Paulo rybe rityhyñyöhyyre. Yhylawò wedu tòruludu-wana tii rityhyñyre. ¹² Yhylawò wedu, tòruludu-wana iwixiramy röhötinymyhŷre, beòra tai riekökemy beà dori ibinareki. Ijô tule tahe roirenkykemy ixide ihýrenyre rehemynykemy Fenisia beà-ò. Kia heka Kreta bedebute beàò rare. Biuweribitya-txi ròròmyhŷre, tai awire kia beà, beòra bede riwykemy. ¹³ Ijô rarybere: —Rikoirenkyke, yhy dori rebonyreri, tamy rekehemynyrenykemy. Tahe womatisana riukore. Roirenyre yhy-di. Tahe iòhòmy Kreta bedebute rotýnyra. ¹⁴ Aôwesele heka yhy nihiký dehemynyde bedebrò-ribi. Kia yhy nihiký iraro bedebrò ludu inire. ¹⁵ Ka yhy nihiký taruru-di riwyre hâwò nihiký. Juhu yhynonana weribi-ò riwisñyryre. Idi iwo rexiryre ixinamy riwyre yhyokesena-ò. ¹⁶ Tahe rehemyhŷre Lauda bedebute-ò iroosibymy tahe ralore. Tai hâwò nihikýwo-ki hâwòriore riwyre. ¹⁷ Idi tahe röhötinyre hâwò nihiký rabòhòke-txi roholarenyre, tai tahe ritaarenyre iwetya-txi. Tahe ruberurenyre, Libiamy ninadu beõlau, tahe welòhòký ritare iribi rexitarenkykemy. ¹⁸ Ijôtxu roirenyre yhynihiký tamy realemy iu, tai tahe aõna aõna-di rehure ibutemy rawetarikemy. ¹⁹ Tasý txuô idirenry reare. Idi rehurenryre aõmybo rekoakõmyhŷrenyredi rawetarityhykemy. ²⁰ Txu sôwemy rewyrenyre txumy, tainamy ribi renyöhyyre. Yhynihiký reamyhy. Tai sôwemy ruberumy rýimyhý rubu lau. ²¹ Sôwemy heka bededýñana riwyre roxiöhyy. Tahe Paulo iyreny-ki rÿire, tahe tamyreny rarybere: —Wanyrŷboho, warybe-ò taholaõhytenyte Kreta-ribi röhönyrenyreu. Aratohonyrenyre iribi inyboho kodoikökemy. Boholabenybe-wana ta inihe aõna itueöhyyre. ²² Ihârele tahe deysana-di adeereny ararybekre. Inyô ruruõtyhy, hâwò nihiký sohojile rabohokre. ²³ Jiarý dori Deuxu deòdu rare. Kaurumy dori Deuxu ÿju wadée nade. ²⁴ Tahe rarybere: —Paulo, brebuõmy. Kai iòlko-ò makre. Deuxu dori ruxetõena kidiwahinskyre. Tiu heka aruburenýona aijoi-wana. ²⁵ Tahe wanyrŷboho, brebuõmyreny. Jiarý dori Deuxu retyhñyryre, iwese wadée rarybere wese, rarekre. ²⁶ Urile tahe inyboho kiditehemynydenkyre bedebute-ò. Kia tahe Paulo rarybere.

²⁷ Waðinaubiôwa rumy beronihiký tya-ki bede rijemey roiremyhŷ. Adria beronihiký-ki roirenryre, tahe rutya-txi hâwò nihiký aõna hydýÿdu su iòhòmy roholarenyre. ²⁸ Tahe beõ urihixina-di riurihire, wawiò dera urihixinamy beõ riurihire. Idi iko-txi ixityre riurihire tai waiyre dera urihixinamy rimyre. ²⁹ Tahe rahötinyrenyre manale tai roimyhŷremy. Tai tahe manatisana-di inaubiôwa lõru ludu-ribi rehurenryre. Iribi rexitonkyre wylemy txuu kanatýnykemy. ³⁰ Hâwò aõna hydýÿdu mahâdu hâwò riore riwesere bera-ò. Idi risñyryre ijô manatisana ritidikremy hâwò jura-ribi. Urile tahe rahenkyremy röhötinyre. ³¹ Paulo tahe rierymyhŷ tahe soldado wedu-ò rarybere: —Soldado mahâdu tule roholare: ³² —Hâwò aõnahydýÿdu mahâdu hâwò nihikýkýro-ki rariörenkyke, kaiboho atuerenyke. Tai tahe soldado hâwò riore reroti riàrore tahe resere bera-txi rahenryre. ³³ Txuu iòhòmy natýnyde, tahe Paulo tamy

rarybere: —Wiji waò inaubiòwa txumy kaiboho teraòtenyte tabyretenyöhyy. ³⁴Ijõ birýsýbenyke, arururený rexiòlonykemy, kaibohoõ dori burubenyötyhy. Aradeti sohojiõ tiu iôötyhy. ³⁵Rarybemy rahudi tahe, paõ sohoji Paulo rímyre. Ibutura-ò Deuxumy reàlare. Idi tahe paõ riorore, riyre. ³⁶Ijõ reny reysarenyre, taita tule riyrenyre. ³⁷Tahe 276 iny hâworo-ki roirenyre. ³⁸Tahe ibutumy iwo riyhrenyre tahe maixõmo wesena-di rehurenyre hâwò nihiký rawetarinykemy. ³⁹Bede ratýnyre, inyõ rieryöhyyre titxiribibo nade. Tuu robirenyre iworywo-ki ÿnyra tai roimyhýremy tahe inyõ rieryôlemyhýre. Widee raryberenyre: —Rikirónyrenyre hâwò-di iwo-txi. ⁴⁰⁻⁴¹Tahe manatisana riukòrenyre tahe welò riderenyra hâwojura-ò iraròsôna riesere. Tahe ritelenyre ralòkemy. Urile esetere tiò tiôle hâwò ridymyhý beõ òhòkýle idi rehure rorokõöhòkýle, rímyre taile òbò hâwòlòru ribohonyre. ⁴²Soldado mahâdu rôhötinyre ròtena mahâdu rahenyketxi. Tai rirubunykemy rôhötinyre bede-ò robunyke lau. ⁴³Soldado wedu tahe Paulo ritðenyre rubu lau, tai tahe riteðonyre rirubunyöhyyre: —Tibo alobueryre, juhuu suò rakemy, soldado wedu kia rarybere. ⁴⁴Tibo alobueryõke tahe òwòru àre hâwò-ribi rimyny idi rakre. Kiamy heka ibutumy retehemynyre su-ò, inyõ ruruöhyyre.

28 ¹Tai tahe taisýdu mahâdu-txi rekoare. Tii bedebutenimy inydee relyre. Malta heka inire. ²Biu riwasebenyrenyre yhyjututy riwasarenyre. Tai tahe tiiboho heòty riworonyrenyre wahetònarenymy. Tiiboho riwawisinanyrenyre awimy wadireny roiremyhý. ³Paulo hee ributunyre heòtyworonamy. Idi rehureu, hemylala he wo-ribi heòty lau ròhonyre, tai ruruare Paulo debò-ki. ⁴Tusýdu mahâdu tuu robire tahe rarybere: —Ka hâbu rubudýdu òsýny rare. Tii heka ruruôre bera-ò, ka tahe kidiowynykre inyõ òsýny rirubunyreki wahe, rurukre heka. ⁵Paulo tahe hemylala tebò-ribi riatyre heòtyru-txi. Ta aõhôkýmy rotýñyöhyyre. ⁶Tahe imahâdu idi retehemy rýimyhý tarubulemy resekeò, ada tebò ratarinybohokeò aõbo. Sôwemy riraõre, aõhebo rotýñyke, tahe aõkôhyyre. Tai tahe iwitxiramy rôhötinyrenyre: —Tii deuuõle òsýny ratxireri. Tiiboho raryberenyre kia.

⁷⁻⁸Hetoõ tai iòhòmy rýire, Publio iwedure. Tii heka ityhy rare iwedu rare kabedebute-ki, tii bedeòtiidýna rare. Tai taheto-ò riwadyrenyre. Awihyyle wadireny raremyhý. Publio tyby tahe rubunamy rurumyhý. Busu-di ratximyhý. Tai tahe Paulo iroramý rare. Tebò ityre ritidire, rexitðenyre, tahe riteytenyre. ⁹Tai tahe ibutumy bedebute ludu webinadu Paulo dee wii rotyre. Ibutumy reyterenyre. ¹⁰Tai tahe uriiõno inydeereny riwahinyre aõna aõna. Sôwemy rýsýna hâworo-ò rahyre inydeereny. Kia hâwò beòra bede kia beà-ki riwyre.

¹¹Txuòkuro hâwò ni rare. Kia ni ihiju rare. Ideuxo ritxoo inatxi rare. Hâwò Alexýdria hâwã ludu rare. Tahe rahonyrenyre. Inataõ ahâdumy bede wadireny ryidi. ¹²Sirausa hâwã-ò retehemynyre. Tai tahe inataõ txumy wadireny ryire. ¹³Iribi tahe Rejio hâwãmy rekoarenyre. Ijõtxu tahe Pozuli-ò reòlonyre. Inatxi txu-di retehemynyre yhy ibò-ribi debonydeki. ¹⁴Tai seriõreõ ratximyhý. Tiiboho rexitðenyre tii-wana ratxikemy debòinatxi reurò txumy. Kiamy

heka Roma hãwã-ò roirenyre. ¹⁵Roma ityhydýýdu mahãdu roholare jiarýboho retehemynyrerimy. Tai tahe doidenyde Apio hãwã ube-ò. Tule aõ-di ijohona Heto Inataõ hãwã-ò doidenyde. Paulo tiiboho robireu, Deuxu realàmyhý, reysamyhýre.

¹⁶Tahe Roma hãwã-ki Paulo ixideewimy rasýnyre. Urile soldadoõ aõu aõu tii-wana ratximyhý.

¹⁷Inataõ txumy bede idi rýidi, Paulo ributunyre judeu mahãdu dinodu. Wii ributunyre, tamyreny rarybere: —Wanyrýboho, waseriõreboho, jiarý aõ rewinykõre wajoi Judeu mahãdu dee. Tule lahirybe ônosõna ratyre aõ rewinyhýyre. Ihäre judeu dinodu riwamyre. Tahe diwahinyde Roma dinodu mahãdu-ò. ¹⁸Tiiboho heka riwatýýraxinyre ibutumy. aõ heka waki ibinamy rahaõhýyre. Tai tahe riwateónyrenykemy ratxirenryeri. ¹⁹Wajoi tahe Judeu ijoí heka waõludureri. Tai tahe Iõlõ-ò jiarý rarybere arakemy. Aõ dori wajoi dee waõraruõre. ²⁰Tai heka arabutunyrenyre, warybe-ò boholabenykemy, wadi retehekemy womati reroti-di riwataataara. Judeu mahãdu rarõsõna õraru-ki kawesemy watxireri. ²¹Tahe judeu dinodu mahãdu rirawyñonyre: —Aõkõre, inyõ rehemynyõre Judeia bede-ribi. Ijyybinamy umy relyyõre. Inyseriõre mahãduõ kaõ dehemynyõde. ²²Aroholarenykemy timybo tahõtynamahãte-ò. Ityhydýýdu mahãdumy dori ibutumy aõbinahakýlemy rarybereri. Kia judeu mahãdu dinodu raryberenyre.

²³Tahe riywinyre itxu Paulo rybe-ò ijohonamy. Idi tahe Paulo heto-ò sôwemy iny doidenyde tamy roholakemy. Tii Deuxu ijyy ritýnynyre rudiu rexidelenyre, txioromy rexihure Moisesi Tyrriti ritýnynyre tule ijõ rybedu Tyrriti-di ritýnynyre, iwese Jesuisi Iõlõtyhy kanatxikre wese kabede-ki. Kia Jesuisi aõmydýýnanamy ritýnynyre. ²⁴Ijõ roholare aõmybo Paulo rarybereõ, Jesuisi rityhynyrenyre. Ijõ tahe aõkõre, rityhynyõre. ²⁵Ijõ teramy reare. Rýire, ròhõnykremy. Tahe Paulo tamyreny rarybere: —Deuxu Tyytybythy boorenry dee rarybere Isaia tyrriti-ki. Awimy rare. Kawese roire:

²⁶⁻²⁷—Makre tamy marybekre: —Boholabenyke, ta tiu aerisyrenyõna.

Betehekre arue-di, ihäre tahe aerisyrenyõna. Iruereny, iraykyreny, tõhõtireny ritòbònzymahãrenyre. Tai tiu tiiboho robirenýötyhy, rieryrenýötyhy, roholarenýötyhy. Tai diwatyhynyöhymyhýde. Tai heka iõraru-ribi ariteytenyõkre.

²⁸Bierymy boibeke Deuxu tarasana judeukõdu mahãdu-ò rare. Tiiboho dori roholarenykre. ²⁹Paulo tarybe rahudi tahe, judeu mahãdu ròhõnyrenymy sôwemy widee rarybemyhýrenyre.

³⁰Roma hãwã-ki Paulo rasýnyre inatxi beòramy tahetohuõtenawo-ki. Ibutumy heka dýýraximy iheto-ò rehemynyrenyre, Paulo ridyre tamy rarybekremy. ³¹Deuxu Iõlõnamy Paulo iruru-di relyyhymyhýre. Inynyry Jesuisi Kristu aõna aõnamy rierynanymyhýre. Tiu inyõ aõhõkýmy risýnyõmyhýre Paulo rybe xãwikemy.